

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentspolitik

18

Förslag till statsbudget för 2008

Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	9
2	Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	11
2.1	Omfattning.....	11
2.2	Utgiftsutveckling	11
2.3	Skatteutgifter.....	12
3	Politikområde Bostadspolitik	13
3.1	Omfattning.....	13
3.2	Utgiftsutveckling	14
3.3	Skatteutgifter.....	14
3.3.1	Skatteförmåner	15
3.4	Mål	15
3.4.1	Nuvarande mål för Bostadspolitik	15
3.4.2	Förslag till nya mål för Bostadspolitik	16
3.5	Resultatredovisning	16
3.5.1	Verksamhetsområdet Bostadsförsörjning	16
3.5.2	Verksamhetsområdet Samhällsplanering och bebyggelseutveckling	24
3.5.3	Verksamhetsområdet Byggande och förvaltning	34
3.5.4	Verksamhetsområdet Lantmäteri verksamhet	38
3.5.5	Slutsatser för politikområdet.....	42
3.6	Revisionens iakttagelser.....	43
3.7	Politikens inriktning	43
3.8	Hållbar utveckling.....	45
3.9	Budgetförslag	45
3.9.1	31:1 Boverket	45
3.9.2	31:2 Räntebidrag m.m.	47
3.9.3	31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	48
3.9.4	Statliga kreditgarantier för att underlätta förstagångsköparens förvärv av bostad	49
3.9.5	31:4 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	51
3.9.6	31:5 Statens geotekniska institut	52
3.9.7	31:6 Lantmäteriverket.....	53

3.9.8	Budget för avgiftsbelagd verksamhet	54
3.9.9	31:7 Statens va-nämnd.....	54
3.9.10	31:8 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	55
3.9.11	31:9 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad.....	57
3.9.12	31:10 Fonden för fukt- och mögelskador	57
4	Konsumentpolitik	59
4.1	Omfattning	59
4.2	Utgiftsutveckling.....	59
4.3	Mål.....	60
4.4	Resultatredovisning	60
4.4.1	Indikatorer och tidigare mål	60
4.4.2	Resultat.....	60
4.4.3	Analys och slutsatser	65
4.4.4	Revisionens iakttagelser	67
4.4.5	Politikens inriktning.....	68
4.5	Budgetförslag	69
4.5.1	40:1 Marknadsdomstolen	69
4.5.2	40:2 Konsumentverket	70
4.5.3	40:3 Allmänna reklamationsnämnden	70
4.5.4	40:4 Fastighetsmäklarnämnden	71
4.5.5	40:5 Åtgärder på konsumentområdet.....	71
4.5.6	40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter.....	72

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	10
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	11
2.2 Härledning av ramnivån 2008–2010. Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.....	12
2.3 Ramnivå 2008 realekonomiskt fördelad, Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	12
2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 18, netto	12
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Bostadspolitik.....	14
3.2 Skatteutgifter inom politikområdet Bostadspolitik, netto	14
3.3 Fördelning av upplåtelseformer, 2006	17
3.4 Prognoser för bostadsbyggandet	19
3.5 Antalet antagna kommunomfattande översiktsplaner 2001–2005	28
3.6 Antal lagakraftvunna detaljplaner 2002–2006.....	28
3.7 Överklagade detaljplaner 2002–2006.....	29
3.8 Handläggningstiden för till regeringen överklagade detaljplaner 2002–2006.....	29
3.9 Anslagsutveckling för 31:1 Boverket.....	45
3.10 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:1 Boverket.....	47
3.11 Anslagsutveckling för 31:2 Räntebidrag m.m.....	47
3.12 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:2 Räntebidrag m.m.	47
3.13 Anslagsutveckling för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	48
3.14 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	48
3.15 Garantiverksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier	48
3.16 Garantiverksamhet – Verksamhetsgren Äldre garantier	49
3.17 Anslagsutveckling för 31:4 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	51
3.18 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 31:4 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	52
3.19 Härledning av anslagsnivå 2008–2010 för 31:4 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder.....	52
3.20 Anslagsutveckling för 31:5 Statens geotekniska institut.....	52
3.21 Uppdragsverksamhet.....	53
3.22 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:5 Statens geotekniska institut.....	53
3.23 Anslagsutveckling för 31:6 Lantmäteriverket.....	53
3.24 Offentlighetsrättslig verksamhet.....	54
3.25 Uppdragsverksamhet.....	54
3.26 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 31:6 Lantmäteriverket	54
3.27 Anslagsutveckling för 31:7 Statens va-nämnd	54
3.28 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:7 Statens va-nämnd	55

3.29 Anslagsutveckling för 31:8 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	55
3.30 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:8 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	55
3.31 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	56
3.32 31:9 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad.....	57
3.33 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:9 Stöd för enskilda att underlätta för enskilda att ordna bostad.....	57
3.34 Anslagsutveckling för 31:10 Fonden för fukt och mögelskador.....	57
3.35 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:10 Fonden för fukt- och mögelskador	58
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	59
4.2 Anslagsutveckling.....	69
4.3 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:1 Marknadsdomstolen	69
4.4 Anslagsutveckling.....	70
4.5 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:2 Konsumentverket	70
4.6 Anslagsutveckling.....	70
4.7 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:3 Allmänna reklamationsnämnden.....	71
4.8 Anslagsutveckling.....	71
4.9 Intäkter i form av ansöknings- och årsavgifter-	71
4.10 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:4 Fastighetsmäklarnämnden.....	71
4.11 Anslagsutveckling.....	71
4.12 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:5 Åtgärder på konsumentområdet.....	72
4.13 Anslagsutveckling.....	72
4.14 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	72

Diagramförteckning

3.1 Fördelning av bostadsbeståndet efter upplåtelseform, 2006.....	17
3.2 Utbetalt stöd för radonåtgärder i tkr	36
3.3 Handläggningstider i månader för enlotsavstyckningar	39
3.4 Enlotsavstyckning, genomsnittlig kostnad i kr i löpande priser	39
3.5 Handläggningstider i månader för fastighetsreglering med två berörda fastigheter	39
3.6 Fastighetsreglering med två berörda fastigheter, genomsnittlig kostnad i kr i löpande priser	40

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner de mål för politikområde Bostadspolitik som regeringen föreslår och upphäver nuvarande mål för politikområdet (avsnitt 3.4.2),
2. godkänner vad regeringen föreslår om kreditgarantier som registrerats från 1997 enligt förordningen (1991:1924) om statlig kreditgaranti för bostäder (avsnitt 3.9.3),
3. bemyndigar regeringen att under 2008 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder intill ett belopp på högst 10 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.9.3),
4. bemyndigar regeringen att under 2008 ställa ut kreditgarantier i samband med obeståndshanteringen intill ett belopp på högst 500 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.9.3),
5. bemyndigar regeringen att under 2008 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på högst 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.9.3),
6. bemyndigar regeringen att under 2008 ställa ut kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden intill ett belopp på högst 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden (avsnitt 3.9.3),
7. bemyndigar regeringen att under 2008 ikläda staten betalningsansvar intill ett belopp på högst 5 000 000 000 kronor för förvärvsgarantier (avsnitt 3.9.4),
8. bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 31:4 *Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder*, göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor under 2009-2010 (avsnitt 3.9.5),
9. bemyndigar regeringen att under 2008 för ramanslaget 31:8 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor efter 2008 (avsnitt 3.9.10),
10. godkänner vad regeringen föreslår om att avveckla det ekonomiska stödet för att avhjälpa fukt- och mögelskador i småhus (avsnitt 3.9.12),
11. godkänner vad regeringen föreslår om mål för politikområde Konsumentpolitik och upphäver nuvarande mål för politikområdet (avsnitt 4.3),
12. för budgetåret 2008 anvisar anslagen under utgiftsområde 18 *Sambällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
31:1 Boverket	Ramanslag	197 351
31:2 Räntebidrag m.m.	Ramanslag	735 476
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	Ramanslag	16 857
31:4 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	Ramanslag	32 802
31:5 Statens geotekniska institut	Ramanslag	30 401
31:6 Lantmäteriverket	Ramanslag	419 453
31:7 Statens va-nämnd	Ramanslag	8 077
31:8 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	Ramanslag	70 000
31:9 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	Ramanslag	100 000
31:10 Fonden för fukt- och mögelskador	Ramanslag	16 500
40:1 Marknadsdomstolen	Ramanslag	9 125
40:2 Konsumentverket	Ramanslag	111 270
40:3 Allmänna reklamationsnämnden	Ramanslag	24 600
40:4 Fastighetsmäklarnämnden	Ramanslag	14 831
40:5 Åtgärder på konsumentområdet	Ramanslag	17 520
40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	Ramanslag	4 374
Summa		1 808 637

2 Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet är indelat i politikområdena Bostadspolitik och Konsumentpolitik. Fram till och med 2007 har även vissa äldreanslag inom politikområdet Miljöpolitik ingått i utgiftsområdet. Under 2007 har riksdagen beslutat om en annan sammansättning av

utgiftsområden jämfört med tidigare¹. Skillnaden består i att ett anslag från politikområdet Ekonomisk familjepolitik, som tidigare ingick i utgiftsområde 18, flyttats till utgiftsområde 12, Ekonomisk trygghet för familjer och barn. Förändringen genomfördes som ett led i att ytterligare anpassa indelningen i politikområden till riksdagens arbetsformer.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2006	Budget 2007 ¹	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010
Politikområde Bostadspolitik	2 764	2 093	2 643	1 627	1 499	1 316
Politikområde Konsumentpolitik	182	180	187	182	183	187
Politikområde Miljöpolitik	-46	0	59			
Totalt för utgiftsområde 18	2 899	2 272	2 889	1 809	1 682	1 503

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

¹ Riksdagen beslutade enligt regeringens förslag i 2007 års ekonomiska vårproposition (prop. 2006/07:100, bet. 2006/07:KU22, rskr.2006/07:223) att flytta anslaget 21:1 Bostadsbidrag till utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Utfallet för 2006 för utgiftsområdet, med den sammansättning av politikområden som gäller från 2007, uppgick till 2 899 miljoner kronor.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2008–2010.
Utgiftsområde 18, Samhällsplanering, bostadsförsörjning
och byggande samt konsumentpolitik**

Miljoner kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	2 272	2 272	2 272
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4	23	44
Beslut	-710	-1 223	-1 238
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-12	77	74
Volymer	147	403	229
Överföring till/från andra utgiftsområden	66	110	106
Övrigt	41	20	14
Ny ramnivå	1 809	1 682	1 503

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10).
Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 1 809 miljoner kronor 2008. I jämförelse med anvisade medel 2007 minskar utgiftsramen för utgiftsområdet med 463 miljoner kronor 2008. Förändringen förklaras i huvudsak av utfasningen av räntebidragets (avsnitt 3.9.2) slopade avsättningar för äldre garantier, samt att Byggekostnadsforum upphör. Vidare tillförs Lantmäteriverket drygt 100 miljoner kronor per år för inskrivningsverksamheten.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2008 realekonomiskt fördelad,
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning
och byggande samt konsumentpolitik**

Miljoner kronor

	2008
Transfereringar ¹	972
Verksamhetskostnader ²	813
Investeringar ³	24
Summa ramnivå	1 809

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2006 samt förändringar av anslagens användning. De största posterna under utgifts-

området är transfereringar, framför allt räntebidrag, samt verksamhetsutgifter, framför allt Lantmäteriverket, Boverket och Konsumentverket.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd inom utgiftsområde 18 redovisas i huvudsak som anslag på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning (s.k. skatteutgifter). Avvikelse från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad. Avvikelsen utgör en skatte-sanktion om det rör sig om "överuttag" av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika politikområden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa avvikelser påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig redovisning av skatteutgifter finns i bilaga 2 till 2007 års ekonomiska vårproposition. I det följande avsnittet redovisas de nettoberäknade skatteutgifterna med politikområdesanknytning som kan hänföras till utgiftsområde 18.

Skatteutgifter för utgiftsområdet redovisas med utgångspunkt från förhållandena som gällde vid tiden för 2007 års ekonomiska vårproposition. Skatteförslagen i denna budgetproposition kommer till den del det påverkar skatteutgifterna att redovisas i 2008 års ekonomiska vårproposition.

Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 18, netto

Miljoner kronor

	2007	2008
Politikområde Bostadspolitik	4 970	5 510
Totalt för utgiftsområde 18	4 970	5 510

De enskilda skatteavvikelserna inom politikområdet Bostadspolitik redovisas separat i avsnitt 3.3 där även en kort förklaring av respektive skatteavvikelse ges.

3 Politikområde Bostadspolitik

3.1 Omfattning

Politikområdet Bostadspolitik omfattar fyra verksamhetsområden: Bostadsförsörjning, Samhällsplanering och bebyggelseutveckling, Byggnad och förvaltning samt Lantmäteriverksamhet.

Politikområdet omfattar ca 1,6 miljarder kronor i anslag. Sex myndigheter ingår i politikområdet: Boverket, Statens bostadskreditnämnd, Fonden för fukt- och mögelskador, Statens geotekniska institut, Lantmäteriverket och Statens va-nämnd. I politikområdet ingår vidare en statlig lantmäterimyndighet i varje län. Lantmäteriverket och Statens geotekniska institut bedriver även relativt omfattande avgiftsfinansierade verksamheter.

Huvuddelen av anslagen avser stöd i form av räntebidrag, stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad samt stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag på orter med vikande befolkningsunderlag. Räntebidraget är under utveckling och kommer att upphöra helt 2012.

Det internationella samarbetet inom politikområdet avser bl.a. deltagande i arbetet inom Förenta nationernas arbete inom området (UN-HABITAT), Europeiska Unionen, Nordiska ministerrådet samt vissa bilaterala ländersamarbeten.

Politikområdet har beröringspunkter med flera andra politikområden. Bostadsbidragen inom den ekonomiska familjepolitiken liksom integrationspolitiken har anknytningar till genomförandet av bostadspolitik. Frågor avseende samhällsplanering och fysisk planering behandlas också inom politikområdet Regional samhällsorganisation och har i övrigt en stark anknytning till regional tillväxtpolitik, urban utvecklingspolitik samt verksamheten inom den kommunala sektorn. Byggnad och förvaltning av bostäder och andra byggnader inkluderar bl.a. energifrågor som även behandlas inom politikområdet Energipolitik. Vidare inbegrips i politikområdet frågor om kompetens och konkurrens vilket även berör flera andra politikområden. Frågor om miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö behandlas inom politikområdet miljöpolitik.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Bostadspolitik
Miljoner kronor

	Utfall 2006	Budget 2007 ¹	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010
<i>Anslag inom utgiftsområde 18</i>						
31:1 Boverket	174,2	213,1	211,1	197,4	197,8	189,6
31:2 Räntebidrag m.m.	1 573,1	1 014,0	1 124,3	735,5	542,4	359,7
31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader	11,2	15,7	12,8	16,9	17,2	17,7
31:4 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	22,3	32,8	33,2	32,8	32,8	32,8
31:5 Statens geotekniska institut	31,2	30,2	29,6	30,4	31,1	31,9
31:6 Lantmäteriverket	342,9	351,2	344,9	419,5	471,8	478,0
31:7 Statens va-nämnd	7,3	8,0	8,1	8,1	8,3	8,5
31:8 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	-16,2	90,0	68,7	70,0	97,5	97,5
31:9 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad		100,0	98,2	100,0	100,0	100,0
31:10 Fonden för fukt- och mögelskador	12,7	13,0	26,0	16,5		
2007 18 31:4 Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet	203,5	198,8	198,8	-	-	-
2007 18 31:10 Byggekostnadsforum m.m.	37,9	24,9	27,3	-	-	-
2007 18 31:12 Ungdomsbostadssamordnare	2,6	1,0	0,9	-	-	-
2006 18 31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	344,7	-	446,9	-	-	-
2005 18 31:12 Statens bostadsnämnd		-		-	-	-
2005 18 31:14 Bidrag till installation av hissar	10,2	-	9,2	-	-	-
2003 18 31:7 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter	5,8	-	3,3	-	-	-
Totalt för politikområde Bostadspolitik	2 763,7	2 092,5	2 643,3	1 626,9	1 499,0	1 315,7

3.3 Skatteutgifter

I avsnitt 2.3 redogörs för vad en skatteutgift är och varför den redovisas. I detta avsnitt redovisas de enskilda skatteutgifterna som hör till politikområdet Bostadspolitik. Som tidigare angivits utgår skatteutgifterna från förhållandena som gällde vid tiden för 2007 års ekonomiska vårproposition. Regeringen återkommer i 2008 års ekonomiska vårproposition med en uppdaterad bedömning av skatteutgifterna med anledning av den reformerade beskattningen av bostäder. Nedanstående uppgifter avser således regelverket 2007.

Tabell 3.2 Skatteutgifter inom politikområdet Bostadspolitik, netto
Miljoner kronor

	2007	2008
Avkastning eget hem	200	- 3 120
Avkastning på bostadsrättsfastighet	1 880	1 590
Nedsatt kapitalvinstskatt vid försäljning av eget hem och bostadsrätt	3 360	3 350
Försäljning av tomtmark och byggnader	1 220	1 280
Begränsningsregel småhus	290	280
Begränsningsregel förmögenhetsskatt	60	60
Fastighetsskatt på konventionellt beskattade hyreshus och småhus	2 040	2 070
Totalt för politikområde Bostadspolitik	4 970	5 510

3.3.1 Skatteförmåner

Avkastning eget hem

Med eget hem avses småhus som inte upplåts med hyresrätt eller bostadsrätt. Den direkta avkastningen från eget hem beskattas inte inom ramen för inkomstbeskattningen. Däremot utgår fastighetsskatt. Från och med inkomståret 2006 delas fastighetsskatt på eget hem upp i skatt på byggnads- respektive markvärde. Fastighetsskatt på den del av taxeringsvärdet som belöper på byggnadsvärdet utgår med 1,0 procent av taxeringsvärdet, eller om det är lägre, det underlag som beräknats med hjälp av den s.k. dämpningsregeln. Den del av fastighetsskatten som belöper på markvärdet begränsas till 2 kronor per kvadratmeter eller maximalt 5 000 kronor. För inkomståren 2007 och 2008 är underlaget för uttag av fastighetsskatt fryst på 2006 års nivå.

Enligt gällande norm inom kapitalinkomstbeskattningen ska all avkastning beskattas med 30 procent. Direktavkastningen förutsätts motsvara fastighetens marknadsvärde multiplicerat med statslåneräntan. Denna avkastning bör med detta betraktelsesätt beskattas med 30 procent. Skatteutgiften utgörs av skillnaden mellan kapitalinkomstskatten (30 procent) på fastighetens reala direktavkastning och fastighetsskatten.

Avkastning bostadsrättsfastighet

Den direkta avkastningen i form av boendet i privatbostadsföretag (äkta bostadsrättsförening) beskattas inte som inkomst av kapital. Däremot utgår fastighetsskatt på 0,4 procent av taxeringsvärdet eller, om det är lägre, det underlag som har beräknats med hjälp av den s.k. dämpningsregeln. För inkomståren 2007 och 2008 är underlaget för uttag av fastighetsskatt på småhus och hyreshus (bostadsdelen) fryst på 2006 års nivå. Direktavkastningen förutsätts motsvara det sammanlagda marknadsvärdet av bostadsrätterna multiplicerat med den reala statslåneräntan. Skatteutgiften utgörs av skillnaden mellan kapitalinkomstskatten (30 procent) på fastighetens reala direktavkastning och den skatt som betalas enligt gällande regler.

Nedsatt kapitalvinstskatt vid försäljning av eget hem och bostadsrätt

Beskattning av värdeökning på eget hem eller bostadsrätt sker först vid realisationstillfället. Dessutom ges möjlighet till ytterligare uppskov

under vissa förutsättningar även då vinsten realiserats. Räntan på denna skattekredit är en avvikelse. Därutöver behöver endast två tredjedelar av den kapitalvinst som realiserats vid försäljning tas upp till beskattning i inkomstslaget kapital. Den tredjedel som inte beskattas ger upphov till en skatteavvikelse som avser skatt på kapitalinkomst.

Försäljning av tomtmark och byggnader

Vid försäljning av en- och flerbostadshus är ca 15 procent av värdet undantaget från mervärdesskatt. Undantaget gäller i huvudsak tomtmark, byggränta och vinst som enligt normen borde beskattas.

Begränsningsregel småhus

Fastighetsskatteuttaget begränsas i princip till högst 4 procent av hushållets beskattningsbara inkomst. Denna begränsning utgör en skatteutgift.

Begränsningsregel förmögenhetsskatt

Den som tillgodoräknas skattereduktion för fastighetsskatt (skatteutgift Begränsningsregel småhus), och som betalar förmögenhetsskatt för sin permanentbostad, kan tillgodoräknas skattereduktion även för förmögenhetsskatten. Denna skattereduktion utgör en skatteutgift. Utgiften avser förmögenhetsskatt.

3.4 Mål

3.4.1 Nuvarande mål för Bostadspolitik

Målet för politikområdet är;

Alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Ovanstående mål är beslutat av riksdagen (prop. 2005/06:1, bet. 2005/06:BoU1, rskr. 2005/06:100). Resultatbeskrivningen i det följande görs i förhållande till detta mål.

3.4.2 Förslag till nya mål för Bostadspolitik

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att nuvarande mål för politikområdet Bostadspolitik upphävs och att politikområdet ges två mål, varav ett för bostadsfrågor och ett för samhällsbyggande.

Målet för bostadsfrågor är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Målet för samhällsbyggande är en ändamålsenlig samhällsplanering och ett hållbart samhällsbyggande som ger alla människor en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, naturresurser och energi samt ekonomisk tillväxt och utveckling främjas.

Skälen för regeringens förslag: I budgetpropositionen för 2007 angav regeringen att indelning och målformulering för politikområdet skulle ses över samt att regeringen skulle återkomma om detta vid ett senare tillfälle (prop. 2006/07:1, utg.omr. 18, bet. 2006/07:CU1, rskr. 2006/07:74).

Bostadspolitik är sedan länge ett väletablerat politikområde. Benämningen och nuvarande mål för politikområdet speglar dock inte särskilt väl varken den nya inriktningen på bostadspolitiken eller politikområdets breda innehåll. Området omfattar allt från samhällsplanering och bebyggelseutveckling, till byggande, förvaltning och bostadsförsörjning samt lantmäteriverksamhet m.m.

Regeringen föreslår därför ett mål för bostadsfrågor samt ett mål för samhällsbyggande, vilket även innebär följdändringar i verksamhetsområdena.

Regeringen avser att återkomma med förslag om en uppdelning av politikområdet Bostadspolitik i två politikområden.

Regeringen anser att målet för bostadsfrågor ska utgå från den enskilde boendekonsumenten. Rätten att bestämma över sitt eget liv är grundläggande och en mångfald av boendeformer, som ger valfrihet och möjlighet att uppfylla behov och önskemål om att bo och arbeta där man önskar, är central. Genom att öka de boendes valfrihet kommer bostadspolitiken

att bidra till förbättrade levnadsförhållanden, till ökad integration i boendet och därmed till att motverka utanförskap. För att säkerställa valfrihet och mångfald är det av central betydelse att skapa goda förutsättningar för byggande, förvaltning och ägande av bostäder samt att underlätta för bostadsmarknaderna att fungera på ett sätt som inkluderar alla människor. Politiken inom området har som mål att bostadsbeståndet ska hålla hög kvalitet och att boende och förvaltning av bostäder ska bidra till en hållbar utveckling.

Regeringen anser att ett nytt mål på politikområdesnivå för Samhällsbyggande är av central betydelse för att öka förståelsen för planeringens, byggandets och fastighets-systemets vikt för landets utveckling, såväl ekonomiskt, miljömässigt och socialt. Det är viktigt att målet har sin utgångspunkt i en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, naturresurser och energi så att en hållbar utveckling kan ske och att en god livsmiljö för alla människor kan uppnås. Målet innebär samtidigt att ekonomisk tillväxt och utveckling ska främjas. Regeringen bedömer att det nya mål som föreslås för samhällsbyggande bättre återspeglar regeringens ambition att samhällsplaneringen och regelverken ska vara ändamålsenliga och underlätta en hållbar ekonomisk tillväxt.

De två nya målen ska följas upp kontinuerligt genom uppföljningar av målen på verksamhetsområdesnivå och för detta kommer indikatorer att utvecklas.

3.5 Resultatredovisning

3.5.1 Verksamhetsområdet Bostadsförsörjning

Följande mål gäller för närvarande för verksamhetsområdet Bostadsförsörjning och resultatredovisningen avseende 2006 görs i förhållande till dessa:

Mål

- Väl fungerande bostadsmarknader med långsiktigt stabila regelverk.
- Valfrihet på bostadsmarknaden.
- Konkurrens inom byggsektorn.

- Låga bygg- och boendekostnader i bostäder med god kvalitet.
- Större andel hushåll ska vara etablerade på bostadsmarknaden.
- Integration i boendet.

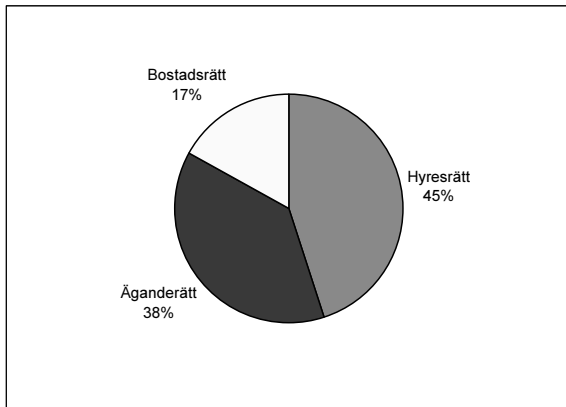
Resultat

Väl fungerande bostadsmarknader med långsiktigt stabila regelverk

Bostadsbeståndet

Det finns i dag drygt 4,4 miljoner permanentbostäder i Sverige enligt beräkningar från Statistiska Centralbyrån. Av dessa utgör 46 procent småhus och 54 procent i flerbostadshus. Ungefär 45 procent av bostäderna upplåts med hyresrätt, 38 procent upplåts med äganderätt och ca 17 procent upplåts med bostadsrätt.

Diagram 3.1 Fördelning av bostadsbeståndet efter upplåtelseform, 2006

Källa: Statistiska centralbyrån

Av hyresbostäderna ägs något mer än hälften av privata fastighetsägare, 45 procent av kommunala bostadsföretag och resterande av andra offentliga ägare. I flerbostadshusen beräknas hyresrätter motsvara 70 procent av beståndet och bostadsrätter uppgår till 28 procent. Resterande del utgörs av bland annat andelslägenheter. I småhusbeståndet uppgår egna hem till 81 procent, bostadsrätter till 4 procent och 15 procent är hyresbostäder.

Tabell 3.3 Fördelning av upplåtelseformer, 2006

Procent

Upplåtelseform	Hustyp	
	Flerbostadshus	Småhus
Bostadsrätt	28	4
Hyresrätt	70	15
Äganderätt		81
Annat	2	

Källa: Statistiska centralbyrån

Endast någon procent av bostäderna i det svenska bostadsbeståndet saknar modern utrustningsstandard. Boverket bedömer dock att underhållet av bostadsfastigheter legat på en lägre nivå under det senaste decenniet än vad som är motiverat av tekniska skäl och behovet av underhåll är därför stort i vissa bostadsområden, framför allt i vissa s.k. miljonprogramsområden med flerbostadshus.

Bostadsmarknaden

Bostadsmarknadsläget varierar kraftigt mellan olika regioner i landet. Boverkets bostadsmarknadsenkät (BME) för 2007, som är en sammanställning av kommunernas egna bedömningar, tyder på att bostadsbristen fortsätter att öka. Av Sveriges befolkning bor drygt 60 procent i någon av de 122 kommuner som uppger att de har bostadsbrist. Det är framför allt kommuner i storstadsregionerna och andra kommuner med stor inflyttning som anger bostadsbrist. I storstäderna medför detta stigande bostadspriser, ökande grad av inboende och andrahandsuthyrning.

Samtidigt anger ca 20 procent av Sveriges kommuner att det finns ett överskott av bostäder i kommunen. Antalet outhyrda kommunalt ägda lägenheter minskar dock kontinuerligt till följd av bl.a. rivning.

Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Sedan den 1 januari 2006 ansvarar Statens bostadskreditnämnd (BKN) för den verksamhet som tidigare bedrevs av Statens bostadsnämnd. Målet med verksamheten är att ge de kommunala bostadsföretagen långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar för en kostnadseffektiv bostadsförvaltning som är anpassad till den förväntade befolkningsutvecklingen.

I verksamheten för omstrukturering av kommunala bostadsföretag har det funnits möjlighet för staten att lämna kreditgarantier för lån som ett kommunalt bostadsföretag tar upp för att genomföra omstruktureringåtgärder. Under 2006 har regeringen beslutat att ta bort denna möjlighet och den förordning som reglerar statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet (SFS 2002:64) har därmed ändrats.

Stöd enligt tidigare avtal har utbetalats under året med 23,8 miljoner kronor.

BKN har redovisat ett regeringsuppdrag om utvecklingen på bostadsmarknaden i kommuner med svaga bostadsmarknader samt gjort en

analys av konkurrensförhållandena och ägarstrukturen inom bostadssektorn. I rapporten bedöms bl.a. att antalet svaga bostadsmarknader minskar från i dag 108 kommuner till ca 80 kommuner 2011 och att en ökad koncentration av befolkningstillväxten sker till större regioner. Detta innebär att en fortsatt successiv utarmning av de små regionerna är att vänta. Ett stort antal av de svaga bostadsmarknaderna blir därmed allt svagare. Stödet för omstrukturering av kommunala bostadsföretag visade sig ha gått till de kommuner som har haft störst behov och har medverkat till en bättre balans på dessa bostadsmarknader. De konkurrenspåverkande effekterna av stödet har i huvudsak inte uppfattats som negativa av de privata fastighetsägarna på de orter som erhållit stöd. BKN:s slutsats är att stödet har varit effektivt och att rekonstruktionsåtgärderna i huvudsak inte har haft någon negativ påverkan på konkurrensvillkoren i de kommuner som fått stöd.

Det finns tecken på att behovet av statliga insatser för att hjälpa kommuner med bostadsföretag med allvarliga ekonomiska problem kan komma att kvarstå under en överskådlig tid. Det är angeläget att det även fortsättningsvis finns möjligheter för staten att på rimliga villkor medverka till att problemen med sådana företag kan avhjälpas. Samtidigt måste sådana insatser ske på ett sätt som är förenligt med EU:s gemenskapsregler och som inte snedvrider konkurrensen mellan kommunala och privata bostadsföretag. Regeringen har därför gett utredningen om Allmännyttans villkor i uppdrag (dir. 2007:73) att visa hur kommunala och privata bostadsföretag på orter med höga vakanser till följd av minskande befolkningsunderlag kan ges stöd som är förenligt med gemenskapsrättens regler. Syftet med sådant stöd ska vara att företagen ges möjlighet att också på längre sikt anpassa verksamheten även till framtida förändrade förutsättningar.

Statens bostadsomvandling AB

Det statliga bolaget Statens Bostadsomvandling AB, (Sbo) utgör ett komplement till BKN:s verksamhet i den del som avser stöd till kommuner med ett övermåttigt åtagande på bostadsmarknaden. Bolagets huvudändamål är att inom ramen för de avtal om omstrukturering som träffas mellan staten och respektive kommun ta över tomma bostäder i det kommunala bostadsbeståndet. Syftet är att på

kommersiella villkor utveckla dem för annat ändamål, alternativt att avveckla dem genom miljömässig rivning eller nedmontering/återvinning.

I syfte att inte snedvrida konkurrensen mellan olika ägargrupper på hyresbostadsmarknaden har Sbo:s möjlighet att satsa riskkapital i kommunala bostadsföretag tagits bort.

Sbo äger i dag fastigheter i Porjus, Åsarna (boende för gymnasieelever), Överkalix (äldreboende), Åsele (lägenheter blir kontor), Ljusnarsberg (studentbostäder) och Hällefors-Grythyttan (studentbostäder). Under 2007 har Sbo köpt fastigheter i Laxå (boende för äldre) och Ragunda (anpassning för äldres boende) samt en fastighet i Filipstad som ska anpassas för LSS-boende.

Verksamhetens omsättning har ökat från ca 4 miljoner kronor 2005 till ca 10 miljoner kronor under 2006. Den ökade omsättningen beror på att fler bostadsfastigheter har förvärvats och anpassats för annan verksamhet.

Stöd för bostadsbyggande

En del i regeringens politik för att skapa långsiktiga och stabila villkor för bostadsbyggande, är att avveckla snedvridande och detaljreglerande subventioner. De särskilda produktionsstöden för att stimulera hyresbostadsbyggande; investeringsbidraget respektive investeringsstimulansen, upphörde vid årsskiftet 2006/2007. Rängebidragen avvecklas under en femårsperiod och sista utbetalningen kommer att ske under 2012.

Bostadsbyggandet

Boverket bedömer i sin prognos från maj 2007 antalet påbörjade bostäder under 2006 till 40 900. Av tillskottet utgörs 36 400 bostäder av nyproduktion och 4 500 bostäder utgör ett tillskott genom ombyggnad, exempelvis genom omvandling av lokaler till bostäder. Boverket bedömer att nytillskottet under 2007 blir ca 40 000 bostäder och för 2008 totalt 41 500 bostäder. Enligt Boverket kommer bostadsbyggandet under 2008 att nå de högsta nivåerna på 16 år.

Tabell 3.4 Prognoser för bostadsbyggandet

	Antal påbörjade bostäder		
	2006	2007	2008
Boverket, maj 2007			
<i>Faktiskt påbörjade bostäder, nybyggnad</i>			
Flerbostadshus	23 200	22 500	23 500
Småhus	13 200	14 000	14 500
Totalt nybyggnad	36 400	36 500	38 000
Nettotillskott genom ombyggnad	4 500	3 500	3 500
Totalt, faktiskt påbörjade bostäder	40 900	40 000	41 500
Konjunkturinstitutet, nybyggnad, maj 2007			
Flerbostadshus	30 900	16 400	23 600
Småhus	13 500	13 800	14 400
Totalt	44 400	30 200	38 000
Sveriges Byggindustrier, nybyggnad, april 2007			
Flerbostadshus	30 900	15 000	23 000
Småhus	13 500	14 000	14 000
Totalt	44 400	29 000	37 000

Konjunkturinstitutet gjorde i maj 2007 bedömningen att 44 400 bostäder påbörjats under 2006, 30 200 påbörjas i år och 38 000 kommer att påbörjas under 2008. Sveriges Byggindustrier gjorde i april 2007 prognosen att 44 400 bostäder har påbörjats under 2006 och under 2007 och 2008 kommer 29 000 respektive 37 000 bostäder att påbörjas. Konjunkturinstitutets och Byggindustriernas låga siffra för 2007 beror på att prognosmakarna gör bedömningen att vissa hyresrättsprojekt, som skulle ha startats under 2007, tidigare lades till 2006 för att projekten skulle hinna komma i åtnjutande av de produktionsstöd som avvecklades från och med årsskiftet 2006/2007. Boverket har analyserat byggbehovet under perioden 2003–2020 (Regional byggbehovsanalys 2003–2020, Boverket 2007). Behovsanalysen visar att byggbehovet till och med 2020 är beräknat till drygt 550 000 bostäder eller ca 30 600 bostäder per år. Större delen av byggbehovet, ca 65 procent, beräknas vara lokaliserat till storstadsregionerna. Behovet beräknas öka under den första delen av perioden för att vara som störst runt 2010 och därefter minska.

Regeringen bedömer att behovet av bostäder motsvarar ett högre bostadsbyggande än vad

Boverkets behovsanalys visar. Bedömningen görs med tanke på dels den omfattande bostadsbrist som finns i landets storstadsregioner, dels på de specifika preferenser och behov människor har när det gäller läge, pris, upplåtelseform, storlek på bostaden osv.

Valfrihet på bostadsmarknaden

Avreglering av allmännyttan

Tillståndsplikten i lagen (2002:102) om allmännyttiga bostadsföretag upphävdes den 1 juli 2007. Det krävs således inte längre tillstånd från länsstyrelsen om ett kommunalt bostadsföretag vill sälja bostadsfastigheter, eller om en kommun vill sälja aktier eller andelar i ett kommunalt bostadsföretag. Därmed återförs ansvaret för bostadsförsörjningen till kommunerna. Åtgärden bidrar samtidigt till ökad valfrihet och mångfald på bostadsmarknaden eftersom det därmed blir möjligt att utifrån lokala behov och förutsättningar förändra sammansättningen av ägar- och upplåtelseformer utan att staten, genom länsstyrelsen, ska bedöma lämpligheten. Frågan om att t.ex. ombilda hyresbostäder till bostadsrätt blir därmed i hög grad en fråga om vad de boende vill.

Allmännyttan

Regeringen tillsatte 2005 en särskild utredare med uppdrag att se över allmännyttans villkor och förutsättningar (dir.2005:116). Bakgrunden var bl.a. att det riktats klagomål till den Europeiska kommissionen med innebörden att det skulle förekomma omfattande och, enligt EG-rätten, olagliga statsstöd till de kommunala bostadsföretagen. Om klagomålen skulle vara korrekta skulle det kunna innebära en konkurrensmässig fördel för de kommunala bostadsföretagen.

Bostadshyresmarknaden är betydelsefull både genom sin storlek och genom att avsaknaden av kapitalinsats innebär att den i princip är tillgänglig för alla individer. En väl fungerande hyresmarknad kännetecknas av en mångfald av ägare som konkurrerar på likvärdiga villkor och därmed bidrar till valfrihet på bostadsmarknaden. Det är därför väsentligt att allmännyttiga och kommunala bostadsföretag inte gynnas otillbörligt.

Regeringen har genom tilläggsdirektiv i maj 2007 (dir. 2007:73) klargjort vikten av att förslag till förändrat regelverk för denna sektor är förenligt med EG-rätten. Även om förutsättningarna för de allmännyttiga och kommunala bostadsföretagen kan komma att förändras, bör dock inga förslag läggas som skulle innebära att dessa företag utvecklas i riktning mot att främst eller enbart tillhandahålla bostäder för särskilda grupper eller efter särskild prövning. Om det framstår som lämpligt bör utredaren lämna förslag till hur de kommunala bostadsföretagens hyresnormerande roll enligt hyreslagen kan utvecklas. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2008.

Privatpersoners upplåtelse av egen bostad

Att förbättra villkoren för privatpersoner att upplåta den egna permanentbostaden är ett sätt att utnyttja det befintliga bostadsbeståndet och därigenom öka utbudet av tillgängliga bostäder. Möjligheten för privatpersoner att hyra ut sin bostad helt eller delvis kompletterar de konventionella boendeformerna. Utredningen om privatpersoners upplåtelse av den egna bostaden (dir. 2006:94) ser, efter de tilläggsdirektiv som regeringen beslutade den 21 december 2006, i högre grad över olika former av ekonomiska incitament för sådan uthyrning, inklusive hyressättningen i de fall där uthyraren själv innehar bostaden med bostadsrätt eller äger den själv (egnahem). Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2007.

Ägarlägenheter

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att ta fram förslag till lagregler som gör det möjligt att införa s.k. ägarlägenheter. Arbetet är inriktat på att en bostadslägenhet i ett flerbostadshus ska kunna utgöra en tredimensionell fastighet av särskilt slag som den enskilde innehar med en direkt äganderätt. I detta arbete ingår också att ta fram förslag till skatteregler för ägarlägenheter, varvid utgångspunkterna är att det bör råda neutralitet i beskattningen mellan småhus som innehas med äganderätt (egnahem) och ägarlägenheter, liksom att de föreslagna reglerna ska vara förenliga med EG-rätten.

Konkurrens inom byggsektorn

Avgiftsfinansierade kreditgarantier

Med målet att hålla byggpriserna och boendekostnaderna nere, samt att öka konkurrensen

bland aktörerna på byggmarknaden, har kreditgarantier för bl.a. ny- och ombyggnad en viktig funktion. Inom verksamheten Kreditgarantier för ny- och ombyggnad minskade det garanterade beloppet med 283 miljoner kronor till 1 229 miljoner kronor under 2006, vilket förutom det låga tillskottet av nya garantier även beror på att trenden med tidig uppsägning av kreditgarantier har fortsatt. Under året har ersättning för skador lämnats i ett fall.

Inga kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden tillkom under 2006. Inga ersättningar har lämnats och garantistocken uppgick vid utgången av året till ca 620 miljoner kronor.

Vad gäller övriga garantiformer har möjligheten till kreditgarantier för lån till kommunala bostadsföretag utvecklats under året. Inga kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar har tecknats och därmed har inga kostnader och intäkter uppkommit under året. Den generella kreditgaranti som i dag tillhandahålls fyller en funktion för speciella delmarknader och för särskilda kategorier av byggherrar. En minskad efterfrågan på kreditgarantier beror bl.a. på bättre system och kompetens kring fastighetsvärdering och riskanalys hos långivarna. Vidare finansieras en högre andel av kapitalbehovet av enskilda bostadsrättshavare medan hyreshus ofta finansieras av ekonomiskt starka företag. Till detta har räntorna varit låga, likviditeten hög, konkurrens på utlåningssidan har ökat och därmed har även belåningsgraden ökat. Regeringen bedömer dock att det kan finnas behov av att stärka konkurrensförutsättningarna mellan stora ekonomiskt starka aktörer och mindre företag som vill etablera sig inom bostadsmarknaden. BKN:s produkter bör ses över för att bättre motsvara behoven för bättre konkurrens och förutsättningar till bostadsproduktion för aktörerna och för att möta konsumenternas behov.

Äldre kreditgarantier

Äldre kreditgarantier utgör en uppsättning garantier som i huvudsak registrerades under åren 1992 och 1993 efter riksdagens avskaffande av statligt reglerade bostadslån. En förutsättning för att bolåneinstitutet skulle kunna ta över den tidigare statligt reglerade långivningen var att institutet kunde få statliga kreditgarantier för

långivning i de högre risklagen som därigenom blev aktuella.

Inom verksamhetsgrenen Äldre garantier minskade det garanterade beloppet med 1 643 miljoner kronor till 3 354 miljoner kronor under 2006, framför allt p.g.a. uppsagda garantier. Under året beslutades om ersättning för 12 garantier med ett sammanlagt ersättningsbelopp om 16 miljoner kronor. Totalt fram t.o.m. 2006 uppgår utbetalningarna av ersättning till 8 815 miljoner kronor. Nästan hela detta belopp avser ersättningar hänförliga till de bostäder som påbörjats före 1992 för vilka åtaganden utställts före garantisystemets tillkomst.

Den s.k. garantireserven, vilken fungerar som en buffert för utbetalning av ersättningar, uppgick vid årets slut till 1 662 miljoner kronor.

I 2007 års ekonomiska vårproposition föreslogs att Äldre garantier ska kunna ersättas med avtalsreglerade garantier. Målsättningen är att avtal ska träffas för varje garanti i enlighet med principen för nu gällande förordning (2004:105) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande m.m. som ansluter till den av riksdagen beslutade garantiordningen (1996/97:1).

Låga bygg- och boendekostnader i bostäder med god kvalitet

Nybyggnadskostnader för bostadshus

Kostnaderna för byggande av bostäder har ökat kraftigt de senaste åren. Exempelvis har faktorprisindex för byggmaterial, som mäter prisutvecklingen för de varuslag som ingår i byggprocessen, stigit med 8,4 procent mellan juli 2006 och juli 2007; året innan var ökningen 7,9 procent. Enligt SCB:s senaste statistik för 2005 är produktionskostnaden för bostadshus avsevärt högre för hus upplåtna med bostadsrätt än för hus upplåtna med hyresrätt. Kostnaden var dryga 27 000 kronor per kvm för bostadsrätt jämfört med drygt 20 000 kronor per kvm för hyresrätt. En del av skillnaden mellan upplåtelseformerna kan härröra från skillnader i markkostnader. Kostnadsökningstakten de senaste åren har varit störst för bostadsrätter. Kostnaden varierar avsevärt mellan olika regioner, dyrast är bostadsbyggandet i Stockholmsregionen.

Byggkostnadsforum

Regeringen beslutade 2000 att ge Boverket i uppdrag att inrätta ett Byggkostnadsforum

(BKF). Riksdagen har beslutat att anslå medel för Byggkostnadsforums arbete till och med den 31 december 2007.

Syftet med BKF är att det ska fungera som en kunskaps- och idébank för byggherrar, kommuner, myndigheter, byggtreprenörer m.fl. BKF ska även bidra till att kopplingen mellan byggsektorn, forskningscentra och företag utvecklas i syfte att bättre utnyttja forsknings- och tekniksteg för att skärpa konkurrensen och bidra till ökad effektivitet och mindre kostnader i byggande och boende.

BKF har sedan 2004 förfogat över 18 miljoner kronor per år för att stödja pilotprojekt. Syftet med pilotprojekten är att medverka till att boendekostnaderna för nybyggda bostäder, främst hyresrätter men även andra upplåtelseformer, sänks samtidigt som ekologisk hållbarhet främjas. Under 2002 samt 2003 förfogade BKF över 20 miljoner kronor per år för detta syfte. Från och med 2004 har 2 miljoner kronor av detta anslag i stället ställts till Byggsamordnarens förfogande (se nedan). Boverket har vid utgången av 2006 fattat beslut om stöd till pilotprojekt i sammanlagt 95 ärenden, varav 34 är nya för året. Det sammanlagt beviljade stödet uppgick vid utgången av 2006 till 103 miljoner kronor (exkl. moms), varav 32 miljoner kronor beviljats under 2006.

BKF tillkom framför allt som ett initiativ för att minska kostnaderna vid byggande av bostäder och i förlängningen minskade boendekostnader. I en utvärdering av BKF (Rätt forum! Men möjligen fel format för att sänka byggkostnaderna... - en utvärdering av Byggkostnadsforum) från juli 2007 konstaterar dock utredningsföretaget Sweco att kostnaderna för boende påverkas av en rad faktorer som inte enbart är kopplade till själva byggkostnaderna. BKF:s uppdrag har varit att genom kunskaps- och erfarenhetsspridning påverka byggkostnaderna men enbart mer kunskap kan inte motverka alla de faktorer som påverkar boendekostnaderna. Däremot, menar Sweco, kan BKF indirekt, genom att belysa olika upphandlingsförfaranden, inköpsvägar, avgiftsnivåer, osv., påverka aktörer. När det gäller pilotprojekten anser Sweco att utfallet i hög grad har påverkats av vilka projektansökningar som inkommit och de tilläggsuppdrag som BKF föreskrivits. Samtidigt har BKF:s flexibilitet, där områden utvecklats och omvärderats

kontinuerligt av många aktörer uppfattats som en styrka.

Sammantaget visar utvärderingen att projektets resultat på många sätt kan anses som tillfredsställande. Projektets kärnfrågor, dvs. att det går att sänka byggkostnaderna, har fått genomslag i debatten men BKF har inte haft möjlighet att direkt påverka alla de faktorer som driver prisutvecklingen för boende.

Byggsamordnare

År 2004 tillsatte regeringen en nationell byggsamordnare som tillsammans med företrädare för byggnads-, fastighets- och anläggningssektorerna skulle bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram för sektorn (dir. 2004:138). För genomförandet av uppdraget antog kommittén namnet Byggekommittén (Fi 2004:15). Kommittén skulle enligt direktiven avlämna slutredovisning senast den 1 december 2007. Utredningstiden förkortades i tilläggsdirektiv (dir. 2007:41) och det arbete som Byggekommittén genomförde fram t.o.m. utgången av april 2007 redovisades till regeringen den 15 juni 2007.

I slutredovisningen, Utmärkt! Samhällsbyggnad, Slutrapport från Byggekommittén, anger Byggekommittén bland annat att byggsektorn står inför stora utmaningar. Exempelvis finns en stor besparingspotential när det gäller effektivare byggprocesser. Idag motsvarar bara byggfelen kostnader om ca 50 miljarder kronor varje år. En annan utmaning är vissa miljonprogramsområdets upprustningsbehov. Under de närmaste 15–20 åren kommer mellan 500 000 och 1,3 miljoner bostäder att behöva rustas upp, menar Byggekommittén. De senaste årens ökning av byggande har medfört att bristen på arbetskraft i sektorn blivit alltmer märkbar och att locka ny arbetskraft är ytterligare en utmaning byggsektorn står inför.

Större andel hushåll ska vara etablerade på bostadsmarknaden

Vissa grupper situation på bostadsmarknaden

Ungdomar är en av de grupper som drabbas hårdast av bostadsbrist, enligt vad kommunerna angivit i Boverkets bostadsmarknadsenkät (BME). De flesta ungdomar vill ha en mindre hyresrätt med låg hyra, men dessa lägenheter är attraktiva också för andra grupper på bostadsmarknaden. Avsaknad av bostadskötid, kontakter eller en bostad att byta med samt

begränsad betalningsförmåga innebär att unga hushåll trängs undan av andra hushåll. Ungdomars och studenter problem att finna en bostad förvärras också av att de i hög grad söker sig till de största tillväxtregionerna. Där finns ett större utbud av utbildning och en mer attraktiv arbetsmarknad, men det är också där som bostadsbristen är som störst.

En annan grupp som ställs inför ungefär samma problematik som ungdomar när det gäller att etablera sig på bostadsmarknaden är nyanlända invandrare. För närvarande anländer, av olika orsaker, ovanligt många asylsökande till Sverige och under 2006 fick ett större antal asylsökande än på flera år uppehållstillstånd. Vissa kommuner rapporterar i BME mycket stor brist på lämpliga bostäder för de nyanlända.

Kommunerna lyfter i BME även fram att behovet av små bostäder för pensionärer som vill flytta till en mindre bostad är stort.

Stöd för att underlätta etablering

I stället för att ge stöd till producenter väljer regeringen att stödja konsumenter för att underlätta etableringen på bostadsmarknaden. Den första juli i år infördes ett särskilt stöd till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier) i syfte att underlätta för enskilda att etablera sig på bostadsmarknaden. Bidrag lämnas med 5 000 kronor per hyresgaranti till kommuner som efter behovsprövning beviljat hyresgaranti för enskilda hushåll som saknar ett självständigt boende. En förutsättning är att de hushåll för vilka garantier lämnas får en bostad med hyresrätt och besittningsskydd samt att hyresgarantin omfattar minst sex månadshyror. Fullt utnyttjat är anslaget beräknat så att kommunerna kan teckna 20 000 hyresgarantier per år med statligt stöd. Regeringen bedömer att stödet kommer att leda till att kommuner med stor efterfrågan på bostadsmarknaden successivt kommer att införa hyresgarantier och att därmed fler personer kommer att ges möjlighet att etablera sig i eget boende.

BKN har gjort en preliminär tilldelning av 2007 års statliga bidrag för kommunala hyresgarantier. Den preliminära tilldelningen avser hyresgarantier som kommunen utfärdar under perioden den 1 juli–den 30 november 2007. Tilldelningen innebär att BKN reserverat del av

anslaget till en enskild kommun som meddelat att den är intresserad av att ställa ut hyresgarantier. I nuläget har 120 kommuner anmält sitt intresse. Det faktiska bidrag som utbetalas till kommunen baseras på antalet utfärdade och redovisade garantier. För att ytterligare förbättra förutsättningarna för etablering på bostadsmarknaden, föreslår regeringen i denna proposition ett införande av statliga kreditgarantier för att underlätta förstagångsköparens förvärv av bostad (se avsnitt 3.9.4).

Integration i boendet

Boverket har i uppdrag att följa utvecklingen av integration i boendet och boendesegregation i landet, samt redovisa hur verket arbetar med att stödja kommuner så att integrationen i boendet ökar, boendesegregationen bryts, bl.a. i kommuner med lokala utvecklingsavtal och så att erfarenhetsutbytet mellan kommuner ökar.

I en lägesrapport om integration Etniska hierarkier i boendet från februari 2007 anger Boverket att den svenska bostadsmarknaden är segregerad, d.v.s. olika befolkningsgrupper bor fysiskt åtskilda från varandra. Detta innebär inte per automatik att boendesegregation är ett uttryck för ett icke-integrerat samhälle, men boendesegregation kan vara, och är ofta, en konsekvens av att integrationen misslyckats och kan leda till ett fördjupat utanförskap. Bostadsmarknaden är inte bara segregerad, den är också segmenterad, vilket betyder att de olika upplåtelseformerna i hög grad är geografiskt åtskilda. Segmenteringen förstärker boendesegregationen, eftersom olika etniska grupper är representerade i olika hög grad i hyresrätt, bostadsrätt respektive egnahem. Det är särskilt tydligt att de som har utländsk bakgrund företrädesvis bor i hyresrätt medan de med svensk bakgrund i högre grad bor i egnahem. Rapporten visar även att personer med ursprung utanför västvärlden i mycket högre utsträckning är trångbodda än personer med svensk bakgrund. Statistiska centralbyrån redovisade 2007 rapporten Barn, boendesegregation och skolresultat. Av rapporten framkommer att många svenska städer, såväl större som mindre, är präglade av boendesegregation. Barn med utländsk bakgrund är i stor utsträckning samlade i ett fåtal bostadsområden. Det visar sig att barn som bor i områden med stor andel barn med utländsk bakgrund har sämre skolresultat än

andra barn. Detta gäller även om man eliminerar olikheter i föräldrarnas utbildning, familjesammansättning, inkomst, tid i Sverige och typ av bostad. Dessa grannskapseffekter är knappast orsakade av skillnader i nationalitet utan snarare handlar det om sociala och ekonomiska faktorer. Det finns dock ett samband mellan boendeområdet och barns prestationer i skolan vilket kan forma deras vidare livschanser.

Analys och slutsatser

Stöden till bostadsproducenterna är under utveckling. Regeringen bedömer att dessa tenderat att skapa osäkerhet och ryckighet i produktionen. Det är också osäkert om stöden har kommit de boende till del. Regeringen bedömer att god ekonomisk tillväxt, stabila, långsiktiga och transparenta villkor är viktigare drivkrafter för produktion av bostäder än producentstöd.

Enligt Boverket kommer bostadsbyggandet nästa år att uppgå till den högsta nivån på 16 år. Regeringen bedömer att det trots det finns ett stort behov av bostäder, framför allt i storstadsregionerna. Bidragande orsaker till den höga bostadsproduktionen är den starka svenska ekonomin, de låga räntorna och hushållens ökade köpkraft. Hämmande faktorer för bostadsbyggandet kan t.ex. vara en utdragen planprocess, byggföretagens svårigheter att hitta arbetskraft samt stigande priser på, liksom brist på, byggmaterial.

Även om det, framför allt i storstadsregionerna, finns ett fortsatt stort behov av nybyggda bostäder kommer det årliga tillskottet alltid att vara litet i förhållande till de befintliga bostäderna. Men många av dessa bostäder, framför allt vissa av miljonprogrammets flerbostadshus, står inför stora upprustningsbehov, vilket innebär en stor utmaning för ägare och förvaltare av dessa bostäder.

Genom att förbättra möjligheterna att utnyttja det befintliga bostadsbeståndet för att på sätt underlätta för privatpersoner att upplåta den egna bostaden, både genom att hyra ut en del av denna, och vid behov, hela bostaden, skapas fler boendetillfällen och bostadsmarknadens flexibilitet ökar. Det underlättar för personer som endast söker ett tillfälligt boende under en kortare period och likaså kan det vara ett alternativ för exempelvis nya studenter att

snabbt hitta ett boende på studieorten. Regeringen har av denna anledning vidgat handlingsfriheten för utredningen om privatpersoners upplåtelse av den egna bostaden när det gäller att lämna förslag till förändringar.

Det finns stora skillnader mellan olika regioner när det gäller bostadsmarknadsläget. I vissa regioner råder brist på bostäder samtidigt som flera kommuner i andra delar av landet anger att de har överskott av bostäder. Den goda konjunkturen medverkar till att dessa skillnader ökar. När det är högkonjunktur tenderar människor att söka sig till de ökade sysselsättningsmöjligheterna i tillväxtregionerna samtidigt som vissa kommuner därmed upplever vikande befolkningsunderlag. Med anledning av denna utveckling bedömer regeringen att det blir än viktigare med stabila, långsiktiga och transparenta villkor så att marknaden kan fungera friktionsfritt och bostadsbyggandet därmed baseras på konsumenternas efterfrågan.

Regeringen bedömer att behovet av statliga insatser för att hjälpa kommuner med bostadsföretag med allvarliga ekonomiska problem kan komma att kvarstå under en överskådlig tid. Sådana insatser måste ske på ett sätt som är förenligt med EU:s gemenskapsregler och som inte snedvrider konkurrensen mellan kommunala och privata bostadsföretag. Statens bostadsomvandlings AB:s verksamhet utgör ett komplement i de kommuner som har avtal med staten om omstruktureringen på bostadsmarknaden. Bolagets verksamhet innebär att användbara bostadsbyggnader kan omvandlas till annan verksamhet och återanvändas på kommersiella villkor och därmed undviks rivning av fungerande byggnader.

Produktionskostnaderna för bostäder har ökat de senaste åren. En bidragande orsak till detta kan vara den ökade bostadsproduktionen i sig, vilken medfört att efterfrågan och därmed priset på, mark ökat. Markkostnaden är den enskilt största kostnadsposten vid produktion av bostäder. Samtidigt är de snabbt ökande produktionskostnaderna ett tecken på bristande konkurrens i byggsektorn och regeringens bedömning är att förutsättningarna för ökad konkurrens i byggsektorn behöver förbättras. Exempelvis finns behov av att stärka konkurrensförutsättningarna mellan stora ekonomiskt starka aktörer och mindre företag som vill etablera sig inom bostadsmarknaden. I detta

sammanhang bedömer regeringen att Statens bostadskreditnämnds produkter bör ses över för att bättre motsvara behoven för bättre konkurrens och förutsättningar till bostadsproduktion för aktörerna och för att möta konsumenternas behov.

Många hushåll med svaga ekonomiska möjligheter har svårigheter att etablera sig på bostadsmarknaden. Bristande kännedom om den lokala bostadsmarknaden är ytterligare en faktor som kan medverka till svårigheter att finna en bostad. Regeringen bedömer att personer med etableringssvårigheter bör få stöd för att underlätta etablering på bostadsmarknaden. Regeringen har därför infört ett stödsystem gällande hyresgarantier.

Olika befolkningsgrupper i Sverige bor fysiskt åtskilda från varandra. Exempelvis bor oftare personer med utländsk bakgrund i hyresrätt i områden med hög koncentration av utlandsfödda. Regeringen anser att boendesegregation kan bidra till att öka utanförskapet och att vidga klyftorna i samhället. Det är därför mycket angeläget att stärka integrationen i boendet. Att öka blandningen av upplåtelseformer kan vara ett sätt att bidra till en minskad segregation. Att underlätta ombildningar från hyresrätt till bostadsrätt i storstädernas förorter där hyresrätter är den dominerande upplåtelseformen är ett sätt att minska koncentrationen av hyresrätter i dessa områden och kan därmed bidra till en mindre segmenterad bostadsmarknad.

3.5.2 Verksamhetsområdet Samhällsplanering och bebyggelseutveckling

Följande mål gäller för närvarande för verksamhetsområdet Samhällsplanering och bebyggelseutveckling och resultatredovisningen avseende 2006 görs i förhållande till dessa.

Mål

Samhällsplanering och bebyggelseutveckling ska ske så att en från social synpunkt god livsmiljö för alla människor främjas. Goda miljöförhållanden och en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och naturresurser samt energi ska eftersträvas och främjas. En god ekonomisk

tillväxt och en lämplig utveckling för olika verksamheter ska underlättas.

Resultat

De initiativ som har tagits inom samhällsplaneringen syftar till att främja en bebyggelseutveckling som beaktar alla aspekter av hållbar utveckling och som stärker den fysiska planeringen som instrument för ett hållbart samhällsbyggande, samtidigt som lagstiftningen förtydligas och förenklas. Den fysiska planeringens betydelse för att uppnå miljö-kvalitetsmålen, med tyngdpunkt på målet God bebyggd miljö, har fått särskild uppmärksamhet. En närmare beskrivning av miljö-kvalitetsmålen finns under utgiftsområde 20.

Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen, PBL, spelar en viktig roll i arbetet för ett hållbart samhällsbyggande. PBL-kommittén har gjort en översyn av plan- och bygglagstiftningen samt lämnat förslag till lagändringar i slutbetänkandet Får jag lov Om planering och byggande? (SOU 2005:77). Betänkandet har remissbehandlats. Intresset för förslagen i betänkandet har varit mycket stort. Remissammanställningar och remissvaren har gjorts tillgängliga på regeringens hemsida.

Regeringen har lämnat flera förslag på regelförenklningar och ökad tydlighet i plan- och bygglagen, bl.a. i två propositioner som beskrivs i det följande. Regeringen avser återkomma med fler initiativ under mandatperioden.

I propositionen Ny instansordning för PBL-ärenden som riksdagen behandlat under våren 2007 (prop. 2006/07:98, bet. 2006/07:CU31, rskr. 2006/07:191) har inriktningen för ett fortsatt arbete med en ny instansordning för prövning av ärenden enligt PBL lagts fast. Inriktningen innebär bl.a. att ärenden enligt PBL, med vissa undantag, ska överprövas i länsstyrelserna och därefter vid de nuvarande miljödomstolarna. En särskild utredare har genom det i juni 2007 beslutade direktivet "Ny instansordning för vissa miljöbalks- och PBL-ärenden samt ett samordnat dömmande vid miljödomstolarna och fastighetsdomstolarna" (dir. 2007:94) fått i uppdrag att bl.a. föreslå de organisations- och författningsändringar som behövs för en ändrad instansordning för mål och ärenden enligt PBL. Senast den 31 december 2007 ska ett delbetänkande redovisas i denna fråga.

I regeringens proposition Ett första steg för en enklare plan- och bygglag (prop. 2006/07:122) lämnas flera förslag, bl.a. följande: Den ekonomiska dimensionen av hållbar utveckling tydliggörs. Det ställs tydligare krav på att risken för bl.a. översvämningar ska beaktas vid planering för bebyggelse. Det förtydligas att länsstyrelsen kan överpröva kommuners planer om bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till översvämningsrisker m.m. Bestämmelserna om ändringar av översiktsplaner och tematiska tillägg tydliggörs. En möjlighet skapas att i en detaljplan villkora utnyttjandet av en bygggrätt med att förorenad mark först sanerats. De s.k. friggebodarna föreslås öka från 10 till 15 kvm. Reglerna om tidsbegränsade bygglov tydliggörs. Periodiska bygglov introduceras. Som en följd av Århuskonventionen ska miljöorganisationer ha rätt att överklaga en detaljplan under vissa omständigheter.

Uppsikt, tillsyn och inomstatlig samordning

Behovet av att tydliggöra och effektivisera statens roll och ansvar för uppsikt och tillsyn har under senare år aktualiserats på flera sätt, bl.a. genom Riksrevisionens rapport Uppsikt och tillsyn i samhällsplaneringen – intention och praktik (RiR 2005:12). Riksrevisionens granskning visar att centrala inslag i PBL inte har utvecklats på det sätt som förutsattes när lagen infördes och att den statliga överblicken över den fysiska planeringen är bristfällig.

Riksrevisionen konstaterar även, liksom också PBL-kommittén, att länsstyrelsens ansvar för att ta till vara och samordna statens intressen i kommunernas fysiska planering inte fungerar tillfredsställande.

För att komma till rätta med de påtalade bristerna och för att tydliggöra statens samlade roll och ansvar i PBL har ett flertal åtgärder vidtagits. Boverkets planenkät till landets länsstyrelser har under 2006 utvecklats till att bli mer heltäckande än tidigare. Syftet är att få underlag för att kunna göra en helhetsbedömning av plan- och bygglagens tillämpning i landet. Av Boverkets rapport "Så planerar Sverige – En sammanställning av planenkäten för 2005", framgår bl.a. att resurs- och kompetensbristen i kommunerna och länsstyrelserna är uppenbar och ser ut att bli värre, att det ofta brister i kommunernas hantering av planer och planprocesser samt att viktiga frågor ibland hanteras formellt felaktigt. Att antalet

stadsarkitekter i landets kommuner minskat kraftigt under senare år kan ha bidragit till denna utveckling. Enligt Boverket har endast 164 av totalt 290 kommuner någon form av stadsarkitekt, antingen heltid, deltid eller på konsultbasis, vilket är en minskning med 100 stadsarkitekter sedan 1996.

För att lyfta fram vikten av att förbättra det gemensamma arbetet med uppsikt och tillsyn har regeringen i ökad utsträckning samordnat regleringsbrev till Boverket och länsstyrelserna. Boverket har haft i uppdrag att, i samverkan med länsstyrelserna, kartlägga och utvärdera statens samlade roll och ansvar för att genom uppsikt och tillsyn medverka till dels att samhällskraven i PBL beaktas i kommunernas fysiska planering, dels att tillämpningen av lagen blir enhetlig. Boverket ska redovisa de åtgärder och förtydliganden som bedöms angelägna för att tillämpningen av lagstiftningen ska motsvara dess syfte och intention. Boverket ska särskilt redovisa hur länsstyrelserna samverkar med kommunerna i deras planprocess och planläggning samt vilket stöd länsstyrelserna behöver för att fullgöra sina uppgifter enligt PBL. Länsstyrelserna har haft i uppdrag att på motsvarande sätt samverka med Boverket. Utgångspunkten är att denna samverkansprocess ska leda fram till en gemensam syn på vad statens roll och ansvar för tillämpningen av PBL innebär och vilka åtgärder som behöver vidtas för att uppnå detta.

Under 2006 har regeringen tagit ytterligare ett steg för en bättre uppsikt och tillsyn. Boverket och länsstyrelserna har haft i uppdrag att i samverkan redovisa förslag till hur statens uppsikt och tillsyn bör regleras i PBL, med beaktande av Tillsynsutredningens förslag och Riksrevisionens rekommendationer. Förslagen ska åtföljas av en bedömning av erforderliga resurser hos länsstyrelsen respektive Boverket. Uppdraget redovisades till regeringen i juni 2007 genom rapporten "Tydligare statligt ansvar i plan- och bygglagen". Rapporten kommer att remitteras och beredas inom Regeringskansliet under hösten 2007.

Boverket har även ett särskilt uppdrag att i samverkan med länsstyrelserna utveckla metoder och arbetssätt hos länsstyrelserna i syfte att förbättra och förenkla tillsynen i länet, bl.a. som underlag för verkets ansvar för uppsikt och rapportering till regeringen om tillämpningen av

PBL i landet. Uppdraget ska redovisas den 31 december 2007.

Fysisk planering

Trafikbuller och fysisk planering

Dagens samhällsplanering är i stor utsträckning inriktad mot att förtäta befintliga bostadsmiljöer, att omvandla tidigare verksamhetsområden samt att "bygga staden inåt". Vidare eftersträvas ofta en funktionsblandning där bostäder, service och verksamheter ligger sida vid sida. En samhällsplanering med denna inriktning kan minska transportbehovet, minska trycket på att exploatera värdefulla grönområden i tätorternas ytterområden och bidra till en levande och trygg stadsmiljö, men den kan också medföra att fler människor blir störda av buller. Miljömålsrådet har i sin uppföljning av miljömålen konstaterat att bullret i samhället är oförändrat eller ökar, se vidare utgiftsområde 20.

Det har visat sig att det bl.a. hos kommuner och länsstyrelser finns ett stort behov av en klarare vägledning i tillämpningen av de av riksdagen under 1997 behandlade riktvärdena för trafikbuller. Det gäller bl.a. i samband med kommunal planering och lovgivning för byggande av bostäder. Boverket har därför fått regeringens uppdrag att tillsammans med berörda myndigheter utarbeta en vägledning för hantering av frågor om buller och ljudmiljö. Förslaget till vägledning är utsänt på remiss till den 30 september 2007.

Bostadsnära natur och fysisk planering

Plan- och bygglagen möjliggör för alla berörda att vara delaktiga i den fysiska planeringen. En god samhällsplanering ska därför bidra till att uppnå en god livsmiljö för alla människor. Den bostadsnära naturen, allt från bostadsgårdens utemiljöer till gröonstrukturområden har värden och kvaliteter, framför allt sociala, som behöver synliggöras och förädlas uppmärksammar Boverket i rapporten Bostadsnära natur. Boverket konstaterar att en ökad samordning mellan fysisk planering samt förvaltningen av grönsstruktur och bostadsnära naturområden måste ske för att synliggöra värden och kvaliteter för att uppnå en god bebyggd miljö som stimulerar och inspirerar alla människor.

Jämställd planering

Samhällsplanering kan också spela en viktig roll i arbetet med att uppnå jämställdhet i samhället

vilket bl.a. innebär att bebyggelseområden utformas så att alla människor kan känna sig trygga. Boverket utgav på regeringens uppdrag under 2006 en publikation om jämställdhet i fysisk planering. Publikationen ska bl.a. tjäna som vägledning i kommunernas och länsstyrelsernas planeringsarbete.

Som ett led i jämställdhetsarbetet har Boverket haft i uppdrag att redovisa andelen kvinnor respektive män som innehar befattningarna länsarkitekter respektive stadsarkitekter. De senaste tio åren har en förbättring skett när det gäller fördelningen av kvinnor och män. Av Boverkets redovisning framgår att 2006 var 45 procent av länsarkitekterna kvinnor och 55 procent män. Motsvarande andel 1996 var 29 procent kvinnor och 71 procent män. Boverkets redovisning anger vidare att av de kommuner som har en stadsarkitekt var knappt 20 procent av dessa under 2006 kvinnor och drygt 80 procent män. Under 1996 uppskattades motsvarande andel uppgå till 11 respektive 89 procent.

Skillnader i landet och ökat regionalt beroende

Skillnaden i befolkningsutveckling, tillväxt och möjlighet till sysselsättning är stor mellan olika delar av landet. Detta har medverkat till ett arbete med inriktning mot att skapa förutsättningar för regionförstoring, dvs. större sammanhängande arbetsmarknads-, bostads- och serviceregioner. Syftet är att skapa sunda ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden för nuvarande och kommande generationer av kvinnor och män. Det innebär i sin tur ökade krav på samverkan mellan kommuner inom ramen för den fysiska planeringen och nya former av mellankommunal samverkan har utvecklats. Behovet är dock fortfarande stort av en ökad mellankommunal samverkan i många planeringsfrågor, t.ex. bostadsbyggande, handel, infrastruktur och vindkraft. Samspelet mellan kommunernas översiktsplanering och det regionala utvecklingsarbetet i länen visar på stora brister enligt länsstyrelsernas åiterrapportering för 2006. I flertalet län har det t.ex. inte förekommit något utbyte alls mellan kommunernas översiktsplanering och arbetet med de regionala utvecklingsprogrammen. Flera länsstyrelser anger att en bidragande orsak till detta är att kommunernas översiktsplaner inte är aktuella.

Samlokalisering av master för trådlös kommunikation

Den 1 juli 2006 trädde nya bestämmelser i lagen om elektronisk kommunikation i kraft. Dessa syftar till att få till stånd en ökad grad av samlokalisering av olika operatörers tekniska utrustning till befintliga eller gemensamma nya master och att därigenom bl.a. uppnå vissa miljömässiga vinster.

Sveriges Kommuner och Landsting har med stöd av medel beslutade av den tidigare regeringen i samråd med bl.a. Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Post- och telestyrelsen och Boverket i januari 2007 utarbetat en handledning för landskapsanalys för master och torn. Syftet med denna handledning har varit att på ett bättre sätt ge kommunernas bygglovhandläggare ett verktyg för att kunna göra bra bedömningar i samband med prövning av bygglov för master och torn.

Samhällsbyggandet i Malmfälten

Den samhällsplaneringsprocess som nu pågår i Malmfälten är unik i sitt slag i Sverige. Planeringsinsatserna omfattar bl.a. omläggning av järnväg, av det allmänna vägnätet samt omlokalisering och flyttning av bebyggelse och anläggningar såsom bostäder, offentliga lokaler och kommersiell service och därtill hörande gator, parker va-nät etc. Huvudman för denna planering är i första hand Banverket, Vägverket och Gällivare respektive Kiruna kommuner.

Boverket har regeringens uppdrag att inom sitt ansvarsområde bl.a. följa utvecklingen i de berörda kommunerna samt att bistå länsstyrelsen i dess ansvar för samordningen av statens intressen. Verket har lämnat två delredovisningar. Boverkets underlag har bl.a. legat till grund för regeringens proposition ”Undantag i vissa fall från tekniska egenskapskrav på byggnadsverk” (prop. 2006/07:62, bet. 2006/07:CU28, rskr. 2006/07:191). Den ändrade lagstiftningen, som trädde i kraft den 1 juli 2007, syftar till att skapa förutsättningar för att flytta en byggnad från en plats till en annan utan att de generella nybyggnadskraven ska behöva tillämpas. Genom att underlätta flyttning kan befintliga byggnader ges längre livslängd eftersom alternativet till flyttning i många fall skulle vara rivning. Det ger även möjligheter att bevara kulturhistoriskt värdefulla byggnader och bidrar till en hållbar utveckling på berörda orter.

Planläggningens omfattning m.m.

Översiktsplaneringens roll och omfattning

Enligt PBL ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan för hela kommunen. Enligt Boverket har många kommuner föråldrade översiktsplaner som saknar koppling till kommunernas nuvarande planeringssituation. Antalet antagna kommunomfattande översiktsplaner under de senaste fem åren redovisas i tabell 3.5 nedan.

Tabell 3.5 Antalet antagna kommunomfattande översiktsplaner 2001–2005

Årtal	Antal översiktsplaner
2002	31
2003	25
2004	18
2005	11
2006	5

PBL trädde i kraft 1987 och fram till 2006 har 164 kommuner, dvs. 57 procent av landets kommuner, ännu inte antagit någon andra generationens översiktsplan. Boverket har uppmärksammat att många kommuner inte heller har aktualitetsprövat sin översiktsplan trots att de har en översiktsplan från början av 1990-talet och trots det i PBL angivna kravet på sådana aktualitetsförklaringar.

Ett stort antal kommuner arbetar emellertid med fördjupningar och med tematiska tillägg till sina översiktsplaner.

Detaljplaneläggningens omfattning m.m.

Enligt PBL ska en kommun snarast möjligt efter det att ett beslut att anta en detaljplan vunnit laga kraft sända ett exemplar av planhandlingarna till lantmäterimyndigheten för registrering i fastighetsregistret. Antalet registrerade detaljplaner framgår av tabellen 3.6 nedan.

Tabell 3.6 Antal lagakraftvunna detaljplaner 2002–2006

Årtal	Antal detaljplaner
2002	1790
2003	1804
2004	1909
2005	2058
2006	1805

Tabellen visar att antalet lagakraftvunna detaljplaner ökat något under perioden 2002–2005 och att antalet uppgår till i storleksordningen 2 000 per år. Uppgifterna i tabellen antyder att ett något lägre antal detaljplaner vunnit laga kraft under 2006. Det sker dock en viss eftersläpning från det att en detaljplan vinner laga kraft till dess att uppgifterna verkligen förs in i fastighetsregistret.

Länsstyrelsernas handläggningstider för överklagade detaljplaner

Länsstyrelserna ska bl.a. redovisa handläggningstiderna för de detaljplaner och områdesbestämmelser som överklagas till länsstyrelserna. Den genomsnittliga handläggningstiden för de till länsstyrelserna överklagade planerna ligger på drygt 2,5 månader. Det bör dock noteras att fem länsstyrelser inte har lämnat några uppgifter samt att handläggningstiderna mellan länsstyrelserna varierar kraftigt.

Länsstyrelsens ingripande mot kommunala detaljplaner

Av länsstyrelsernas årsredovisningar framgår bl.a. att antalet tillfällen när länsstyrelserna ingrep och upphävde kommunala detaljplaner under 2006 uppgick till 5. Detta skulle kunna tolkas på ett sådant sätt att länsstyrelserna under tidigare skeden under planläggningen i huvudsak har fått gehör för de aspekter som staten lägger på den kommunala planeringen. Det har dock hos länsstyrelserna funnits en viss osäkerhet i frågan om hur långt ingripandemöjligheterna i själva verket sträcker sig, bl.a. när det gäller risken för översvämningar. Regeringen har i propositionen ”Ett första steg för en enklare plan- och bygglag” (prop. 2006/07:122) tydliggjort att ingripandegrunden enligt 12 kap. också innefattar sådana planer som innebär att bebyggelse blir olämplig med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion.

Till regeringen överklagade detaljplaner m.m.

Kommunens beslut enligt PBL överklagas i regel till länsstyrelsen och vidare till förvaltningsdomstol. Det gäller bl.a. beslut om bygglov och förhandsbesked. När det gäller kommunens beslut att anta detaljplaner, områdesbestämmelser och fastighetsplaner överklagas dessa till länsstyrelsen vars beslut i sin tur kan överklagas till regeringen. Som tidigare nämnts har regeringen i propositionen ”Ny instansordning för PBL-ärenden” (prop. 2006/07:98) lagt fast

inriktningen för ett fortsatt arbete med en ny instansordning, som bl.a. innebär att överprövningen av rättsverkande planer i huvudsak ska flyttas från regeringen till de nuvarande miljödomstolarna. Uppgifter om antalet till regeringen överklagade detaljplaner under de senaste fem åren återfinns i tabell 3.7.

Tabell 3.7 Överklagade detaljplaner 2002–2006

Årtal	Antal överklagade detaljplaner
2002	199
2003	176
2004	238
2005	299
2006	302

Av tabellen framgår att det har skett en kraftig ökning av antalet till regeringen överklagade detaljplaner under de senaste fem åren. De i tabell 3.6 angivna uppgifterna antyder att det inte har skett någon motsvarande ökning av antalet av kommunen antagna detaljplaner.

Handläggningstiden för detaljplaner som överklagats till regeringen redovisas i tabell 3.8.

Tabell 3.8 Handläggningstiden för till regeringen överklagade detaljplaner 2002–2006

Inkommande år	Andel avgjorda ärenden inom sex månader
2002	45 %
2003	45 %
2004	41 %
2005	51 %
2006	61 %

Handläggningstiderna för de till regeringen överklagade detaljplanerna har förkortats. Under 2006 avgjordes drygt 60 procent av ärendena inom sex månader. Av de till regeringen totalt 302 överklagade detaljplanerna under 2006 avsåg 140 detaljplaner som inrymde fler än 10 bostadslägenheter. För dessa är handläggningstiden i regel betydligt kortare än den genomsnittliga handläggningstiden.

Lagen (1988:205) om rättsprövning av vissa förvaltningsbeslut ersattes den 1 juli 2006 av lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut. Till följd av denna lagstiftning kan regeringens beslut bl.a. i ärenden avseende överklagade detaljplaner bli föremål för rätts-

prövning. Antalet regeringsbeslut i överklagade detaljplaneärenden som med stöd av rättsprövningslagstiftningen kommit till Regeringsrättens prövning har under de senaste åren uppgått till i storleksordningen 30 per år.

Planering för vindkraftsproduktion

En utbyggnad av vindkraften kan underlättas och stimuleras genom en framsynt fysisk planering. I syfte att underlätta vindkraftens utveckling har riksdagen därför i enlighet med budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1, utg. omr. 21, s. 94) beslutat om att ett särskilt stöd för att utveckla och påskynda planeringsarbetet för en utbyggnad av vindkraftsanläggningar införs för åren 2007 och 2008, med 30 miljoner kronor per år. Förordningen (2007:160) om stöd till planeringsinsatser för vindkraft trädde i kraft den 1 maj 2007. Boverket administrerar stödet och har hittills fått in ett 60-tal ansökningar motsvarande drygt 30 miljoner kronor.

Boverket arbetar på uppdrag av regeringen med att ta fram en handbok för planering och prövning av vindkraftsanläggningar. Handboken tas fram efter samråd med Naturvårdsverket, Statens energimyndighet och Riksantikvarieämbetet och ska redovisas till regeringen senast den 1 november 2007.

Boverket bistår även Statens energimyndighet i dess arbete med att uppdatera områden som bedöms vara av riksintresse för vindkraft.

Hållbar stadsutveckling

Den fortlöpande urbaniseringen i kombination med behovet av att motverka klimatförändringar, bryta utanförskapet i stadsdelar som präglas av utanförskap och i övrigt finna effektiva lösningar för en hållbar utveckling har medfört att stadsutvecklingsfrågor har blivit alltmer uppmärksammade. Energieffektivisering och utfasning av fossila bränslen, hållbara transportsystem, förbättrad samordning och ökad samverkan samt sektorsövergripande planering är viktiga åtgärder för att åstadkomma en hållbar stadsutveckling. Den urbana dimensionen lyfts fram inom EU, Baltic 21 och annat internationellt samarbete. Hållbar stadsutveckling har bl.a. behandlats vid ett europeiskt informellt ministermöte i Leipzig under 2007, där en territoriell agenda för EU respektive en stadga för hållbara städer, Leipzig, Charter on Sustainable European Cities antogs.

I Sverige drivs flera processer för att främja utveckling av hållbara städer bl.a. genom regeringens arbete för hållbar stadsutveckling och genom den urbana utvecklingspolitiken. I projektet Den Goda Staden samverkar Vägverket, Banverket och Boverket med tre kommuner för att utveckla en förbättrad samordning av den kommunala planeringen och infrastrukturplaneringen för hållbara städer. Energimyndigheten samverkar med ett antal kommuner i "Uthållig kommun" som syftar till en förbättrad sektorssamordning och ett större fokus på energifrågor i den kommunala planeringen. "Bygga-Bo dialogen" är ett viktigt initiativ för att bland annat förbättra samverkan i planeringen för hållbara städer.

Sverige deltar vidare i arbetet i UN-HABITAT, FN:s program för boende och stadsutvecklingsfrågor. Vid organisationens styrelsemöte i april 2007 togs efter flera års aktiva insatser från bl. a. Sverige beslut om en strategisk handlingsplan för perioden 2008–2013. En del av det svenska arbetet fokuseras på World Urban Forum, den globala konferens om stadsutvecklingsfrågor som UN-HABITAT arrangerar vartannat år. Vid World Urban Forum 2006 i Vancouver deltog Sverige med en utställning och seminarier m.m. Bland annat lanserade Sverige en projektidé om stadsutvecklingens förutsättningar i ett läge då oljan sinar eller blir för dyr. Projektet förs nu vidare som ett svensk-kinesiskt samarbetsprojekt där studentgrupper vid KTH, Konsthögskolan och Chalmers respektive Fudan- och Tongji-universitetet i Shanghai arbetar fram förslag till idéer och lösningar. Dessa ska sedan presenteras vid World Urban Forum 2008 i Nanjing, Kina.

Planeringsfrågor med koppling till Miljöbalken

Miljö kvalitetsnormer för luftkvalitet och fysisk planering

Till följd av dagens samhällsutveckling och förtätning av områden kan fler människor komma att exponeras för kväveoxider och partiklar, dvs. sådana luftföroreningar som regleras av miljöbalkens bestämmelser om miljö kvalitetsnormer. Både Miljöbalkskommittén och PBL-kommittén anger i sina slutbetänkanden (SOU 2005:59 respektive SOU 2005:77) att det finns stora oklarheter när det gäller tillämpningen av miljö kvalitetsnormerna i PBL. PBL-kommittén konstaterar att det vore

önskvärt att i PBL införa motsvarande möjligheter till kompensationsåtgärder vid överskridande av miljö kvalitetsnormer som ges enligt miljöbalken, och att de möjligheter till kompensationsstänkande och tillåtande av undantag av förbud mot överskridande som ska finnas i PBL inte bör vara mer restriktiva än de som finns i miljöbalken. Utredningen om åtgärdsprogram redovisar i sitt betänkande (SOU 2005:113) förslag till inrättande av en ny form av åtgärdsprogram som är knutet till miljö kvalitetsnormerna. Miljöbalkskommitténs och Åtgärdsprogramsutredningens förslag har remissbehandlats och bereds nu vidare inom Regeringskansliet. Regeringen har i propositionen Ny instansordning för PBL-ärenden (prop. 2006/07:98) aviserat sin ståndpunkt att skyndsamt låta utreda behovet av en ändrad reglering av miljö kvalitetsnormerna enligt PBL.

Hushållning med naturresurser – riksintressen

Boverket har på regeringens uppdrag lämnat en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits i syfte att skapa bättre förutsättningar för en enhetlig tillämpning av riksintressebestämmelserna. Av redovisningen framgår att tillämpningen av bestämmelserna är förenade med problem. Dessa beror bl.a. på riksintressesystemets komplexitet, på bristande aktualitet i urvalet av riksintressen samt på brister när det gäller kunskapsförsörjning och varierande aktualitet i underlaget från ansvariga centrala verk. Det finns också brister i översiktsplaneringens aktualitet och en låg medvetenhet när det gäller översiktsplanens roll för tillämpningen samt bristande kunskaper om ansvarsfördelning och roller bl.a. mellan centrala verk och länsstyrelser. Med utgångspunkt i nu nämnda förhållanden framhåller Boverket att det finns ett stort behov av en översyn av regelkomplexet för statligt inflytande på markanvändningen genom riksintressen.

Regeringen har i direktiven till den utredning som har till uppgift att utreda organisations- och författningsändringar för en ändrad instansordning för bl.a. PBL-ärenden (dir. 2007:94) som tidigare nämnts aviserat tilläggsdirektiv med innebörden att nuvarande regelverk vad avser bl.a. utpekande av områden som är av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken ska utredas.

Miljöbedömningar och miljökonsekvensbeskrivningar

Boverket har under 2006 lagt vikt vid information om och vägledning för hur bestäm-

melserna i PBL om miljöbedömningar i planer och program ska hanteras. Detta till trots påtalar verket att behovet av information och rådgivning fortfarande är stort.

Regeringen har i tidigare nämnda utredning (dir. 2007:94) angivit sin avsikt att till utredningens uppdrag även inkludera frågor som rör samordning av bestämmelser om miljökonsekvensbedömningar i miljöbalken och andra författningar.

Översyn av strandskyddsbestämmelserna

Strandskyddet syftar till att värna om det rörliga friluftslivets intressen samt att bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet. Det finns vissa problem förknippade med bestämmelserna om strandskydd som hänger samman med brister i tillämpningen, brister och oklarheter i regelverket och bristande legitimitet inom vissa områden. Regeringen anser att frågor om strandskydd i större utsträckning än hittills bör hanteras regionalt och lokalt.

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med en översyn av strandskyddsbestämmelserna. Arbetet inriktas mot att utveckla ett ändamålsenligt strandskydd som beaktar såväl behovet av att skydda strändernas naturvärden på ett långsiktigt hållbart sätt som behovet av utveckling i hela Sverige – se vidare under utgiftsområde 20.

Hållbar utveckling av Sveriges kustområden

EG:s rekommendation (2002/413/EG) om genomförande av en integrerad förvaltning av kustområden i Europa uppmanar medlemsstaterna till att främja, inleda och upprätthålla en dialog med grannländerna, inklusive icke-medlemsstater, belägna vid samma regionala hav. Miljödepartementet i samarbete med Boverket ordnade i detta syfte ett seminarium i maj 2007 i Stockholm om integrerad kustzonsförvaltning för länderna runt Östersjön.

Geotekniska frågor

Under året har SGI bl.a. medverkat i länsstyrelsernas, huvudsakligen Västra Götalands län, behandling av plan- och byggärenden. SGI har vidare gett stöd till Statens räddningsverk avseende ansökningar om statsbidrag till förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Vidare har institutet bistått kommuner och räddningstjänster genom besiktningar, råd och rekommendationer vid inträffade skred. SGI har på detta sätt verkat för att minska riskerna för ras och

skred och genom en samordnande roll även för att minska riskerna för stranderosion. SGI har under året också fortsatt kartläggningen av omfattningen av stranderosion i Sverige i syfte att minska risker för stranderosion.

SGI har även genomfört ett 30-tal miljöinriktade FoU-projekt, bl.a. om nya och effektivare metoder för utvinning av jordvärme samt utveckling av effektivare metoder för undersökning av förorenad mark. SGI har vidare arbetat aktivt med frågan om klimatförändringens konsekvenser för mark och vatten och därmed för den byggda miljön. Genomförda insatser syftar till att plan- och byggprocessen effektiviseras.

Under året har SGI också gett kvalificerad rådgivning om geoteknik och miljögeoteknik till myndigheter, statliga verk, kommuner, företag och enskilda. Institutet har bl.a. genomfört tre uppdrag i Regeringskansliets Klimat- och sårbarhetsutredning och granskat projekteringen av Citybanan i Stockholm.

Regelförenkling

Regeringen har som mål att minska företagens administrativa kostnader för samtliga statliga regelverk med minst 25 procent till hösten 2010. Regeringens syfte är också att regelförenklingsarbetet ska leda till en märkbar förändring i företagets vardag.

I detta arbete ingår översyner av såväl miljöbalken som PBL. Regeringen anser att det är angeläget att reformera PBL bl.a. för att förkorta handläggningstiderna i planärenden och göra det lättare att få lov för olika byggnadsåtgärder. Ett tydligt, enkelt och flexibelt regelverk underlättar också byggnadsnämndernas hantering och tydliggör för enskilda vilka krav som samhället ställer. Regeringen har föreslagit förändringar i PBL i de propositioner som lämnats till riksdagen under våren, se tidigare avsnitt.

Vidare har flera myndigheter på uppdrag av regeringen lämnat ett första underlag till åtgärder inom sina ansvarsområden för att minska de administrativa kostnaderna för företagen. Boverket har redovisat flera förslag som kan korta handläggningstider vid planering och byggande. Lantmäteriverkets redovisning omfattar bl.a. plangenomförande och fastighetsbildning som inbegriper frågor om informationshantering och geografisk information. Sådan information kan innebära vissa förenklingar vid

byggande och planläggning. Naturvårdsverket har också redovisat förslag som kan påverka den fysiska planeringen och byggandet. Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) redovisade i februari 2007 rapporten "Bygg- och fastighetsrätt. Mätning av företagens administrativa kostnader". I rapporten presenterades mätningar av tidsåtgången och kostnader som ett urval företag har vid tillämpningen av bl.a. PBL och lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk.

Andra processer och utvecklingsarbeten som syftar till förenkling och förbättring redovisas här nedan.

Digital planeringsinformation och digital plan- och byggprocess.

Plan- och byggprocessen ställer krav på tillgång på information. Sådan information var tidigare tillgänglig i begränsad omfattning och i analog form, dvs. i form av skriven text, statistiska tabeller eller tryckta kartor. Successivt har denna information förts över till en digital miljö och gjorts mera lättillgänglig. Samtidigt har i många fall kvaliteten och aktualiteten på informationen höjts. Som exempel kan nämnas Lantmäteriverkets fastighetsregister och verkets uppbyggnad av rikstäckande databaser med geografisk information.

Under verksamhetsområde Lantmäteriverksamhet redovisas EG-direktivet Inspire, som syftar till att skapa en gemensam infrastruktur för rumslig (geografisk) information inom gemenskapen, se vidare avsnitt 3.5.4.

Lantmäteriverket och Boverket m.fl. arbetar med stöd av medel från Vinnova med att utveckla en s.k. planeringsportal – en webbaserad tjänst till stöd för fysisk planering, infrastrukturplanering samt för lokalisering och tillståndsprövning av byggnader och anläggningar. Portalen ska bl.a. skapa möjlighet för kommuner, myndigheter, företag och enskilda att hitta geografisk information.

Boverket har vidare regeringens uppdrag att utreda förutsättningarna för en nationellt harmoniserad digital hantering av detaljplanprocessen. Syftet med uppdraget är att effektivisera och på annat sätt förbättra informationsförsörjnings- och planeringsprocesserna. En delredovisning som bl.a. beskriver ett uppstartat standardiseringsarbete har lämnats den 29 juni 2007.

Boverket och Lantmäteriverket medverkar också i det av Vinnova delfinansierade projektet Bygga Villa. Syftet med detta projekt är att skapa tillgång till all information och alla tjänster som en familj har behov av för att effektivt kunna planera, bygga och bo i en egen villa. Försöksverksamhet inom ramen för detta projekt bedrivs f.n. i fyra kommuner (se mittbygge.se)

Utvärdering av förköpslagen

Enligt förköpslagen (1967:868) kan en kommun i vissa fall träda i en köparens ställe sedan denne tecknat avtal om förvärv av en fastighet. Fastighetsöverlåtelsen sker därefter i enlighet med den avtalade köpeskillning och de övriga villkor som överenskommit mellan säljaren och den ursprungliga köparen – dock med kommunen som fullföljare av avtalet.

Förfarandet vid utövande av förköp har kritiserats för att vara omständligt och tidskrävande. Också en stor mängd överlåtelser av fastigheter inom områden som kommunerna uppenbarligen inte har någon ambition att förvärva fastigheter inom träffas av förköpsbestämmelserna. Förvärvare av fastigheter får finna sig i att det i vissa fall kan ta mycket lång tid innan det är slutligt avgjort om det ursprungliga köpeavtalet kan genomföras. Hanteringen innebär viss tidsutdräkt och osäkerhet för marknadens parter – privatpersoner så väl som företag – samt för fastighetsmäklare. Det är också till nackdel för fastigheten som sådan eftersom möjligheterna att vidta olika slag av förvaltningsåtgärder, t.ex. underhållsåtgärder, är begränsade under prövningstiden. Regeringen har därför beslutat att ge Boverket i uppdrag att genomföra en utvärdering av förköpslagen och dess tillämpning samt att överväga om det föreligger något behov av en förköpslagstiftning eller om förköpslagen bör upphävas. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2008.

Analys och slutsatser

De åtgärder som har vidtagits för att tydliggöra och effektivisera statens samlade roll och ansvar i PBL, och för att olika nationella mål och intressen ska vara vägledande för kommunernas planering, har medfört gott resultat och ett tydligt ökat engagemang hos Boverket och

länsstyrelserna för att komma tillrätta med de påtalade bristerna.

Under våren 2007 har regeringen lämnat tre propositioner till riksdagen som på olika sätt avser att utveckla plan- och bygglagstiftningen. Regeringen har också tagit flera steg för att förenkla och förtydliga reglerna i PBL, för att underlätta planerings- och byggprocessen för alla berörda. Strävan i reformarbetet har också varit att främja en utveckling av lagstiftningen och dess tillämpning som innebär förenklingar för såväl enskilda medborgare och näringslivet som för tjänstemän vid berörda myndigheter. Miljö kvalitetsmålet om en God bebyggd miljö har också varit en ledstjärna för arbetet.

Översiktsplaneringen har en central roll för plan- och bygglagens funktion då de underlättar den efterföljande detaljpanelläggningen och bygglovsprövningen. Föreslagna förtydliganden för en enklare plan- och bygglag (prop. 2006/07:122) när det gäller översiktsplanering samt genom det ekonomiska stödet till vindkraftsplaneringsåtgärder torde innebära att aktiviteten inom översiktsplaneringsområdet kommer att öka. Det är angeläget att de förslag som regeringen presenterat följs upp. Uppföljningen bör också omfatta det förtydligade ansvaret för att vid planering ta hänsyn till risken för olyckor, översvämningar och erosion för att därigenom bl.a. i planerings-sammanhang ta hänsyn till den påverkan som klimatförändringarna kan medföra.

Samtidigt visar analysen av resultaten att det finns ett stort behov av fortsatta reformer och att genom metod- och kompetensutveckling förenkla tillämpningen av lagstiftningen. Flera åtgärder med denna inriktning har initierats. Bland annat har regeringen aviserat tilläggsdirektiv till direktivet ”Ny instansordning för vissa miljöbalks- och PBL-ärenden samt ett samordnat dömande vid miljödomstolarna och fastighetsdomstolarna” (dir. 2007:94) i syfte att det nuvarande regelverket utreds vidare och att författningsändringar vid behov föreslås vad avser bl.a. utpekande av områden som är av riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken, om samordning av bestämmelser om miljökonsekvensbedömningar i 6 kap. miljöbalken och andra författningar och om bestämmelser som påverkar förutsättningarna för produktion av förnybar energi. Klarlägganden inom dessa områden är av stor betydelse för utvecklingen av och tillämpningen av plan- och bygglag-

stiftningen. Vidare finns det ett stort behov av klarlägganden vad avser uppsikt och tillsyn enligt PBL. Det är vidare angeläget att nuvarande oklarheter undanröjs och att förslag som Boverket lämnat i rapporten ”Tydligare statligt ansvar i plan- och bygglagen” bereds vidare.

Det bör i sammanhanget noteras att det inte kommer att räcka med förändringar och förenklingar av lagstiftningen, eftersom tillämpningen redan i utgångsläget bedöms ha betydande brister. PBL-kommittén bedömde i sitt slutbetänkande att det behövs ett omfattande kompetens- och metodutvecklingsarbete hos kommuner och länsstyrelser. Många remissinstanser bekräftar detta. Även de förändringar i lagstiftningen som kommer att föreslås medför behov av informations- och utbildningsinsatser.

Kritik har i vissa sammanhang riktats mot plan- och bygglagstiftningen för att den är komplex och svårgenomtränglig samt att det tar för lång tid att klarlägga förutsättningarna för att bebygga ett område och under vilka förutsättningar det i sådant fall ska få ske. Sådana synpunkter har också kommit fram vid remissbehandlingen av PBL-kommitténs slutbetänkande. Regeringen har såsom tidigare nämnts ambitionen att påtagligt minska företagens administrativa kostnader avseende regelverkens tillämpning. Denna ambition träffar givetvis också plan- och bygglagstiftningen. Uppbyggnaden av digitala informationsdatabaser och utveckling av digital teknik inom olika verksamhetsområden är steg i riktning mot effektivisering av tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen.

Ytterligare förslag om att effektivisera plan- och byggprocessen har aktualiserats under det gångna året. Dessa rör införandet av någon form av initiativrätt till detaljpanelläggning samt att det i ökad omfattning ska bli möjligt att vid planläggning använda sig av s.k. enkelt planförfarande och att det i dag normala planförfarandet enbart ska användas när planeringsförutsättningarna är mer komplexa. Regeringen har vidare aviserat att det finns anledning att i det fortsatta arbetet med en översyn av bygglagstiftningen närmare överväga behovet av en mer generell reglering för flyttning av byggnader.

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med en översyn av strandskyddsbestämmelserna.

Arbetet syftar till att åstadkomma ett mer ändamålsenligt strandskydd.

Boverkets och länsstyrelsernas arbete med tillgänglighet och jämställdhetsfrågor visar att det alltså finns ett behov av och önskemål om ökad kunskap och information. Myndigheternas arbete inom detta område bör därför även i fortsättningen ägnas särskild uppmärksamhet. Viktigt att poängtera i förhållande till detta är också att människors och särskilt barns och ungas behov av varierade utemiljöer och tillgång till natur ska beaktas vid samhällsplaneringen.

Samhällsplaneringens inriktning mot att förtäta befintliga bostadsmiljöer, att omvandla tidigare verksamhetsområden, att "bygga staden inåt" samt att åstadkomma en funktionsblandning där bostäder, service och verksamheter integreras i samma område skapar utmaningar bl.a. vad avser hur trafikbullersituationen och luftkvalitetsfrågorna ska hanteras. Det är därför viktigt att Boverkets pågående uppdrag vad avser tillämpningen av de av riksdagen behandlade riktvärdena för trafikbuller fullföljs. I sammanhanget måste det beaktas att mycket skilda förutsättningar för bostadsbyggande råder runt om i landet. Regeringen har även aviserat att den avser att utreda behovet av en ändrad reglering när det gäller miljökvalitetsnormerna och tillämpningen av dessa.

För att uppnå dels det europeiska rådets mål på 20 procent förnybar energi 2020 och dels det svenska målet om förnybar el krävs en omfattande utbyggnad av vindkraft i Sverige. De redovisningar som länsstyrelserna hittills gjort när det gäller planeringsförutsättningar för vindkraft är av varierande omfattning och kvalitet. Det finns fortfarande brister i underlaget för vissa län. Det är viktigt att såväl planering som utbyggnad av vindkraft får ett bredare genomslag i landet. Beroende på utvecklingen av vindkraften i landet kan ytterligare insatser från regeringens sida föränsledas. Det införda planeringsstödet och de av regeringen föreslagna förändringarna i PBL om möjligheten att göra ändringar av en översiktsplan samt det aviserade tilläggsdirektivet om att utreda förutsättningarna som underlättar för produktion av förnybar energi är angelägna åtgärder som regeringen har vidtagit för att underlätta utvecklingen av vindkraft.

Utvecklingen i våra städer kommer att ha en viktig roll för hur vi kan motverka klimat-

förändringar och andra miljöhot och samtidigt uppnå en hållbar tillväxt och goda livsvillkor. Energieffektivisering och utfasning av fossila bränslen, hållbara transportsystem och en förbättrad samordning samt sektorsövergripande planering är viktiga komponenter i en hållbar stadsutveckling. Sverige har redan en internationellt sett stark position inom hållbar stadsutveckling, med den samlade kompetensen hos kommuner och näringsliv som en viktig bas. Svenska miljöteknikföretag ligger i framkant inom flera områden. Avancerad miljöteknik och kunnande kring hållbar stadsutveckling kommer att efterfrågas alltmer i industrinationer såväl som i utvecklingsländer. Därför bör det finnas goda förutsättningar för ett större internationellt genomslag för svenskt kunnande kring stadsutvecklingsfrågor och svensk miljöteknikexport. Regeringen avser mot denna bakgrund att inom ramen för klimatmiljarden genomföra en satsning på hållbara städer för att stimulera stadsbyggnadsprojekt som bidrar till förbättrad miljö och minskad klimatpåverkan och som underlättar svensk miljöteknikexport. Satsningen kommer bl.a. innebära ett stöd till stadsbyggnadsprojekt som med ny teknik och integrerad planering kan ge väsentligt förbättrad miljöprestanda och minskad klimatpåverkan samt underlätta miljöteknikexport.

Stödet till hållbara städer, som beräknas uppgå till 340 miljoner kronor under mandatperioden, avses införas under 2009. Stöd bör kunna ges till företag och kommuner för att väsentligt höja miljöprestanda vid ny- eller ombyggnad av bostadskvarter och stadsdelar. En förutsättning är att EG-kommissionen godkänner åtgärderna. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga.

3.5.3 Verksamhetsområdet Byggnad och förvaltning

Följande mål gäller för närvarande för verksamhetsområdet Byggnad och förvaltning och resultatredovisningen avseende 2006 görs i förhållande till dessa.

Mål

Byggnadsverk ska byggas och förvaltas så att de bidrar till en hållbar samhällsutveckling och

under en ekonomiskt rimlig livslängd uppfyller samhällets krav.

Resultat

Hållbart byggande och förvaltning

Som en stor användare av energi och material har bygg- och fastighetssektorn en betydelsefull roll i arbetet med en hållbar utveckling. De initiativ som har tagits inom hållbart byggande syftar till att minska energi- och resursanvändningen i bygg- och fastighetssektorn samt att höja kvalitet och säkerhet i våra bostäder och lokaler. Utvecklingen av sektorn i hållbar inriktning främjar även sysselsättning och välfärd. Hållbart byggande har vidare stor betydelse för att uppnå miljökvalitetsmålen med tyngdpunkt på målet God bebyggd miljö. En närmare beskrivning av miljökvalitetsmålen finns under UO20.

Resultaten, analysen och slutsatserna redovisas i relation till uttalade mål avseende dels de verktyg som staten förfogar över och dels den verksamhet som bedrivs inom sektorn. Analys och slutsatser beträffande verksamhet i sektorn avser en bedömning av om sektorn av egen kraft är på rätt väg, positiva och negativa tendenser och i vissa fall kompletteringsbehov.

Resurseffektivisering

Beträffande den betydande användningen av material i bygg- och fastighetssektorn kan, trots den rådande högkonjunkturen, en effektivare användning skönjas. Enligt Kretsloppsrådets uppgifter har under de senaste tio åren det avfall som går till deponi minskat från ca 90 procent till mindre än 30 procent och minskningen bedöms fortsätta. Kretsloppsrådet har utarbetat riktlinjer för avfallshantering vid byggande och rivning med fokus på hantering av farligt avfall och på en effektiv återvinning för att minska uttaget av naturresurser. Sektorns betydelse för samhällsekonomin som den enskilt största industrisektorn, samt byggnaders och anläggningars långa livslängd och stora värde, understryker vikten av att ett livscykelperspektiv anläggs. Metoder har utvecklats för bedömning av livscykelkostnader. Dessa används i allt större omfattning.

Energieffektivisering

Efterfrågan på värmepumpsteknik samt användande av förnyelsebara energikällor som biobränsle, sol, och vind har ökat liksom fjärrvärmeanvändningen. Enligt en rapport från

Statens energimyndighet och Naturvårdsverket, Den svenska klimatstrategins utveckling 2008, kan endast 3,4 megaton koldioxidekvivalenter av Sveriges totalt 67 megaton härledas till uppvärmning av bostäder och lokaler. Även den totala energianvändningen per uppvärmd areaenhet har minskat något under perioden 1995–2005.

Regeringen har uppdragit åt Boverket att redovisa möjliga åtgärder för att i befintliga byggnader effektivisera energianvändningen. Regeringen har också uppdragit åt Statens energimyndighet m.fl. att föreslå lämpliga verktyg för upphandling av energirelaterade produkter utifrån produktens miljöprestanda. Syftet är att inom ramen för offentlig upphandling påskynda omställningen till ett hållbart samhälle genom att bidra till energieffektivisering i den offentliga sektorn samt att främja utvecklingen av energieffektiva tekniska lösningar. Arbetet har koppling till pågående arbete under UO 21 Energi där övriga åtgärder redovisas.

Inomhusmiljö och byggnaders tekniska utformning

En god inomhusmiljö liksom att övriga tekniska egenskapskrav uppfylls är ett grundkrav för att byggnader ska fungera för avsedd verksamhet. Arbetet med att upprätta energideklarationer enligt lagen om (2006:985) om energideklaration för byggnader har påbörjats. I deklARATIONERNA redovisas förutom uppgifter om energianvändningen även uppgifter om ventilation och radon. För merparten av byggnaderna ska en deklARATION ha upprättats före utgången av 2008.

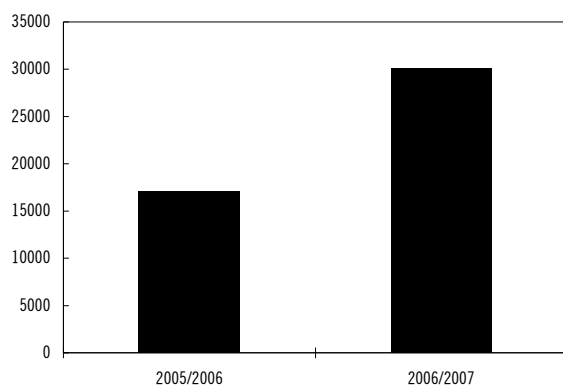
Regeringen har vidare gett Boverket i uppdrag att ta fram underlag som klarlägger byggnaders tekniska utformning, upprustningsbehov m.m. i byggnader, energianvändning, brister i inomhusmiljön och upplevd ohälsa samt fortsatt arbete med delmål för inomhusmiljön till miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö. Underlaget ska ge möjlighet att följa upp vissa befintliga delmål i miljökvalitetsmålet samt ge bättre kunskap för bedömning av hur situationen i byggnadsbeståndet är i förhållande till uttalande politiska ambitioner för att vid behov ändra målformuleringar samt ge möjlighet att formulera nya delmål beträffande undvikande av fukt, mögel och buller i byggnader.

För att göra småhusägarna medvetna om risken med radon i inomhusluften, och om radonbidraget, har Boverket och länsstyrelsen

under 2006 genomfört informationskampanjen Om radon vore grönt. Detta bedöms ha bidragit till ett kraftigt ökat intresse för att avhjälpa problem med radon. Under första halvåret 2007 har dubbelt så många ansökningar inkommit till länsstyrelserna som under hela 2006. Från augusti 2005 t.o.m. juli 2006 utbetalades 1 332 ansökningar på totalt drygt 17 miljoner kronor. Från augusti 2006 t.o.m. juli 2007 utbetalades 2 424 ansökningar på totalt drygt 30 miljoner kronor.

Diagram 3.2 Utbetalat stöd för radonåtgärder i tkr

Tusental kronor

Källa Boverket statistik

Tillgänglighet

Tillgänglighet innebär att alla människor kan vara delaktiga i hela samhället och har tillgång till alla värden i samhället. För rekreation och välbefinnande finns t.ex. behov av både kultur, natur och andra stimulerande och inspirerande utemiljöer och mötesplatser. Tillgänglighet innebär också att bebyggelseområden utformas så att alla människor känner sig trygga i sin omgivning. Även jämställdhetsperspektivet behöver därför även integreras i frågor om tillgänglighet. Boverket utgav under 2006 en skrift om jämställdhet i fysisk planering som ska inspirera och vägleda kommunernas arbete.

Ett viktigt led i arbetet med tillgänglighetsfrågorna är att det i plan- och bygglagen har införts regler för att undanröja enkelt avhjälpta hinder. Målet är att enkelt avhjälpta hinder bör vara åtgärdade före utgången av 2010. Det är bland annat ett led i att uppfylla den nationella handlingsplanen för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79).

I arbetet med enkelt avhjälpta hinder har Boverket i uppdrag att fortsätta informationsinsatserna till fastighetsägare och andra viktiga

aktörer om reglerna för undanröjande av enkelt avhjälpta hinder. Senast den 15 september 2007 ska Boverket redovisa en uppföljning av föreskrifterna om enkelt avhjälpta hinder och göra en jämförelse med resultaten från 2005 års uppföljning samt lämna förslag på åtgärder.

Länsstyrelsernas byggtillsyn har under 2006 särskilt riktat in sig på tillämpningen av Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpta hinder. Särskilda tillsynsmöten/regionala seminarier dit kommunerna inbjudits att medverka har anordnats.

Boverkets byggregler (BBR) och Boverkets konstruktionsregler (BKR)

Inom Boverket pågår fortsatt arbete med en mer övergripande översyn av reglerna om bostadsutformning, säkerhet vid användning och brandskydd. Ansatsen vid översynen är att förbättra energianvändningen och inomhusmiljön samt att bidra till resurseffektivisering. Parallellt utförs erforderlig översyn av konstruktionsreglerna (BKR). Boverkets allmänna råd om ändring av byggnad, BÄR (2004:1) har också reviderats med anledning av ändringarna i BBR.

Bygga-bo-dialogen

Bygga-bo-dialogen är resultatet av en överenskommelse mellan företag, kommuner och regeringen för utveckling mot en hållbar bygg- och fastighetssektor i Sverige. Fokus ligger framför allt på energi- och resursanvändning samt en god inomhusmiljö.

Sju nya aktörer undertecknade Bygga-bo-dialogens överenskommelse och åtaganden den 22 maj 2007. Samtidigt undertecknade de ursprungliga aktörerna en avsiktsförklaring för att visa på sitt fortsatta engagemang i dialogarbetet. Totalt är det nu 40 Bygga-bo-aktörer. Under hösten kommer tre forskningsprojekt om att utveckla kriterier och miljöklassning av byggnader med stöd från Formas/BIC och Bygga-bo-aktörer att avslutas. En slutrapport från forskningsgruppen kommer att publiceras av Bygga-bo-dialogen. Syftet med miljöklassning av byggnader är att skapa drivkrafter för nödvändiga miljöinvesteringar i byggnader genom att med olika incitament premiera en bättre miljöklass. En mera utförlig redovisning av aktörernas arbete för att uppnå sina åtaganden finns på Bygga-bo-dialogens hemsida.

En fungerande inre marknad

De av riksdagen beslutade riktlinjerna för marknads kontroll av produkter m.m. (prop. 2004/05:98, bet. 2004/05:NU15, rskr. 2004/05:296) berör på byggområdet främst; byggproduktdirektivet, hissdirektivet, direktivet om effektivitetskrav på värmepannor och linbanedirektivet. Boverket har haft i uppdrag, att bl.a. ange organisatorisk utformning och omfattning av marknads kontrollen. Boverket har redovisat uppdraget som i korthet innebär att erforderlig myndighetsutövning samt planering och administration handhas inom Boverket. Fältverksamheten med kontroll av CE-märkning, granskning av dokumentation, insamling av produkter för provning enligt en av Boverket upprättad plan, m.m. utförs av en extern fältorganisation som upphandlas i konkurrens. Provning av produkter utförs av ackrediterade provningsorgan och sker genom upphandling i varje enskilt fall.

För att förbättra den inre marknaden för varor inklusive byggprodukter har EG-kommissionen föreslagit en förordning om krav för ackreditering och marknadsövervakning i samband med saluföring av produkter (KOM(2007)37 slutligt.).

Som en uppföljning av den handlingsplan som följde av meddelandet om byggbranschens konkurrenskraft (KOM(97)539) har flera studier avseende konkurrenskraft och hållbar utveckling av sektorn färdigställts, bl.a. avseende livscykelkostnader, analys av vilken påverkan Gemenskapens policy har på konkurrenskraften i byggsektorn samt produktivitet/byggkostnader i medlemsländerna.

Analys och slutsatser

Som en stor användare av energi och material har bygg- och fastighetssektorn en betydelsefull roll i arbetet med hållbar utveckling. Utvecklingen av sektorn i hållbar riktning främjar även sysselsättning och välfärd.

När det gäller användningen av fossila bränslen för uppvärmning av bostäder och lokaler har bl.a. stigande världsmarknadspriser på fossila bränslen och användandet av ekonomiska styrmedel bidragit till att denna minskat avsevärt. Enligt en rapport från Statens energimyndighet kan endast 3,4 megaton koldioxidekvivalenter av Sveriges totalt 67

megaton härledas till uppvärmning av bostäder och lokaler. Den totala energianvändningen per uppvärmd areaenhet har minskat något under perioden 1995–2005. Dock finns en stor potential för energieffektivisering i det befintliga fastighetsbeståndet. En stor utmaning de närmaste åren ligger i att rusta upp befintliga byggnader, inte minst rekordårens bostäder, till en nivå som ska tillfredsställa behoven idag men också framöver. Ombyggnads- och upp- rustningsverksamheten har ökat successivt. Mellan 2001 och 2005 ökade upp- rustningstakten med ca 10 000 lägenheter i flerbostadshus, från ca 19 800 till ca 29 800 lägenheter.

Beträffande förnyelse av det befintliga byggnadsbeståndet har metoder utvecklats för fasadrenoveringar (korroderade armeringar, skador i tegel och betong) och utveckling av tomtmarken/gårdarna omkring husen. Som ytterligare inslag som underlättar förbättring av befintliga byggnader kan nämnas, metoder och modeller för upphandling av funktioner vid renovering, vilket är näst intill en förutsättning i sammanhanget för speciellt små byggherrar. Detta bidrar också till en sänkning av ombyggnadskostnaderna. Det finns också lyckade exempel på ombyggnadsprojekt med hållbar utveckling som ledstjärna och där de boende varit delaktiga. Flera goda exempel finns även med inriktning mot industriellt och industrialiserat byggande samt standardisering av byggprocessen och funktioner.

En viktig del i den långsiktigt effektiva användningen av byggmaterial är att minska kvalitetsfelen i byggandet. Byggsektorn har sedan några år tillbaka, på den tidigare regeringens initiativ, bildat ett kvalitetsråd, (BQR) för att arbeta med dessa frågor. Sektorn har också tagit initiativ för att åstadkomma en bättre byggprocess med upprättande av handlingsplaner för detta. Även om medvetenheten hos bygg-, fastighets- och anläggningssektorn har ökat och det finns en vilja till förändring för ökad kvalitet, kompetens, konkurrens och attraktivitet i sektorn måste arbetet med kvalitetssäkring fortsätta att utvecklas och medvetenheten öka. När det gäller kvalitetsaspekter i byggande och förvaltning är det viktigt att påpeka att byggherren har ansvaret för att de tekniska egenskapskraven som samhället lagenligt ställer på byggnader och anläggningar infrias. Likaså har byggherren ansvaret för valet av byggprodukterna. Flera av

dessa frågor kommer att belysas och analyseras inom ramen för den fortsatta översynen av plan- och bygglagstiftningen.

Tillgången på utbildad arbetskraft är fundamental i sammanhanget. Kompetent arbetskraft är en förutsättning för ett bra resultat och för en effektiv energi- och resursanvändning samt en god inomhusmiljö. Specialisering hos yrkesutövarna, vilket i komplicerade projekt är en nödvändighet, har bidragit till att antalet aktörer i byggprojekt är stort. Ytterligare sätt kan vara att specialister och hantverkare breddar sin kompetens samt att specialister bidrar med att upprätta förslagor till avtal samt manualer som underlag för upphandlingar. Regeringen har uppmärksammat detta genom strävandena att i skolsystemet skapa yrkeskompetens och lärlingssystem. Ytterligare ett exempel på att höja yrkeskompetenser är pågående utbildningsverksamhet inom Bygga-Bo- dialogen.

När det gäller arbetet med att undanröja enkelt avhjälpta hinder har arbetet inte bedrivits i den takt som är önskvärt. I syfte att undanröja eventuella oklarheter i gällande bestämmelser lämnade regeringen därför ett tilläggsuppdrag rörande enkelt avhjälpta hinder till Boverket i juni 2007.

Byggproduktdirektivet beslutades 1989 och står nu inför en revidering. Revideringen innebär en möjlighet att förbättra nuvarande regler och samtidigt utveckla regelverket på flera områden, t.ex. genom att inkludera miljöaspekter såsom avfalls- och kemikaliehantering.

Beträffande flera beslutade insatser som avser att bidra till en hållbar utveckling i bygg- och fastighetssektorn är det ännu för tidigt att dra några slutsatser om effekterna. Detta gäller de ändrade byggregler som nyligen trätt i kraft, upprättande av energideklarationer samt de samlade strävandena att få till stånd en fungerande inre marknad på bland annat byggområdet.

3.5.4 Verksamhetsområdet Lantmäteriverksamhet

Följande mål gäller för närvarande för verksamhetsområdet Lantmäteriverksamhet och resultatredovisningen avseende 2006 görs i förhållande till dessa.

Mål

Ökad samhällsnytta ska åstadkommas genom en verksamhet som bidrar till en effektiv och långsiktigt hållbar användning av fastigheter, mark och vatten. Lantmäteriverksamheten ska inriktas mot att åstadkomma en effektiv förrättningsverksamhet och en ändamålsenlig fastighetsindelning samt en effektiv försörjning med grundläggande geografisk information och fastighetsinformation för att bidra till att åstadkomma goda miljöförhållanden, en god livsmiljö och för en god ekonomisk tillväxt inom många samhällssektorer.

Resultat

En väl fungerande lantmäteriverksamhet är en viktig grundfaktor för att skapa god tillväxt m.m. inom många samhällssektorer. Behovet av samordning inom området är också stort då det finns ett stort antal myndigheter som idag ansvarar för produktion och tillhandahållande av lägesbunden information samtidigt som användningen av informationen är vitt spridd i samhället. Lantmäteriverket, Sjöfartsverket, Vägverket, SGU, SMHI, Banverket, Naturvårdsverket, länsstyrelserna och kommunerna är några stora nationella aktörer inom området. Geodata används i dag inom alla delar av samhället; inom miljöområdet, i jord- och skogsbruket, i transportinfrastrukturen, inom tele och energi, beredskap och säkerhet, planering, byggande och förvaltning. Inom statlig och kommunal förvaltning får användning av geodata en allt större betydelse som medel för att effektivisera planering, beslut och uppföljning. Näringslivet efterfrågar data och tjänster för användning inom affärsutveckling, transportsektorn, skogsnäringen, jordbruket, energisektorn, media, turism och fritid. Geodata används t.ex. som grund för ärendehantering, räddningstjänstledning, miljöövervakning, kreditgivning, positionering, trafikledning, planering och byggande, och inte minst som grund för tjänsteutveckling.

Lantmäteriverket har i sin nya roll som samordningsansvarig myndighet tillsammans med Geodatarådet och andra berörda organisationer tagit fram en första version av en nationell strategisk plan för den samlade informationsförsörjningen inom geodataom-

rådet. Strategin utgör ett första steg i ett långsiktigt arbete med att åstadkomma en nationell infrastruktur för geodataområdet och är även ett led i det svenska genomförandet av Inspire-direktivet. Strategin ska stödja ökad tillväxt, bidra till en effektivare offentlig förvaltning och förenkla för medborgare, bl.a. i myndighetskontakter. Geodatastrategin ska ses som ett medel att förbättra kvaliteten på data, underlätta åtkomsten till data, underlätta kombination till data från flera källor samt minska samhällets kostnader för insamling och förvaltning av geodata.

En effektiv förrättningsverksamhet har stor betydelse för bl.a. utvecklingen inom byggsektorn. Under 2006 märks en fortsatt ökning av antalet nybildade fastigheter, 12 procent fler än 2005, vilket är ett resultat av högkonjunkturen inom byggsektorn. Den höga aktivitetsnivån på den svenska fastighetsmarknaden avspeglas också i en hög nivå på informationsanvändningen och en aktiv pantbrevsverksamhet. Enligt Världsbankens studie, Doing Business, ligger det svenska fastighetssystemet i världstopp när det gäller process- och tidseffektivitet.

Fastighetsindelning

Arbetet med att effektivisera fastighetsbildningsprocessen har fortsatt under året genom bl.a. teknik och metodutveckling. Trots detta har kostnaderna och handläggningstiderna för fastighetsbildning och fastighetsregistrering (med undantag för anläggnings- och ledningsförrättning vilka särskilt har prioriterats) fortsatt att öka. Enligt Lantmäteriverket beror detta på personalkostnader och övriga driftskostnader, t.ex. introduktion av nya medarbetare, utveckling av handläggningsstöd samt ökat innehåll i förrättningarna. Den ökade inströmningen av ärenden till de statliga lantmäterimyndigheterna har således inte fullt kunnat mötas med en ökad produktion. Ett problem i detta sammanhang är att det är brist på utbildade lantmätare.

Kostnadsutvecklingen och utveckling av handläggningstider för de vanligaste och mest frekventa förrättningsåtgärderna framgår av följande 4 diagram.

Diagram 3.3 Handläggningstider i månader för enlottsavstyckningar

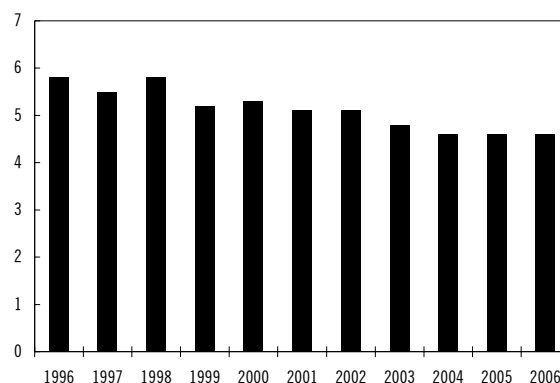

Diagram 3.4 Enlottsavstyckning, genomsnittlig kostnad i kr i löpande priser

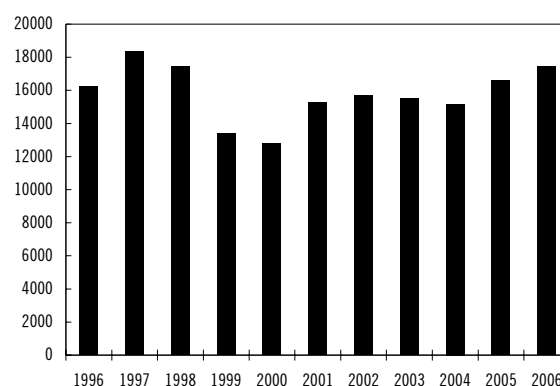

Diagram 3.5 Handläggningstider i månader för fastighetsreglering med två berörda fastigheter

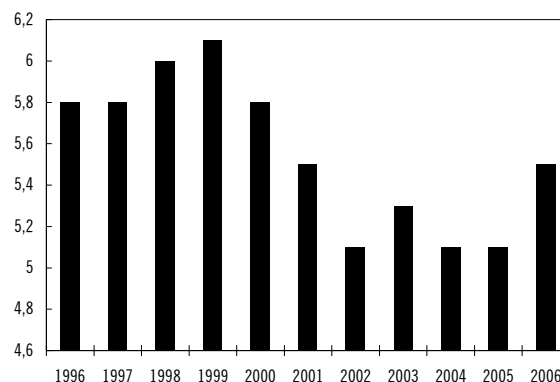
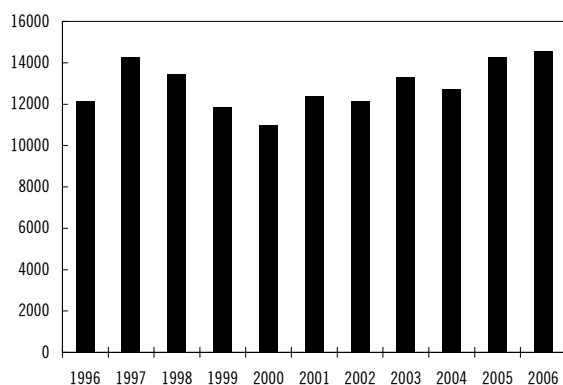

Diagram 3.6 Fastighetsreglering med två berörda fastigheter, genomsnittlig kostnad i kr i löpande priser

Statistik från slutförda och överklagade ärenden indikerar att de beslut som fattas håller hög kvalitet. Av Lantmäteriverkets gjorda kundnöjdhetsundersökningar framgår dock att det beträffande priser och handläggningstider finns potential till förbättringar.

Digitaliseringen av lantmäteriarbetsarkivet har fortsatt och drygt 75 procent av akterna är nu digitaliserade. Förutom att effektivisera förrättningshandläggningen har tillgängligheten till arkivmaterialet ökat väsentligt genom webbaserade tjänster. Statistik pekar på att antalet akter som eftersöks i det digitala arkivet är 7-8 gånger fler än vad som är fallet i analoga arkiv. Den externa användningen förväntas öka betydligt mer när det digitala arkivsystemet blir rikstäckande och metoder utvecklats för att direkt kunna uppdatera systemet med tillkommande aktmaterial.

Fastighetsbildning i flera plan (enligt lagstiftningen om tredimensionell fastighetsbildning) har ökat under året och erfarenheterna är goda. Antalet genomförda förrättningar uppgick till 50 under 2006 jämfört med 21 år 2004 och 37 år 2005. Antalet genomförda ärenden är dock inte så stort som antogs när lagstiftningen trädde i kraft. Detta beror på att efterfrågan inte varit så stor som förväntats bl.a. på förrättningar för att bilda 3D-fastigheter för kommunikationsändamål (vägar, järnvägar) och för att åstadkomma äkta bostadsrättsföreningar (genom att t.ex. dela upp fastigheter i en lokalfastighet och en bostadsfastighet). Skälet kan antas vara att det tar tid innan en så genomgripande lagstiftning sätter sig och mognar och fastighetsägare/bolag ser möjligheterna till ett mer effektivt fastighetsutnyttjande och bättre fastighetsförvaltning med hjälp av den nya lagstiftningen.

Lantmäteriverkets tillsynsverksamhet, vilken omfattar kommunala och statliga lantmäterimyndigheter, har under året följt den femårsplan som upprättades 2005. Denna innebär en utökad verksamhet och sammanlagt 13 tillsynsbesök har gjorts under året. Tillsynsverksamheten bidrar till en rättssäker och effektiv förrättningsverksamhet.

Geografisk information och fastighetsinformation

De grundläggande geodata som Lantmäteriverket har ansvar för täcker nu hela landet, förutom delar av fjällområdena. Här pågår komplettering med prioritering av de områden där efterfrågan på aktuell och storskalig information är störst. Kostnaderna för uppbyggnad av den grundläggande informationen har därför minskat kraftigt men istället har insatserna och kostnaderna för förvaltningen, bl.a. uppdateringar och ajourhållning, ökat.

Lantmäteriverket har tillsammans med Geodatarådet m.fl., tagit fram en nationell strategisk plan för den samlade informationsförsörjningen inom geodataområdet. Strategin utgör ett första steg i ett långsiktigt arbete med att åstadkomma en nationell infrastruktur för geodataområdet. Strategin är också ett led i det svenska genomförandet av Inspire-direktivet som trädde i kraft den 15 maj 2007. Syftet är att inrätta en infrastruktur för rumslig (geografisk) information i Europeiska gemenskapen för att användas för gemenskapens miljöpolitik och för politik och verksamheter som kan påverka miljön. Detta innebär att allmänheten ska ges bättre tillgång till rumslig information via elektroniska kommunikationsmedel, t.ex. Internet, och myndigheter ska på ett effektivare sätt kunna dela data med varandra. Medlemsstaterna har två år på sig att anta relevanta bestämmelser för att uppnå direktivets mål.

Lantmäteriverket har tidigare på regeringens uppdrag utrett förutsättningarna för att skapa en miljödel i fastighetsregistret. I en sådan del skulle bl.a. uppgifter om tillstånd till miljöfarlig verksamhet och bestämmelser till skydd för miljön enligt miljöbalken m.m. redovisas. Regeringen anser att det finns starka motiv för att skapa en sammanhållen redovisning av uppgifter om miljöpåverkan med fastighetsanknytning och att denna görs tillgänglig i anslutning till den grundläggande fastighetsinformationen. Den tekniska utvecklingen inom

informationsförsörjningsområdet har däremot gjort att de förslag som lagts fram till vissa delar inte bör genomföras. Det ter sig i stället naturligt att behovet av att tillhandahålla lägesbunden miljöinformation knuten till fastigheter i stället beaktas i den nationella geodatastrategin och i genomförandet av Inspire-direktivet.

Under 2006 startade Lantmäteriverket ett bildförsörjningsprogram med syfte att öka och bredda användningen av bildinformation. Exempelvis har flygfotograferingstakten ökat till en tredjedel av landet per år. Dessutom bedrivs ett särskilt delprogram med lägre flyghöjd över de 100 största tätorterna. Lantmäteriverket har också inom ramen för anslag 34:12 Havsmiljö påbörjat uppbyggnaden av en databas med satellitbilder över Sverige. Databasen medför dels att tillgången till data över Sverige säkras, dels rationalitetsvinster och kostnadsfördelar, vilket ska komma användarna till godo bland annat genom sänkta priser på satellitdata.

Lantmäteriverket projekt rörande utvecklingen av ett nytt inskrivningssystem (IRIS) avbröts under första halvåret 2006, bl.a. efter Riksrevisionens iakttagelser. När de grundläggande förutsättningarna är på plats ska utvecklingen återupptas.

Enligt verket har etableringen av återförsäljarnätet inneburit att produkterna når fler användare och att flera aktörer kan vidareutveckla kundlösningar genom att använda den grundläggande informationen.

Användningen av den geografiska informationen har också breddats, bl. a. genom att Lantmäteriverkets grunddata (t.ex. kartor, satellitbilder, flygbilder och adresser) används i tjänster hos både Eniro.se och Hitta.se.

Uppdragsverksamheten

Lantmäteriverkets uppdragsverksamhet bedrivs i en egen division, Metria. Under året har verket redovisat en marknads- och konkurrenspolicy för uppdragsverksamheten. I denna redovisas uppdragsverksamhetens inriktning och organisation, ledstjärnor för den uppdragsverksamhet som verket ska bedriva och sådana uppdrag som det statliga lantmäteriet ska avstå ifrån. Lantmäteriverket har också redovisat ett uppdrag angående vilka åtgärder som vidtagits för att renodla och tydliggöra uppdragsverksamheten. Verket har fått i uppdrag att tillsammans med Marknads- och konkurrensrådet ta fram en reviderad policy.

Uppdragen kan delas in i mätning, datafångst, data, geografiska informationssystem (störst omfattning) och övrigt, t.ex. e-handel och kontantförsäljning. De största kundgrupperna är statliga myndigheter, följt av företag och kommuner. Verket inriktar uppdragsverksamheten mot tjänster som breddar och ökar användningen av den offentliga lägesbundna informationen och gör det lättare att komma åt den.

Under året har fortsatta insatser gjorts för att effektivisera verksamheten, vilket i kombination med en god konjunktur gett en påtaglig resultatförbättring.

Analys och slutsatser

Den utveckling som skett inom förrättningsverksamheten har gjort att fastighetsbildningsprocessen kunnat förenklas. Detta har dock för normala enlotsavstyckningar och fastighetsregleringar inte inneburit några minskade kostnader för sakägare eller några kortade handläggningstider för dessa ärendetyper. Förrättningsverksamheten och utvecklingen av e-tjänster har bidragit till genomförandet av den kommunala planeringen och till en fastighetsindelning som överensstämmer med den faktiska eller planerade markanvändningen.

De kvalitetsförbättringar som gjorts i fastighetsregistret med tillhörande registerkarta för att åstadkomma en korrekt och fullständig redovisning av fastighetsinformationen är ett viktigt medel i strävan att ytterligare effektivisera fastighetsbildningsprocessen och att skapa en ändamålsenlig fastighetsindelning.

För att uppnå de uppsatta målen är det viktigt att öka och bredda användningen av geodata i samhället och att det sker en samverkan mellan olika aktörer för att effektivisera tillgången till information från olika källor. Arbetet med den nationella geodatastrategin har skett i samverkan med ett stort antal kommuner, statliga myndigheter och andra aktörer på markanden. Den gemensamma drivkraften har varit att främja användningen och öka tillgängligheten till geodata i samhället. Geodata behövs i alla samhällssektorer och stöder på många sätt utvecklingen av ett hållbart samhälle, bl.a. som underlag för miljöövervakning och för att analysera konsekvenser av klimatförändringar. Geodataförsörjningen behöver också fungera

över nationsgränserna i en rad tillämpningar (fordonsnavigering, naturkatastrofer etc.), vilket Inspire-direktivet ger förutsättningar för. Geodatastrategin bidrar till att det blir enklare för användarna att få tillgång till olika typer av geografisk information och att kombinera dessa för behov i sin egen verksamhet, offentlig eller privat.

Förutsättningarna för en växande förädlingsmarknad förbättras och e-förvaltningen utvecklas positivt, då de flesta e-tjänsterna har en geografisk dimension.

3.5.5 Slutsatser för politikområdet

Bostadsförsörjning

Regeringen bedömer att god ekonomisk tillväxt, stabila, långsiktiga och transparenta villkor är viktigare drivkrafter för produktion av bostäder än producentstöd. Bostadsbyggandet ligger på historiskt höga nivåer och enligt Boverket kommer bostadsbyggandet nästa år att uppgå till den högsta nivån på 16 år. Samtidigt pekar Boverkets bostadsmarknadsenkät på att bostadsbristen fortsätter att öka. Regeringen bedömer därmed att bostadsbyggandet behöver stabiliseras på en hög nivå och i framför allt storstadsregionerna öka ytterligare.

Utvecklingen i kommuner med negativ befolkningsutveckling förväntas innebära fortsatt behov av insatser för omstrukturering på bostadsmarknaden.

Regeringen anser att stödåtgärder främst ska riktas mot personer som har svårigheter att etablera sig på bostadsmarknaden och regeringen har därför bland annat infört ett stödssystem gällande hyresgarantier. För att stärka valfriheten på bostadsmarknaden, liksom för att förbättra förutsättningarna för etablering på bostadsmarknaden, föreslår regeringen i denna proposition ett införande av statliga kreditgarantier för att underlätta förstagångsköparens förvärv av bostäder.

Utredningar som pågår inom boendeområdet är viktiga för att få fram underlag som kan bidra till skapa dels neutrala konkurrensförutsättningar, dels för att bättre utnyttja det befintliga beståndet.

Upphävandet av tillståndsplikten i allbolagen har återgett ansvaret för bostadspolitik till kommunerna, men också ökat valfriheten för de boende.

Sammantaget innebär regeringens insatser att en utveckling mot ökad valfrihet och förbättrade konkurrensförutsättningar inom bostadssektorn har inletts.

Samhällsplanering

Samhällsplaneringen har en viktig roll i arbetet för en hållbar utveckling. Den fysiska planeringen är styrande för bebyggelseutvecklingen, såväl för lokaliseringen av bostäder och verksamheter, som för transportsystemets och energiförsörjningens uppbyggnad. Bebyggelseutvecklingen styrs även i hög grad av näringslivets utveckling och av den lokala och regionala tillväxten. Planeringen får härigenom stor betydelse för påverkan på klimatet och för hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Planeringen kan också medverka till att förebygga och begränsa de konsekvenser som följer av klimatförändringarna, t.ex. genom att beakta risken för olyckor, översvämningar och erosion. Huvudansvaret för den fysiska planeringen enligt plan- och bygglagen ligger hos kommunerna, men även staten har en viktig roll och ett tydligt ansvar. Därför har det en avgörande betydelse att dialogen och samverkan mellan stat och kommun utvecklas fortlöpande så att nationella mål får genomslag i den kommunala planeringen. En utvecklad samverkan med näringsliv och företag är även avgörande för den hållbara utvecklingen.

Byggnad och förvaltning

Byggnad och förvaltning spelar en betydelsefull roll för att utveckla samhället i en hållbar riktning. Sektorn är också viktig för sysselsättning och tillväxt. Regeringen ser positivt på att bebyggelsens energianvändning har fokuserats bl.a. genom arbetet med energideklarationer. Åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i bebyggelsen är angelägna för att möta klimatförändringarna. Reglerna för byggnad har ändrats på vissa punkter, och ett mer omfattande reformarbete väntar. En viktig utgångspunkt är att reglerna ska bli tydligare och samtidigt ge god kvalitet och kostnadseffektivitet i byggandet. För att uppnå detta krävs att alla aktörer inom samhällsbyggnadssektorn arbetar i samma riktning.

Lantmäteriverksamhet

Grundläggande geografisk information och fastighetsinformation behövs i alla samhällssektorer och stöder på många sätt utvecklingen

av ett hållbart samhälle, bl.a. som underlag för planering, miljöövervakning och för att analysera konsekvenser av klimatförändringar. Att främja användning och öka tillgängligheten till informationen i samhället har stor betydelse för bl.a. ökad tillväxt och en effektivare förvaltning. Ett effektivt och rättssäkert fastighetssystem är viktigt för såväl utvecklingen inom bygg- och bostadssektorn som för en väl fungerande fastighetsmarknad.

3.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar mot årsredovisningarna för Boverket, Statens bostadskreditnämnd, Statens geotekniska institut, Lantmäteriverket och Statens va-nämnd. I en separat revisionsrapport har Riksrevisionen redovisat sina iakttagelser och rekommendationer angående Lantmäteriverkets (LMV) upphandling av tjänster från Swedesurvey AB. Riksrevisionen rekommenderar LMV att utreda och ta ställning till om tjänsterna ska upphandlas i enlighet med lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU). Riksrevisionen har i en rapport från 2006 granskat Lantmäteriverkets interna styrning och kontroll av informations-säkerheten. I rapporten konstateras att det finns flera fungerande delar av ett ledningssystem för informationssäkerhet, men att vissa delar av ledningssystemet inte är tillräckligt väl utvecklade. Bristerna är att ansvarsfördelningen är oklar, riskanalysarbetet inte har fullföljts och uppföljningen inte är systematisk. Bristerna innebär enligt Riksrevisionen att verkets ledning inte har tillräckligt stöd eller hjälpmedel för att skapa överblick över, leda och följa upp informationssäkerheten. Lantmäteriverket har i regleringsbrevet för 2007 fått i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av Riksrevisionens rekommendationer. Redovisningen ska ske senast den 30 november 2007.

3.7 Politikens inriktning

Bostadsmarknadens funktionssätt ska förbättras med långsiktigt stabila villkor för ägande och byggande av bostäder. För att bryta utan-

förskapet på arbetsmarknaden krävs att bostadsmarknaden förmår erbjuda bostäder till rimliga kostnader på de orter och regioner där jobb finns. Hushållens önskemål ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas. Snedvridande produktionssubventioner har därför avvecklats. Därutöver avser regeringen att reformera fastighetsbeskattningen med inriktning att den statliga fastighetsskatten avskaffas och ersätts med en låg kommunal avgift. Konkurrens bör främjas och arbetskraftsinvandring bör underlättas för att motverka kommande arbetskraftsbrist. Valfriheten på bostadsmarknaden ska förstärkas och möjligheterna att äga den egna bostaden ska underlättas. Därmed stimuleras eget ansvarstagande, kostnaderna för boendet hålls nere och utanförskap och segregation motverkas. Stöd inom bostadssektorn ska främst riktas till hushållen. Regeringen har därför infört kommunala hyresgarantier för de hushåll som har svårt att få hyreskontrakt. För dem som köper bostad för första gången föreslår regeringen s.k. förvärvsgarantier. Att bostads-sökande, boende, byggföretag och kommuner har god tillgång till relevant och tillförlitlig information om bostads- och byggmarknader samt om planering är av central betydelse för att aktörerna ska kunna göra medvetna val och för att marknaderna ska fungera. Därför föreslår regeringen att en informationsportal om boende, byggande och inomhusmiljö upprättas. Inom politikområdet Konsumentpolitik (utg.omr. 18) kommer också Fastighetsmäklarnämnden att få i uppdrag att utveckla informationen riktad till konsumenter om köp och försäljning av bostäder.

Regeringen ser hyresrätten som central för en flexibel bostadsmarknad och en väl fungerande arbetsmarknad och vill utveckla hyresboendet också i framtiden.

Regeringen avser att arbeta för en minskad miljöbelastning från bostadssektorn. En stor potential för detta finns såväl inom nybyggnation som i det nuvarande fastighetsbeståndet. Mot bakgrund av att det just nu byggs mycket nytt samtidigt som de äldre bostadsbestånden behöver rustas upp är en fortsatt effektivisering av energianvändningen prioriterad. Skatter, avgifter och övriga ekonomiska styrmedel bör utformas så att de inte missgynnar miljöförbättringar i fastighetsbeståndet. Som en stor användare av energi och material har bostadssektorn en viktig roll i

arbetet med hållbar utveckling. Regeringens åtgärder för att lägga grunden för långsiktigt hållbara bostäder redovisas till stor del inom området Politik för ett uthålligt energisystem under utgiftsområde 21. Insatserna för energi- och resurseffektivisering innefattar bl.a. skärpta regelverk för energideklarationer, Stöd för konvertering från direktverkande elvärme i bostadshus, Stöd för solvärme i bostadshus samt Stöd för installation av energieffektiva fönster eller biobrännleanordningar i småhus. Dessa insatser bidrar till uppfyllandet av miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. En närmare beskrivning av miljö kvalitetsmålet, med resultatbedömning, finns under utgiftsområde 20.

Vid planering, byggande och förvaltning ska en miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten. Samhällsplaneringen och regelverken för området ska vara ändamålsenliga för att främja utveckling av verksamheter och näringsliv enligt dessa grunder. Samhällsplaneringen ska bidra till att trygga en god livsmiljö för alla människor.

Regelförenklningar ska göras för att minska företagens administrativa kostnader, förkorta handläggningstider och därmed underlätta byggandet. Regelförenklingsarbetet ska bedrivas metodiskt med tydlig inriktning på småföretagarnas och de enskilda människornas perspektiv. Konkurrensen ska förbättras med långsiktigt stabila villkor för byggande och fastighetsförvaltning.

En förändrad instansordning för PBL-ärenden enligt PBL-kommitténs förslag ska införas för att erhålla en kortare instansordning och möjliggöra kortare handläggningstider för PBL-ärenden. Brister i tillämpningen måste åtgärdas dels genom ett enklare och tydligare regelverk, dels genom kompetensutveckling på alla nivåer. För att uppnå en väl fungerande samhällsbyggnadssektor ska systemen för uppsikt och tillsyn stärkas. Regeringen har lagt en proposition som innehåller förslag till ändringar i plan- och bygglagen (1987:10) som bl.a. gör det möjligt att bygga större friggebodar än tidigare. Förslagen är första steget i regeringens arbete med att förenkla och förtydliga reglerna i plan- och bygglagen för att underlätta planerings- och byggprocessen för alla berörda.

Vissa frågor kring PBL och miljöbalken utreds vidare för att komplettera PBL-kommitténs förslag. Tillämpning av reglerna om riks-

intressen, miljökonsekvensbeskrivningar och miljö kvalitetsnormer bör klargöras.

Regeringen vill i ökad utsträckning uppmärksamma de möjligheter den fysiska planeringen har att främja en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Planering av bl.a. bebyggelsens lokalisering är av stor betydelse för att minska klimatpåverkan och åstadkomma ett mer effektivt och långsiktigt hållbart transportsystem, liksom även hållbara system för samhällets energiförsörjning. Det finns en väldig hållbarhetspotential i den täta och mångfunktionella staden och ett stadsbyggande inriktat på att ”bygga staden inåt” genom en förtätning av befintliga bostadsmiljöer och en omvandling av tidigare verksamhetsområden. En sådan inriktning ger förutom levande och trygga stadsmiljöer gott underlag för klimatvänlig kollektivtrafik, möjligheter till effektiv uppvärmning och låga utsläpp av växthusgaser per capita. En ökad fokusering på planering, bl.a. när det gäller följderna av förändringar i klimatet, innebär att skador kan förebyggas i större utsträckning.

Regeringen vill höja ambitionsnivån när det gäller vindkraftsutbyggnad. Det förutsätter väl fungerande planerings- och beslutsprocesser. Det ska ske dels genom förenkling av generella processer, dels genom särskilt planeringsstöd för vindkraft.

Regeringen avser att under 2008 utarbeta en proposition om ett ändamålsenligt strandskydd. Ett sådant strandskydd ska ge ett tydligare skydd i de områden där ett starkt tryck på exploatering finns, samtidigt som större grad av lokal och regional anpassning av strandskyddet ska kunna ske.

Grunden för en hållbar utveckling finns i kommunernas planering. Regeringen ska samarbeta med kommunerna för att stärka arbetet med hållbar utveckling. Arbetet förutsätter bl.a. en långsiktighet i beslutsfattandet, avvägningar mellan olika aspekter inom ramen för en helhetssyn, hänsyn till såväl globala som nationella, regionala och lokala perspektiv samt demokratiska beslutsformer. Detta förutsätter också en samverkan med bl.a. näringsliv och företag.

Sverige ligger i dag långt framme inom många områden för hållbara städer och samhällen. Framtagandet av ny teknik och nya hållbara lösningar ska vara en del av Sveriges arbete för att minska miljö- och klimatpåverkan såväl

nationellt som internationellt. Satsningar inom stadsutveckling och svensk miljöteknik ska utnyttjas för att främja svensk miljöteknik-export. Regeringen avser att genomföra en särskild satsning på hållbara städer inom ramen för den s.k. klimatmiljarden (se UO20). I den klimatproposition som planeras till 2008 kommer den långsiktiga inriktningen på samtliga insatser och styrmedel av betydelse för klimatpolitiken att ses över i ett sammanhang.

I sin ambition att förverkliga det hållbara samhället avser regeringen att arbeta för att minska miljöbelastningen från bygg- och fastighetssektorn. Potentialen för fortsatta energieffektiviseringar är särskilt stor när de äldre bostadsbestånden står inför ett stort upprustningsbehov samtidigt som det just nu byggs mycket nytt. Samarbete med aktörerna inom byggande och förvaltning ska utvecklas. Att effektivisera energianvändningen i våra bostäder och lokaler hör till ett av regeringens prioriterade områden. Utvecklingen med en minskad användning av fossila bränslen för uppvärmning är positiv och en viktig del i arbetet med att minska de svenska utsläppen av växthusgaser.

Den statliga lantmäteriverksamheten bör fortsatt utvecklas i syfte att skapa en mer effektiv nationell infrastruktur för geografisk information och fastighetsinformation för ökad samhällsnytta. Detta ska bl.a. ske genom ökad samverkan med kommuner, statliga myndigheter och samhällets aktörer i övrigt för en förbättrad register- och databaskvalitet samt genom ett förbättrat och mera flexibelt tillhandahållande av informationen. I linje med denna inriktning ligger också att inom ramen för det statliga lantmäteriets organisation integrera den fastighetsanknutna inskrivningsverksamheten vilket ska genomföras under 2008.

En helhetssyn på landskapet är viktig för hela Sveriges utveckling och innovationskraft på landsbygd såväl som i stad. Detta förutsätter bl.a. ett dynamiskt näringsliv på landsbygden som ger sysselsättning liksom en attraktivt livs- och boendemiljö där landskapets natur- och kulturvärden värnas. För en god livsmiljö i städerna är frågor om grönstruktur och tillgång till tätortsnära natur- och kulturvärden betydelsefull. Regeringen anser att det är viktigt att utarbeta tvärssektoriella samarbetsformer med ett brett ansvarstagande hos och samverkan

mellan samhällets olika delar, när det gäller naturvärden, kulturvärden och sociala värden.

3.8 Hållbar utveckling

Regeringen beslutade i februari 2007 att entlediga Rådet för hållbar utveckling vid Boverket. Hållbarhetsrådets kansli har därmed avvecklats under året. I april 2007 lämnade rådet, i enlighet med sitt uppdrag, en rapport med konkreta förslag till åtgärder för att stärka hållbarhetsarbetet och genomförandet av den nationella strategin för hållbar utveckling på lokal och regional nivå. Rapporten bereds i Regeringskansliet. Regeringen avser att stärka och utveckla arbetet med hållbarhetsfrågorna och har bl.a. inrättat Kommissionen för hållbar utveckling. Kommissionen ska med utgångspunkt från hållbar utveckling främja arbete över sektorsgränser, anlägga ett internationellt perspektiv och se till ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter.

Sverige har även i juni 2007 lämnat en första redovisning till EG-kommissionen om hur Sverige genomför EU:s strategi för hållbar utveckling som antogs av Europeiska rådet i juni 2006.

3.9 Budgetförslag

3.9.1 31:1 Boverket

Tabell 3.9 Anslagsutveckling för 31:1 Boverket

2006	Utfall	174 177	Anslags-sparande	5 606
2007	Anslag	213 119 ¹	Utgifts-prognos	211 081
2008	Förslag	197 351		
2009	Beräknat	197 831 ²		
2010	Beräknat	189 617 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

² Motsvarar 192 595 tkr i 2008 års prisnivå.

³ Motsvarar 179 001 tkr i 2008 års prisnivå.

Boverket är en central förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö och hushållning med mark- och vattenområden, för fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelsen och för boendefrågor. Verket svarar också för den

centrala administrationen av statligt bostadsstöd i form av bidrag för finansiering av bostäder. Inom ramen för anslaget finansieras även visst internationellt arbete.

Rådet för hållbar utveckling och dess kansli är under avveckling. Verksamheten ska vara helt avvecklad den 1 mars 2008.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 197 351 000 kronor anvisas under anslaget 31:1 *Boverket* under 2008. För 2009 beräknas anslaget till 197 831 000 kronor och för 2010 beräknas anslaget till 189 617 000 kronor.

Regeringen anser att det är angeläget att genom Boverket, och i samverkan med länsstyrelserna, få till stånd en samordnad satsning för att öka kunskaperna om plan- och bygglagstiftningen och dess ansvarsfördelning, att utveckla arbetssätt och utbilda berörda statliga myndigheter och länsstyrelser. En förbättrad och effektivare tillämpning av plan- och bygglagstiftningen stimulerar företagandet inte bara på bostadsmarknaden och i byggfastighets-, och anläggningssektorn utan även för övrigt näringsliv. Regeringen föreslår att anslaget 31:1 *Boverket* på tilläggsbudget tillförs 10 miljoner kronor 2007. Finansiering föreslås ske genom att anslag 31:10 *Fonden för fukt- och mögelskador* på tilläggsbudget minskas med motsvarande belopp under 2007.

Marknadskontroll är den kontroll som ska göras för att säkerställa att produkter som släpps ut på marknaden eller tas i bruk första gången uppfyller föreskrivna krav. EU:s medlemsländer har förbundit sig att fortlöpande utföra marknadskontroll. Boverket har under 2007 byggt upp en försöksverksamhet för marknadskontroll av byggprodukter. Under 2008 finansieras arbetet med marknadskontroll med 10 miljoner kronor inom befintlig ram. Under 2009 och 2010 avser regeringen tillföra medel till marknadskontroll med 17 miljoner kronor per år till 31:1 *Boverket*. Anslaget 31:10 *Fonden för fukt- och mögelskador* minskas med motsvarande belopp.

Många konsumenter upplever att det är svårt att hitta svar på de frågor om boende som de har. Flera utredningar, bl.a. bourtredningen (SOU 2007:14) visar på behovet av samlad information om bostads- och boenderelaterade frågor riktad

till den enskilde konsumenten. För att öka konsumenternas tillgång till tillförlitlig information om boende, byggande och inomhusmiljö föreslås att en samlad informationsportal upprättas. En förstudie ska genomföras som ett första steg. Anslaget 31:1 *Boverket* föreslås tillföras 3 miljoner kronor 2008 och 2 miljoner kronor beräknas per år 2009–2010. Finansiering föreslås ske genom att anslaget 31:10 *Bidrag till Fonden för fukt- och mögelskador* minskas med 1,5 miljoner kronor under 2008 och anslaget 31:12 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* minskas med 1,5 miljoner kronor under 2008 samt 2 miljoner kronor per år 2009–2010.

Statistiska centralbyrån genomför sedan lång tid tillbaka årligen undersökningar om befolkningens levnadsnivå (ULF). I denna ingår ett antal bostads- och bostadsrelaterade frågor som nu går att följa över tiden. ULF-materialet är en viktig källa till kunskap om befolkningens boendeförhållanden så att eventuella åtgärder riktas rätt. Finansieringen syftar till att säkerställa att ULF och Barn-ULF-undersökningen även i framtiden säkerställer kunskap om förhållandena på området. För genomförande av undersökningar av levnadsförhållanden (ULF och Barn-ULF) minskas anslaget 31:1 *Boverket* permanent med 170 000 kronor från och med 2008. Det under utgiftsområde 9, uppförda anslaget 18:1 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* ökas med motsvarande belopp.

Vidare minskas anslaget med 10 miljoner kronor efter att anslag 31:8 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* tillfälligt under 2007 har finansierat uppstart av marknadskontroll.

Anslaget har för perioden 2008–2010 beräknats enligt följande:

Tabell 3.10 Härlledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:1 Boverket

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	203 119	203 119	203 119
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 426	6 987	13 558
Beslut	-7 194	-12 275	-27 059
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	197 351	197 831	189 617

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.9.2 31:2 Rängebidrag m.m.

Tabell 3.11 Anslagsutveckling för 31:2 Rängebidrag m.m.

<i>Tusental kronor</i>				
2006	Utfall	1 573 128	Anslags-sparande	236 728
2007	Anslag	1 013 963 ¹	Utgifts-prognos	1 124 270
2008	Förslag	735 476		
2009	Beräknat	542 427		
2010	Beräknat	359 687		

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål är att finansiera räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder. Anslaget används även för bidrag till förvaltningsförluster, s.k. § 33-ersättning till kommuner. Boverket administrerar i dag ett periodiskt stöd i form av räntebidrag enligt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention benämnd 1993 års system om statlig bostadsbyggnadssubvention.

Regeringens överväganden

Tabell 3.12 Härlledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:2 Rängebidrag m.m.

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	1 013 963	1 013 963	1 013 963
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-454 926	-971 567	-971 567
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-11 855	76 938	74 057
Volymer	146 826	402 947	228 748
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	41 468	20 146	14 486
Förslag/beräknat anslag	735 476	542 427	359 687

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Anslaget minskas med ca 454 926 000 kronor som en följd av avtrappning av bidraget.

Anslaget minskas dessutom med ca 11 855 000 kronor för förändrat ränteläge.

Vidare sker en ökning av anslaget med ca 146 826 000 kronor som en följd av förändringar i volymer.

Slutligen ökas anslaget med ca 41 468 000 kronor p.g.a. övriga orsaker. Dessa avser osäkerheten kring hur stora belopp som ska beräknas med hjälp av den s.k. faktorn (tiden mellan färdigställandet av ett projekt och tiden för första utbetalningen av ett ärende), samt att avvecklingen av räntebidragen görs med en reduktion vid varje årsskifte och att det därför är av stor betydelse för prognosen hur många projekt som färdigställs under 2007 men utbetalas första gången under 2008. Regeringens förslag för 2008 samt de beräknade utgifterna för 2009 och 2010 baseras på ett antagande om att den 5-åriga bostadsobligationsräntan i genomsnitt blir 5,07 procent under första halvåret 2008 samt 5,2 procent under det andra halvåret 2008. För 2009 antas räntan i genomsnitt bli 5,28 procent respektive 5,33 procent för första respektive andra halvåret. För 2010 antas räntan i genomsnitt bli 5,18 respektive 4,88 procent för första respektive andra halvåret.

I och med att förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention upphörde vid utgången av 2006 har sedan dess inga räntebidrag för nybyggnads- och ombyggnadsprojekt som påbörjades efter den 31 december 2006 beviljats. Sedan januari 2007 påbörjades en utfasning av räntebidrag under fem år med sikte på att inga

räntebidrag kommer att beräknas efter utgången av 2011.

Regeringen föreslår att anslaget för 2008 uppgår till 735 476 000 kronor. För 2009 beräknas anslaget till 542 427 000 kronor och för 2010 till 359 687 000 kronor.

3.9.3 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tabell 3.13 Anslagsutveckling för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

År	Utfall	11 172	Anslags-sparande	9 704
2006	Utfall	11 172		9 704
2007	Anslag	15 666	¹ Utgifts-prognos	12 767
2008	Förslag	16 857		
2009	Beräknat	17 243	²	
2010	Beräknat	17 689		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

² Motsvarar 16 857 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget används för Statens bostadskreditnämnds förvaltningskostnader och för stabsuppgifter. Anslaget används vidare för utredningsuppdrag inom verksamhetsområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:3 Statens bostadskreditnämnd: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	15 666	15 666	15 666
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	180	543	962
Beslut	1 011	1 034	1 061
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	16 857	17 243	17 689

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslaget ökas med ca 1 011 000 kronor efter att tillfälligt under 2007 finansierat verksamheten under anslaget 31:12 *Ungdomsbostads-samordnaren*. Anslagsändamålet föreslås utvidgas

eftersom regeringen har ett ökat behov av stabsbiträde och utredningsinsatser för att tillgodose regeringens bostadspolitiska ambitioner inom verksamhetsområdet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2008 uppgår till 16 857 000 kronor. För 2009 beräknas anslaget till 17 243 000 kronor och för 2010 till 17 689 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Med Kreditgarantier avses i princip följande garantier utfärdade fr.o.m. 1997 som inte avser omfördelningsgarantier:

- Kreditgarantier för ny- och ombyggnad
- Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden
- Kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar

Finansieringen av dessa garantier sker enligt den nya garantimodellen utanför statsbudgeten, vilket innebär att dessa finansieras genom avgifter som ska täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna.

Tabell 3.15 Garantiverksamhet – Verksamhetsgren Kreditgarantier

Tusental kronor

Garanti-verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2006		8 300	7 500	800
Prognos 2007		8 000	9 000	-1 000
Budget 2008		8 500	10 000	-1 500

Med Äldre garantier avses garantier utfärdade t.o.m. 1996 samt omfördelningsgarantier. I enlighet med beslut i riksdagen med anledning av förslag i den ekonomiska vårpropositionen (2006/07:100) kommer dessa äldre garantier att omförhandlas till ersättningsgarantier. Del av den nya riskbaserade garantiavgiften kommer att kunna subventioneras.

Tabell 3.16 Garantiverksamhet – Verksamhetsgren Äldre garantier

Tusental kronor

Garanti- verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2006		52 000	24 000	28 000
Prognos 2007		60 000	20 000	40 000
Budget 2008		69 000	100 000	-31 000

Regeringens överväganden

Regeringens förslag: Kreditgarantier som registrerats från 1997 enligt förordningen (1991:1924) om statlig kreditgaranti för bostäder ska kunna ersättas med avtalsreglerade garantier enligt nu gällande garantiförordning, s.k. ersättningsgarantier.

Skälen för regeringens förslag: År 1997 infördes en ny modell för garantihantering i staten som innebär att en avgift ska tas ut för statliga garantier som motsvarar den ekonomiska risk och övriga kostnader som garantin innebär för staten. De bostadskreditgarantier som från 1997 utfärdades enligt den nya modellen hanterades fram till 2004 enligt den numera upphävda förordningen (1991:1924) om statlig kreditgaranti för bostäder, samma förordning som för de äldre kreditgarantierna. Dessa garantier saknar formella avtal mellan Bostadskreditnämnden och de kreditinstitut som då erhöll kreditgaranti.

Regeringen anser att de garantier som registrerats under perioden den 1 januari 1997–den 14 april 2004 bör omregleras till ersättningsgarantier och i enlighet med principen i nu gällande garantiförordning. Kostnader för administration och förluster för dessa garantier ska täckas med avgifter. Förslaget innebär att samma förfarande genomförs för denna grupp av kreditgarantier som för äldre kreditgarantier enligt riksdagens beslut med anledning av förslag i 2007 års ekonomiska vårproposition.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2008 ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder intill ett belopp på högst

10 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden.

Regeringen bemyndigas att under 2008 intill ett belopp på högst 500 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden ställa ut kreditgarantier i obeståndshanteringen för lån som syftar till att minska förlustrisken för tidigare lämnad garanti.

Regeringen bemyndigas att under 2008 ställa ut kreditgarantier för lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt intill ett belopp på högst 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden.

Regeringen bemyndigas att under 2008 ställa ut kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden intill ett belopp på högst 1 000 000 000 kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har sedan tidigare bemyndigande att ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, i obeståndshanteringen, för lån till kooperativa hyresrättsföreningar som tas upp för nybyggnad eller förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt samt för kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden.

De totala ramarna för dessa kreditgarantier bör vara desamma som för 2007.

3.9.4 Statliga kreditgarantier för att underlätta förstagångsköparens förvärv av bostad

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2008 ställa ut kreditgarantier till kreditinstitut som lånar ut pengar till enskilda för förvärv av bostad (s.k. förvärvsgarantier) intill ett belopp på högst 5 000 000 000 kronor. Förvärvsgarantierna avser räntebetalningar för förvärv av bostad, vilket här syftar på egnahem eller av andel i juridisk person där nyttjandet av bostaden är knutet till andelen eller medlemskap i den juridiska personen, t.ex. bostadsrätt. Förutsättningarna för att förvärvsgaranti ska lämnas är att bostaden är avsedd att användas för stadigvarande boende (permanentbostad) och att den eller de för vilka förvärvsgarantin lämnas är förstagångsköpare. Förvärvsgarantin får avse

räntebetalningar upp till 100 000 kronor under högst tio år. Förvärvsgaranti får ställas ut för lån som beviljas fr.o.m. den 1 mars 2008.

Ärendet och dess beredning: Inom Regeringskansliet har promemorian Statliga kreditgarantier för att underlätta etablering i bostadsrätter och egnahem för förstagångsköpare (dnr Fi2007/4336) utarbetats. Promemorian har remissbehandlats. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (dnr Fi2007/4536).

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En klart övervägande majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att erinra. Vissa remissinstanser påpekar emellertid att det finns orättvisor förknippade med målgruppen förstagångsköpare. Exempelvis ifrågasätter *Länstyrelsen i Västra Götalands län* att förvärvsgarantin inte ska gälla för alla hyresgäster i de områden där ombildning av hyresrätt till bostadsrätt är aktuellt. Vidare menar t.ex. *Kungliga Tekniska Högskolan (KTH)* att en ung person kan, med eller utan förvärvsgaranti, ha förvärvat en bostad i en mindre ort, men sedan flyttat till en storstad och då ha behov av en förvärvsgaranti eftersom prisbilden där är annorlunda.

Några remissinstanser avstyrker förslaget. Exempelvis ifrågasätter *Riksgäldskontoret* om förslaget kommer att få de effekter som eftersträvas. Vidare menar *Sveriges riksbank* och *Konsumentverket* att bolånemarknaden fungerar tillfredställande och att förvärvsgarantin därför inte behövs. *Genworth Financial* framhåller däremot att det finns behov av statliga förvärvsgarantier avseende vissa målgrupper.

Bland remissinstanserna råder det vidare delade meningar om den garantiavgift som enligt promemorian ska tas ut i enlighet med lagen (1996:1059) om statsbudgeten, dvs. en avgift vars storlek motsvarar statens ekonomiska risk och övriga kostnader för åtagandet. Sveriges riksbank och Riksgäldskontoret anser att det finns risk för att staten åsamkas icke redovisade kostnader och att det sannolikt krävs en statlig subvention av garantiavgiften för att förvärvsgarantierna ska få avsedd verkan. Sådana subventioner kräver att anslagsmedel anslås.

Svenska Bankföreningen menar att garantin bör prissättas utan inslag av statlig subvention.

Slutligen har, bland vissa av remissinstanserna, farhågor rests om att förvärvsgarantin kan medverka till en skuldfälla för enskilda. Exempelvis menar Sveriges riksbank att garantin kan invägga låntagare i en falsk trygghet så att de försätter sig i en situation som de inte klarar av när garantitiden löper ut. Konsumentverket och *Socialstyrelsen* betonar riskerna vid en lågkonjunktur med prisfall på bostäder. *HSB Riksförbund* och *Riksbyggen* menar dock att ett sätt att skapa en extra trygghet för såväl långivaren som låntagaren är att förlänga garantitiden så att garantin sträcker sig över en hel konjunkturcykel.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med förslag i 2007 års ekonomiska vårproposition har riksdagen beslutat att införa ett statligt bidrag till kommuner som gått i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad, s.k. kommunala hyresgarantier. Förslaget syftar till att underlätta etablering på hyresmarknaden (prop. 2006/07:100, bet. 2006/07:FiU21, rskr. 2006/07:222). Regeringen anser emellertid att det är väsentligt att det finns valfrihet för konsumenterna på bostadsmarknaden – inklusive möjligheten att etablera sig i exempelvis bostadsrätt och egnahem.

Regeringen delar Sveriges riksbanks synpunkt att Sverige har en i allt väsentligt fungerande bolånemarknad. Samtidigt pekar flera utredningar, t.ex. betänkandet *Renovering av bostadsmarknaden efterlyses!* (SOU 2007:14), på svårigheterna för vissa grupper att komma in på bolånemarknaden. Syftet med förvärvsgarantin ska vara att underlätta enskildas etablering på bostadsmarknaden. I dag har framför allt ungdomar och utrikes födda med kort vistelsetid i Sverige svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. Samtidigt kan det konstateras att hyresbostäder är den dominerande upplåtelseformen bland dessa grupper. För att öka personers möjligheter att etablera sig på bostadsmarknaden är det därför av särskilt intresse att bättre nyttja hela det befintliga bostadsbeståndet – även bostadsrätter och egnahem. Ungdomar och utrikes födda har flera karaktäristika som – trots att de har den nödvändiga betalningsförmågan – gör att de kan uppfattas som riskfyllda utifrån nuvarande reglering och kreditprövningsmetoder hos

bolånegivarna. Det handlar t.ex. om att de har kortare och otryggare anställningar, mindre förmögenheter samt brist på kredithistorik i större utsträckning än andra. Målgruppen för förvärvsgarantin är därför förstagångsköpare, dvs. enskilda personer som inte tidigare har ägt bostad. Därmed inkluderas exempelvis många av de hyresgäster som bor i de områden där ombildning från hyresrätter till bostadsrätter är aktuella. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att den nu föreslagna garantin kan vara ett verkningsfullt sätt att hjälpa en grupp individer att etablera sig på bostadsmarknaden.

Det är viktigt att poängtera att förslaget inte innebär någon ändring av gällande lagstiftning på kreditmarknadsområdet. De individer som kan bli aktuella för denna garanti ska genomgå sedvanlig kreditprövning och av kreditinstituten bedömas ha förmåga att betala tillbaka sina lån. Därmed föreligger enligt regeringens mening ingen risk för att garantin i sig skulle öka risken för att låntagaren hamnar i ett läge där hon eller han inte kan betala tillbaka lånet till långivaren. Som framgår ovan har ett par remissinstanser framfört att garantiavgiften bör subventioneras för att förslaget ska få den effekt som eftersträvas. Regeringen menar dock att någon subvention av garantiavgiften inte är nödvändig. Statens bostadskreditnämnd (BKN) bedömer i rapporten Statliga kreditgarantier i framtiden (2006) att denna sorts förvärvsgaranti inte behöver subventioneras för att bli funktionell. Av konkurrensskäl är det vidare angeläget att garantin utformas så att staten får en kompletterande roll utan att snedvrider marknaden. Med dessa utgångspunkter instämmer därmed regeringen i Svenska Bankföreningens bedömning att garantin ska prissättas utan inslag av subvention. Regeringen vill fortsatt värna de principer som gäller för statliga garantiåtaganden i enlighet med vad som lagts fast i lagen (1996:1059) om statsbudgeten och den s.k. garantimodellen.

Hantering av förvärvsgarantierna bör samordnas med åtgärder av liknande natur, såsom den statliga hanteringen av hyresgarantierna. Förvärvsgarantin innebär att staten gentemot kreditinstitutet där den enskilde beviljas lån garanterar låntagarens räntebetalningar. Förvärvsgarantin får avse räntebetalningar för lånet upp till 100 000 kronor under högst tio år. För de räntor som staten

betalar i stället för låntagaren uppkommer en fordran för staten gentemot låntagaren.

Regeringen avser att redovisa mer detaljerade förutsättningar för förvärvsgarantin i en förordning.

3.9.5 31:4 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tabell 3.17 Anslagsutveckling för 31:4 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2006	Utfall	22 338	Anslags-sparande	11 448
2007	Anslag	32 802 ¹	Utgifts-prognos	33 180
2008	Förslag	32 802		
2009	Beräknat	32 802		
2010	Beräknat	32 802		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

Anslaget avser bidrag till åtgärder mot radon i småhus samt information om radon i egnahem och möjligheten att erhålla stöd. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1988:372) om bidrag till åtgärder mot radon i egna hem.

Tabell 3.18 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 31:4 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Tusental kronor

	Utfall 2006	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010–
Ingående åtaganden	0	0	0		
Nya åtaganden	0	0	32 000		
Infriade åtaganden	0	0	0	- 27 000	-5 000
Utestående åtaganden	0	0	32 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	0	0	32 000		

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Bidraget utbetalas sedan de åtgärder som bidraget avser har utförts. Därmed kan utbetalningen i vissa fall komma att ske året efter bidragsbeslutet. Eftersläpningar i utbetalningar har hittills hanterats genom att åtaganden har fått ingås med stöd av redan anvisade medel. Mot bakgrund av att antalet ansökningar bedöms öka föreslås regeringen bemyndigas att under 2008, för anslaget 31:4 *Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder*, besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor under 2009–2010.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2008 för ramanslaget 31:4 *Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor under 2009–2010.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 32 802 000 kronor anvisas under anslaget 31:4 *Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder* under 2008. För 2009 beräknas anslaget till 32 802 000 kronor och för 2010 beräknas anslaget till 32 802 000 kronor.

Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivå 2008–2010 för 31:4 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	32 802	32 802	32 802
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	32 802	32 802	32 802

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.6 31:5 Statens geotekniska institut

Tabell 3.20 Anslagsutveckling för 31:5 Statens geotekniska institut

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2006	Utfall	31 247		-34
2007	Anslag	30 158 ¹	Utgifts- prognos	29 560
2008	Förslag	30 401		
2009	Beräknat	31 105 ²		
2010	Beräknat	31 914 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

² Motsvarar 30 401 tkr i 2008 års prisnivå.

³ Motsvarar 30 401 tkr i 2008 års prisnivå.

Statens geotekniska institut (SGI) har ett sektorsövergripande ansvar för miljögeotekniska och geotekniska frågor. Detta innebär att SGI ska upprätthålla och utveckla kunskap inom området samt tillhandahålla geoteknisk kunskap och rådgivning till statliga myndigheter med ansvar för olika områden med koppling till miljö, infrastruktur, fysisk planering och byggande samt till övriga aktörer inom branschen. Institutet har ett särskilt ansvar för ras- och skredfrågor och för stranderosion.

Verksamheten finansieras dels av anslag dels av avgifter från uppdragsverksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

SGI tar ut avgifter för vissa tjänster inom geoteknisk och miljöteknisk forskning och utveckling samt kunskapsförmedling. SGI tar även ut utgifter för geoteknisk och miljögeoteknisk rådgivning. Tjänsterna omfattar bland annat rådgivning till myndigheter, kommuner, företag och enskilda samt mät- och undersökningsverksamhet.

Tabell 3.21 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2006 (varav tjänsteexport)	40 833	40 625	208
Prognos 2007 (varav tjänsteexport)	43 000	42 563	437
Budget 2008 (varav tjänsteexport)	45 500	44 248	1 252

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 30 401 000 kronor anvisas under anslaget 31:5 *Statens geotekniska institut* under 2008. För 2009 beräknas anslaget till 31 105 000 kronor och för 2010 till 31 914 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2008–2010 beräknats enligt följande:

Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:5 Statens geotekniska institut

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	30 158	30 158	30 158
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	243	947	1 756
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	30 401	31 105	31 914

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.9.7 31:6 Lantmäteriverket

Tabell 3.23 Anslagsutveckling för 31:6 Lantmäteriverket

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslogs-sparande	Utgifts-prognos
2006	Utfall	342 942	15 178	
2007	Anslag	351 172 ¹		344 877
2008	Förslag	419 453		
2009	Beräknat	471 805 ²		
2010	Beräknat	477 986 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

² Motsvarar 461 077 tkr i 2008 års prisnivå.

³ Motsvarar 455 361 tkr i 2008 års prisnivå.

Det statliga lantmäteriet består av Lantmäteriverket och 21 länsvisa lantmäterimyndigheter. Lantmäteriverket är en central förvaltningsmyndighet för lantmäterimyndigheterna och ska bl.a. utöva tillsyn över dessa samt över de kommunala lantmäterimyndigheterna.

Det statliga lantmäteriets totala omsättning uppgick 2006 till 1. 679 miljoner kronor, varav ca 22 procent utgjordes av anslag.

Anslaget finansierar vissa delar av det som utgör det statliga lantmäteriets kärnverksamhet och grundläggande uppgifter, framför allt viss verksamhet som berör ansvaret för frågor om fastighetsindelning och för grundläggande geografisk information.

3.9.8 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.24 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2006	330 457	484 548	489 659	- 5 111
Prognos 2007	317 000	515 000	532 000	-17 000
Budget 2008	302 000	530 000		

Tabell 3.25 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2006	804 965	825 732	-20 767
(varav tjänsteexport)	45 201	43 371	1 830
Prognos 2007	785 000	827 000	-42 000
(varav tjänsteexport)	58 000	57 000	1 000
Budget 2008	800 000		
(varav tjänsteexport)	65 000		

Avgiftsbelagd verksamhet bedrivs inom verksamhetsgrenarna fastighetsindelning, geografisk information och fastighetsinformation samt uppdragsverksamhet (Metria). Fastighetsinformationen och fastighetsregistreringen är helt avgiftsfinansierade.

Uppdragsverksamheten ska hållas ekonomiskt och organisatoriskt skild från övrig verksamhet. Lantmäterimyndigheten i länet får mot avgift bedriva fastighetsbildningsanknuten uppdragsverksamhet som har ett naturligt samband med myndighetsutövningen. Tjänsteexport inom verksamhetsområdet bedrivs i huvudsak av det av staten helägda bolaget Swedesurvey AB, som i stor utsträckning anlitar personal från det statliga lantmäteriet.

Regeringens överväganden

Den 1 juni 2008 föreslås Lantmäteriverket överta ansvaret för inskrivningsverksamheten. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att anslaget 31:6 *Lantmäteriverket* ökas med 65,5 miljoner kronor 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget öka med 108 miljoner kronor respektive 102 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 419 453 000 kronor anvisas under anslaget 31:6 Lantmäteriverket under 2008. För 2009 beräknas anslaget till 471 805 000 kronor och för 2010 till 477 986 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2008–2010 beräknats enligt följande:

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 31:6 Lantmäteriverket

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	351 172	351 172	351 172
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 690	10 924	20 272
Beslut	91	185	190
Överföring till/från andra anslag	65 500	109 524	106 352
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	419 453	471 805	477 986

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.9.9 31:7 Statens va-nämnd

Tabell 3.27 Anslagsutveckling för 31:7 Statens va-nämnd

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2006	Utfall	7 331		848
2007	Anslag	8 015 ¹	Utgifts- prognos	8 105
2008	Förslag	8 077		
2009	Beräknat	8 264 ²		
2010	Beräknat	8 480 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

² Motsvarar 8 077 tkr i 2008 års prisnivå.

³ Motsvarar 8 077 tkr i 2008 års prisnivå.

Statens va-nämnd är specialforum för tvistemål om vatten- och avlopp enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. För va-nämndens verksamhet gäller lagen (1976:839) om Statens va-nämnd. Nämnden är första instans för mål från hela landet. Nämndens beslut kan överklagas till Miljööverdomstolen och vidare till Högsta domstolen.

Regeringens överväganden

Den 1 januari 2007 trädde en ny lag om allmänna vattentjänster i kraft som ersätter va-lagen. Därmed upphörde va-lagen liksom lagen om allmänna värmesystem att gälla. Statens va-nämnd har genom den nya lagen tillförts ytterligare måltyper, t.ex. överklaganden av länsstyrelsens förelägganden i fråga om kommunens skyldighet att ordna en allmän va-anläggning samt vissa tvister mellan huvudmannen och kommunen eller andra företrädare för allmänna intressen. Dessutom prövas fortsättningsvis en typ av skadeståndstvister som tidigare handlagts av allmän domstol av va-nämnden i första instans.

Regeringens bedömning är att omfattningen av Statens va-nämnds verksamhet till följd av den nya lagen i stort sett blir oförändrad.

Regeringen föreslår att 8 015 000 kronor anvisas under anslaget 31:7 Statens va-nämnd under 2008. För 2009 beräknas anslaget till 8 077 000 kronor och för 2010 till 8 264 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2008–2010 beräknats enligt följande:

Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:7 Statens va-nämnd

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	8 015	8 015	8 015
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	62	249	465
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	8 077	8 264	8 480

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.9.10 31:8 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tabell 3.29 Anslagsutveckling för 31:8 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2006		-16 203 ²		185 668
2007	Anslag	90 000 ¹	Utgifts-prognos	68 745
2008	Förslag	70 000		
2009	Beräknat	97 500		
2010	Beräknat	97 500		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

² Utbetalat under 2006 23,8 miljoner och en återbetalning på 40 miljoner

Anslaget används för stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag. Ansökningar om stöd hanteras fr.o.m. den 1 januari 2006 av Statens bostadskreditnämnd. Bestämmelser om stödet finns i förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Verksamheten har ett perspektiv fram till 2010.

Regeringens överväganden

Tabell 3.30 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:8 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	90 000	90 000	90 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-20 000	7 500	7 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	70 000	97 500	97 500

Anslaget minskas med 1 500 000 kronor vilka istället beräknas under anslaget 31:1 Boverket för upprättandet av en informationsportal om boende, byggande och inomhusmiljö för allmänhet och aktörer på bostadsmarknaden (se avsnitt 3.9.1).

Vidare minskas anslaget med 500 000 kronor vilka istället beräknas under det under utgiftsområde 9 uppförda anslaget 18:1 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. i syfte att säkerställa att undersökningar av levnadsförhållanden även i framtiden säkerställer

kunskap om befolkningens boendeförhållanden så att eventuella åtgärder riktas rätt.

Slutligen minskas anslaget engångsvis med 28 000 000 kronor.

Anslaget ökar 2008 med 10 000 000 kronor p.g.a. en överföring från anslaget 31:1 *Boverket* för tidigare satsning på marknadskontroll.

Efterfrågan på statligt stöd för omstruktureringar av kommunala bostadsföretag bedöms vara fortsatt låg på kort sikt. Behovet av statligt stöd till rekonstruktion av kommunägda bostadsföretag väntas dock kvarstå under en överskådlig tid. BKN har analyserat utvecklingen på svaga bostadsmarknader och konstaterar att ett stort antal av de redan svaga bostadsmarknaderna kan förväntas bli ännu svagare.

Regeringen föreslår att 70 000 000 kronor anvisas under anslaget 31:8 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* under 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 97 500 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2008 för ramanslaget 31:8 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* göra ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor efter 2008.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att det är viktigt att Statens bostadskreditnämnd kan bedriva sitt arbete långsiktigt och med möjlighet att ingå avtal som sträcker sig längre än innevarande budgetår. Ett bemyndigande begärs därför att under 2008 för anslaget 31:8 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* få göra åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor efter 2008.

Tabell 3.31 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2006	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010–
Ingående åtaganden		25 000	25 000	70 000	
Nya åtaganden			70 000		
Infriade åtaganden		70 000	25 000	70 000	
Utestående åtaganden	25 000	25 000	70 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	150 000	25 000	70 000		

3.9.11 31:9 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Tabell 3.32 31:9 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Tusental kronor

2006	Utfall		Anslags-sparande	0
2007	Anslag	100 000	¹ Utgifts-prognos	98 208
2008	Förslag	100 000		
2009	Beräknat	100 000		
2010	Beräknat	100 000		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål är att finansiera stöd till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier). En förutsättning är att de hushåll för vilka garantierna lämnas får en bostad med hyresrätt och besittningsskydd samt att hyresgarantin omfattar minst 6 månadshyror. Stödet infördes den 1 juli 2007.

Regeringens överväganden

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:9 Stöd för enskilda att underlätta för enskilda att ordna bostad

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	100 000	100 000	100 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	100 000	100 000	100 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Anslaget avser ett särskilt stöd till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier) i syfte att underlätta för enskilda att etablera sig på bostadsmarknaden. Bidrag lämnas med 5 000 kronor per hyresgaranti till kommuner som efter behovsprövning beviljat hyresgaranti för enskilda hushåll som saknar ett självständigt boende.

3.9.12 31:10 Fonden för fukt- och mögelskador

Tabell 3.34 Anslagsutveckling för 31:10 Fonden för fukt och mögelskador

2006	Utfall	12 706	Anslags-sparande	24 864
2007	Anslag	13 000	¹ Utgifts-prognos	26 025
2008	Förslag	16 500		
2009	Beräknat	0		
2010	Beräknat	0		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

Fonden för fukt- och mögelskador ger bidrag till åtgärder för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egnahem som uppkommit till följd av fel rekommendationer i byggregler eller okunskap. De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till kostnader för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egnahem. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1993:712) om den statliga Fonden för fukt- och mögelskador i småhus, m.m. Vidare får anslaget disponeras för utredningskostnader i samband med prövning av ärenden.

Regeringens förslag: Det ekonomiska stödet för att avhjälpa fukt- och mögelskador i småhus avvecklas per den 31 december 2008.

Regeringens överväganden

Nuvarande bidrag avseende fukt- och mögelskador infördes efter beslut av riksdagen 1986 (prop. 1985/86:48, bet. 1985/86:BoU6, rskr. 1985/86:62) och har därmed funnits i drygt 20 år. Avsikten när det statliga stödet infördes för att avhjälpa fukt- och mögelskador i egnahem var att verksamheten skulle avse fel som hade uppstått redan i samband med att husen uppfördes och som senare har lett till fukt- och mögelskador. Uppkomna fel är att hänföra till exempelvis att nya marktyper bebyggdes och vissa nya material och konstruktioner användes och stödet därmed vara tidsbegränsat till sin natur. Under de år som verksamheten pågått har erfarenhet vunnits av uppkomna fel och skador och andra system för ändamålet har successivt

utvecklats i lagstiftning och avtal. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att verksamheten med statligt bidrag för att avhjälpa fukt- och mögelskador i vissa småhus upphör den 31 december 2008.

Regeringen föreslår att anslag 31:1 *Boverket* på tilläggsbudget tillförs 10 000 000 kronor 2007 för genom kompetensutveckling effektivisera och förbättra tillämpningen av PBL. Finansiering föreslås ske genom att anslag 31:10 *Fonden för fukt- och mögelskador* på tilläggsbudget minskas med motsvarande belopp (se avsnitt 3.9.1).

Vidare föreslår regeringen att anslag 31:1 *Boverket* ökas med 3 000 000 kronor 2008 för upprättandet av en informationsportal om boende, byggande och inomhusmiljö. Finansiering föreslås bl.a. ske genom att anslag 31:10 *Fonden för fukt- och mögelskador* minskas med 1 500 000 kronor (se även avsnitt 3.8.1 för övrig finansiering).

För att finansiera marknadskontroll av byggprodukter beräknas anslag 31:1 *Boverket* ökas med 17 000 000 kronor 2009 respektive

2010. Finansiering avses ske genom att anslag 31:10 *Fonden för fukt- och mögelskador* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 16 500 000 kronor anvisas under anslaget 31:10 *Fonden för fukt- och mögelskador* under 2008. Från 2009 beräknas inte några nya medel.

Anslaget har för perioden 2008–2010 beräknats enligt följande:

Tabell 3.35 Härledning av anslagsnivån 2008–2010 för 31:10 Fonden för fukt- och mögelskador

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	23 000	23 000	23 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-6 500	-23 000	-23 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	16 500	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4 Konsumentpolitik

4.1 Omfattning

Konsumentpolitiken syftar till att ge konsumenter makt och möjlighet att göra aktiva och medvetna val och erbjuda ett högt konsumentskydd. Myndigheterna Marknadsdomstolen, Konsumentverket inklusive Konsumentombudsmannen, Allmänna reklamationsnämnden, Fastighetsmäklarnämnden och Resegarantinämnden verkställer regeringens konsumentpolitik. På det konsumentpolitiska området agerar även det statliga bolaget SIS Miljömärkning AB.

Konsumentpolitiken omfattar även statligt stöd till frivilligorganisationer som arbetar med konsumentrelaterade frågor, konsumtionsforskning samt bidrag för utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter.

Konsumentpolitiken är ett sektorsövergripande politikområde som även verkar genom andra politikområden, t.ex. finansmarknadspolitiken, energipolitiken, IT-politiken, transportpolitiken och miljöpolitiken. Konsumentpolitikens roll är att se till att konsumenternas intressen tillvaratas inom dessa politikområden.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2006	Budget 2007 ¹	Prognos 2007	Förslag 2008	Beräknat 2009	Beräknat 2010
<i>Anslag inom utgiftsområde 18</i>						
40:1 Marknadsdomstolen	9,4	9,3	9,1	9,1	9,3	9,6
40:2 Konsumentverket	115,5	112,1	118,4	111,3	113,8	116,8
40:3 Allmänna reklamationsnämnden	23,6	24,4	25,4	24,6	25,2	25,8
40:4 Fastighetsmäklarnämnden	11,4	12,2	12,7	14,8	12,6	12,9
40:5 Åtgärder på konsumentområdet	17,5	17,5	17,2	17,5	17,5	17,5
40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	4,4	4,4	4,3	4,4	4,4	4,3
Totalt för politikområde Konsumentpolitik	181,8	179,9	187,2	181,7	182,9	187,0

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/07:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Regeringens förslag: Nuvarande mål för politikområdet Konsumentpolitik upphävs och ersätts av följande mål: Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår ett nytt övergripande mål för konsumentpolitiken som ersätter det nuvarande målet (avsnitt 4.4.1). Det nya målet tar sin utgångspunkt i konsumenternas förutsättningar att vara aktiva och göra medvetna val. Konsumenterna ansvarar själva för att vara aktiva och konsumentpolitikens roll är att bidra till att öka konsumenternas egenmakt genom att möjliggöra aktiva val. Konsumenterna står för efterfrågan och de har därför stor inverkan på hur väl marknaderna fungerar. Konsumentpolitiken utgör därmed en viktig del i regeringens politik för att skapa förutsättningar för väl fungerande marknader som bidrar till en hållbar utveckling.

Att göra aktiva val innebär att man som konsument fattar medvetna beslut och agerar utifrån sina rättigheter och skyldigheter. För att konsumenterna ska ha makt och möjlighet att vara aktiva krävs ett grundläggande konsumentskydd samt tillgång till information om produkters pris och egenskaper, om produktionsmetoder, säkerhetsaspekter och om vilken påverkan konsumtionen har på människor och miljö.

Regeringen preciserar det övergripande målet med två underliggande delmål:

- Ett brett konsumentskydd på en hög nivå.
- Den information konsumenterna behöver är lättillgänglig och tillförlitlig.

Med ett brett konsumentskydd avses en utökning av konsumentskyddet så att det även omfattar rättigheter vid konsumtion av offentligt producerade tjänster liksom harmoniseringen av regelverket inom EU. Konsumentinformation ska utformas av näringsidkare, myndigheter och andra aktörer efter konsumenternas behov. Genom en effektiv tillsyn ser myndigheter, såväl inom konsumentpolitiken som inom andra politikområden, till att lagstiftningen efterlevs och upprätthåller därmed en hög nivå på konsumentskyddet. I det ligger

även att granska att information som riktas till konsumenterna är lättillgänglig och tillförlitlig.

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Konsumentpolitiken ska därför bidra till att målet nås, främst genom att verka för en hållbar konsumtion.

Delmålen kommer att konkretiseras ytterligare och följas upp inom ramen för myndighetsstyrningen.

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Indikatorer och tidigare mål

Målet för konsumentpolitiken 2006 fastställdes av riksdagen den 15 juni 2006 i enlighet med propositionen Trygga konsumenter som handlar hållbart – Konsumentpolitikens mål och inriktning (prop. 2005/06:105, bet. 2005/06:LU33, rskr. 2005/06:377). Till följd av detta ändrades samtliga konsumentpolitiska myndigheters regleringsbrev den 29 juni 2006.

Resultatredovisningen görs mot följande övergripande mål: Trygga konsumenter som handlar hållbart.

Följande delmål preciserar det övergripande målet:

- Konsumentskyddet är på en hög nivå och tillgängligt för alla.
- Medvetna och kunniga konsumenter hushållar med egna och gemensamma resurser.
- Producenter och övriga näringsidkare tar sitt ansvar gentemot konsumenterna.

4.4.2 Resultat

Konsumentskydd och tillgänglighet

Den konsumentskyddande lagstiftningen har stärkts framför allt till följd av olika initiativ inom EU. Sverige har verkat för en hög skyddsnivå inom EU och har bidragit till Europeiska kommissionens beslutsfattande genom deltagande i flera olika kommittéer, bl.a. om det administrativa samarbetet mellan medlemsstaternas tillsynsmyndigheter och i produktsäkerhetskommittén.

Stärkt konsumentskydd genom lagstiftning

Förordningen (2006:1085) om förbud mot vissa farliga tändare, som regeringen antog i augusti 2006, genomför ett beslut som kommissionen har antagit med stöd av produkt-säkerhetsdirektivet (2001/95/EG). Enligt förordningen får bara säkra tändare och icke leksaksliknande tändare släppas ut på marknaden. I juli i år beslutade regeringen om en ändring i förordningen som stärker konsumentskyddet ytterligare. Ändringen innebär att det fr.o.m. 11 mars 2008 också blir förbjudet att saluföra leksaksliknande tändare. Dessutom ska tillverkare kunna visa upp handlingar som visar att de tändare som saluförs är barnsäkra.

2005 års marknadsföringsutredning, som haft i uppdrag att föreslå den lagstiftning som behövs för att genomföra EG-direktivet om otillbörliga affärsmetoder (direktiv 2005/29/EG), överlämnade sitt betänkande Otillbörliga affärsmetoder (SOU 2006:76) i augusti 2006. Betänkandet remitterades hösten 2006. En lagrådsremiss avses att läggas fram hösten 2007 och en ny marknadsföringslag planeras träda i kraft våren 2008.

I juni 2006 fick 2005 års marknadsföringsutredning ett tilläggsuppdrag att utvärdera och överväga om konsumentskyddet i samband med telefonförsäljning behöver förstärkas (dir. 2006:69). Slutbetänkandet, Telefonförsäljning (SOU 2007:1), överlämnades till regeringen i januari 2007 och har sedan remissbehandlats. Under hösten kommer förslaget att beredas inom Regeringskansliet.

Konsumentverket (KOV) har utsetts till central kontaktpunkt för Sverige i det europeiska systemet för konsumentskyddssamarbete i enlighet med en förordning om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen (EG) nr 2004/2006. Förordningen trädde i kraft den 29 december 2006. Samarbetet syftar till att stärka konsumentskyddet inom EU. KOV har arbetat intensivt med att få till stånd välfungerande rutiner och har bl.a. hållit i utbildning för tjänstemän på Läkemiddelsverket och Finansinspektionen, som också ingår i nätverket. Den nya förordningen har också föranlett en översyn av svensk lagstiftning på området. Översynen har bl.a. resulterat i att Konsumentombudsmannen har fått utökade

tillsynsbefogenheter genom ändringar i bl.a. marknadsföringslagen och avtalsvillkorslagen.

En politisk överenskommelse om ett nytt direktiv om konsumentkrediter har antagits av Europeiska unionens råd. Direktivförslaget innehåller ett stärkt konsumentskydd på vissa punkter och kommer att medföra behov av ändringar i den svenska konsumentkreditlagen. Förslaget behandlas i Europaparlamentet. Avsikten är att det nya direktivet ska vara genomfört 2009.

Myndigheternas arbete för att nå målet

Marknadsdomstolen (MD) har bidragit till målet om ett konsumentskydd på en hög nivå genom att verka för god tillgång till en effektiv och rättssäker prövning av tvister och praxisbildning. Antalet ärenden som kom in till MD var något färre 2006 än 2005 och ärendena avgjordes i ungefär samma takt. Tiden från det att ett ärende inkommit, till det att MD meddelat ett avgörande var i genomsnitt 12–13 månader och de genomsnittliga kostnaderna per ärende var 133 000 kronor, dvs. något högre än 2005. MD har avgjort mål om bl.a. marknadsföring av krediter, premieobligationer och marknadsföring på Internet.

Konsumentverket (KOV) är tillsynsmyndighet för ett antal lagar efterlevs och Konsumentombudsmannen (KO) övervakar att företagen följer marknadsföringslagen, avtalsvillkorslagen, produktsäkerhetslagen och distansavtalslagen. Härigenom bidrar KOV till måluppfyllelsen. KOV:s tillsynsverksamhet var 2006 särskilt inriktad på tjänstesektorn och marknaderna för finansiella tjänster, el och elektronisk kommunikation. På grund av omställningskostnader och personalomsättning i samband med omlokaliseringen till Karlstad har KOV inte kunnat bedriva en lika omfattande verksamhet som tidigare år. Antalet ingripanden av KO har sjunkit drastiskt från 43 stycken 2005 till 5 stycken 2006. Det har inkommit 20 ansökningar om biträde av KO i enskilda konsumenttvister varav 8 stycken har beviljats.

KO har i två olika stämningsansökningar till MD ifrågasatt marknadsföringen och avtalsvillkoren för s.k. sms-lån. I juli i år fälldes ett företag i MD och förbjöds att i marknadsföringen framhäva sms-lån som en snabb och bekväm lösning på ekonomiska problem. Nu

måste även övriga företag i branschen rätta sig efter domen.

I det europeiska skaderegistreringssystemet IDB (Injury Database) (tidigare kallat EHLASS) förs skadedata in från ett antal akutläkarmottagningar. KOV analyserar uppgifterna och använder dessa i sitt arbete med produkt-säkerhet, bl.a. som underlag för prioriteringar inom tillsynen av konsumentprodukters säkerhet. Under 2007 har upptagningsområdet inom IDB utökats med ca 25 procent, vilket ger än mer tillförlitlig statistik. Utöver detta har KOV tagit emot 74 anmälningar om farliga varor från konsumenter och 1 051 anmälningar om produkter som har stoppats från försäljning i Europa, s.k. RAPEX-notifikationer. Det innebär en dubbling av antalet anmälningar i jämförelse med 2005. KOV har själv bidragit med 18 RAPEX-notifikationer.

Totalt elva marknadskontroller avseende produktsäkerhet har genomförts av, eller på uppdrag av, KOV 2006, vilket är en ökning med fyra stycken jämfört med 2005. Arbetet har fokuserats på produkter riktade till barn. Kontrollerna har visat på stora brister hos bl.a. gästolar och småbarnssängar. I flera fall har kontrollerna resulterat i återkallelse av den farliga produkten. KOV har även inlett en dialog med berörda näringsidkare i syfte att få till stånd säkrare produkter på marknaden.

På tjänstesäkerhetsområdet har KOV slutfört en vägledning för systematiskt säkerhetsarbete, som bl.a. riktar sig till näringsidkare som tillhandahåller äventyrstjänster. Vägledningen har spridits i ca 5 000 exemplar. Myndigheten har också, på uppdrag från förra regeringen, genomfört en satsning på hästsäkerhet bl.a. omfattande broschyren "Välkommen i stallet", som har spridits i ca 4 000 exemplar. Nu pågående projekt rör bl.a. dykning och glaciärsäkerhet.

Under 2006 utnyttjade ca 3 300 konsumenter, konsumentvägledare och organisationer möjligheten att kontakta Konsument Europa för att få råd och information om gränsöverskridande köp inom EU. Konsument Europas verksamhet är delvis finansierad av kommissionen och är en del av KOV. Antalet ärenden till Konsument Europa ökade med 4 procent i jämförelse med 2005, varav andelen allmänna förfrågningar minskade, medan klagomål efter köp ökade med ca 10 procent. De vanligaste frågorna gäller flygtransporter (16 procent) och, liksom

föregående 2 år, tidsdelat boende ("timeshare") och semesterklubbar (10 procent). Antalet tvister hos Konsument Europa ökade markant från 49 stycken 2005 till 71 stycken 2006. Av dessa kom 55 från svenska konsumenter som hamnat i tvist med utländska företag.

Inom ramen för samarbetet inom International Consumer Protection and Enforcement Network (ICPEN), där KOV deltar, har vid en s.k. Sweep Day en koncentrerad granskning av avtalsvillkor hos företag som tillhandahåller produkter på Internet genomförts. Granskningen resulterade i drygt 80 påpekanden i Sverige till olika företag och bidrar till att öka efterlevnaden av gällande lagstiftning.

KOV har utfärdat fem nya föreskrifter om kriterier för användande av miljömärket EU-Blomman.

Allmänna reklamationsnämnden (ARN) har en central betydelse för måluppfyllnaden genom sitt uppdrag att pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare. Nämnden har haft en oförändrad ärendetillströmning jämfört med 2005. Den sammanlagda ärendeavverkningen ökade med 7 procent jämfört med 2005. Samtidigt har genomströmningstiden, dvs. den tid det tar från det att ett ärende kommer in till dess att det är avgjort, för ärenden ökat. Det gör att det uppställda målet inte riktigt nås. Orsakerna är flera, bl.a. den lilla myndighetens sårbarhet vid personalförändringar.

Näringsidkarnas benägenhet att rätta sig efter ARN:s beslut höll samma höga nivå som 2005, dvs. 79 procent. År 2005 uppmättes den högsta följsamheten hittills.

Från konsumentens synpunkt är det angeläget att konsumenterna har tillgång till alternativ tvistlösning för att konsumentskyddet ska vara högt. En översiktlig kartläggning, gjord inom Regeringskansliet (IJ2007/72/KO), visar att tillgången till utomrättslig tvistlösning för konsumenter är förhållandevis god. Förutom den tvistlösning som staten tillhandahåller genom ARN har näringslivet inrättat särskilda nämnder för tvistlösning. På de finansiella marknaderna har t.ex. försäkringsbranschen inrättat Personförsäkringsnämnden och Nämnden för rättsskyddsfrågor.

Fastighetsmäklarnämnden (FMN) ansvarar för registrering av och tillsyn över fastighetsmäklare och bidrar härigenom till måluppfyllelsen. Ökningen av antalet registrerade fastighetsmäklare är fortsatt hög, de senaste åren

har ökningen varit mellan 7–8 procent per år. Antalet mäklare som varit föremål för nämndens tillsyn ökade något mellan 2005 och 2006, från 423 till 447 stycken. Nämnden har i sin tillsyns-verksamhet särskilt kontrollerat återgångsvillkor i köpekontrakten. Totalt 39 mäklare har varnats och 3 har fått sin registrering återkallad. Under året har även 4 ärenden har överlämnats till åklagare.

Medvetna och kunniga konsumenter

De konsumentpolitiska myndigheterna verkar för att öka konsumenternas medvetenhet och kunnande främst genom att sprida grundläggande konsumentinformation via sina respektive webbplatser på Internet.

Genom att informera om avgöranden på webbplatsen och meddela medierna verkar Marknadsdomstolen (MD) för att domstolens avgöranden kommer konsumenterna till del. Antalet besökare på webbplatsen ökar varje år och enligt MD växer både allmänhetens och mediernas intresse för verksamheten. MD arbetar löpande med att göra webbplatsen mer användarvänlig.

Konsumentverkets (KOV) arbete med webbplatsen på Internet har i första hand inriktats på att underhålla och uppdatera befintlig information och tidigare utvecklade webbtjänster. KOV har 2007, på uppdrag från regeringen, inlett ett arbete med att renodla myndighetens webbplats och i högre grad hänvisa till information som finns tillgänglig på andra myndigheters webbplatser, som exempelvis Energimyndigheten. Ett led i detta arbete är också att göra webbplatsen mindre opinionsbildande. KOV:s webbplats syftar till att tillhandahålla saklig konsumentinformation om sådant som andra myndigheter inte har ansvaret att informera om. För att göra det enkelt för konsumenter att hitta information om olika sakområden länkar KOV på sin webbplats till andra, för konsumenterna, relevanta webbplatser, både myndigheters och organisationers.

KOV har 2007 lanserat en ny webbtjänst, Klagoguiden, som är framtagen i samarbete med Allmänna reklamationsnämnden (ARN). Tjänsten syftar till att informera om hur man som konsument går till väga för att klaga på en vara eller tjänst samt under vilka omständigheter man har möjlighet att klaga.

När det gäller övriga webbtjänster hos KOV så har webbtidningen Konrad, som KOV utvecklat i samarbete med ungdomar, tillgänglighetsanpassats. Konrad har behandlat områden som exempelvis piercing, tatuering och fildelning. Konrads målgrupp är ungdomar i åldern 15–20 år.

KOV:s webbtjänst Köpguiden, som innehåller information om bl.a. vitvaror och gräsklippare, hade ca 750 000 besökare 2006, vilket är en minskning med nästan 250 000 besökare. Besökarna på webbsidorna om bilar har däremot ökat och är de mest besökta sidorna på KOV:s webbplats med ca 1,3 miljoner besökare 2006 jämfört med ca 1 miljon 2005.

KOV har i enlighet med ett särskilt uppdrag från den förra regeringen tagit fram ett underlag till kommunikationsstrategi för ekologiska livsmedel som olika privata aktörer, t.ex. frivilligorganisationer och livsmedelsbranschen, kan använda i sitt kommunikationsarbete.

KOV har i uppgift att informera och stödja den kommunala konsumentverksamheten i syfte att förebygga uppkomsten av lokala konsumenttvister. Uppgifterna omfattar tillhandahållandet av webbtjänsten Portalen och olika utbildningsinsatser. Utbildningsinsatserna genomförs delvis i samverkan med ARN och består främst av kurser för konsumentvägledare. Genom kurserna förmedlas juridiska och praktiska kunskaper inom konsumentområdet. Såväl kurserna som föreläsningarna har genomgående fått högt betyg av deltagarna.

Under 2006 avyttrade KOV tidningen Råd & Rön och dess webbplats till organisationen Sveriges Konsumenter (tidigare Sveriges Konsumentråd).

På ARN:s webbplats finns, förutom Klagoguiden, information om hur förfarandet vid nämnden går till och vilka ärenden som prövas. Praxis från ARN finns också tillgänglig på webbplatsen. I en enkätundersökning som ARN lät göra 2006 fick myndighetens webbplats genomgående ett gott betyg både för ett begripligt språk och för överskådlighet. Av tillfrågade konsumenter gav 73 procent webbplatsen betyget bra eller mycket bra. Webbplatsen har i genomsnitt ca 1 000 besökare per dag.

Fastighetsmäklarnämnden (FMN) informerar konsumenter om sin verksamhet samt om god fastighetsmäklarsed och praxis via sin webbplats samt via telefon och e-post. Under 2006 har

nämnden bl.a. tagit fram nya faktablad till konsumenter som publicerats på webbplatsen. Nämnden har också påbörjat ett arbete med att översätta viss information till minoritetsspråken och de vanligaste invandrarspråken.

SIS Miljömärkning AB har fortsatt att utveckla den nordiska miljömärkningen Svanen och EU:s miljömärke Blomman. Klimatdebatten har bidragit till ett ökat intresse för miljömärkning och antalet Svanenlicenser i Sverige ökade 2006 med 158 stycken, motsvarande siffra 2005 var 43. De flesta nya licenser erhöles inom tjänsteområdet, framför allt genom att flera dagligvarubutiker har ansökt om märkning, men också tvätterier, hotell och städbolag har valt att miljömärka sin verksamhet. Ett nytt område inom tjänstesektorn som licentierats 2006 är restauranger. Tvättmedel och möbler är exempel på varuområden där antalet licenser ökar. Totalt fanns 875 aktiva licenser i Sverige för miljömärket Svanen och 16 för Blomman vid årsskiftet 2006/2007.

De två paraplyorganisationerna på konsumentområdet Sveriges Konsumenter (tidigare Sveriges Konsumentråd) och Sveriges Konsumenter i Samverkan har fått statligt stöd, bl.a. för att företräda svenska konsumenter i EU. Sveriges Konsumenter fick också ett särskilt engångsvist stöd om 1 miljon kronor, och totalt fick organisationen ca 4,6 miljoner kronor 2006. Under 2006 köpte Sveriges Konsumenter tidningen Råd & Rön från KOV. För 2006 fick Sveriges Konsumenter i Samverkan totalt ca 0,6 miljoner kronor. Organisationen Föreningen för Rättvisemärkt i Sverige har också fått statligt stöd om 1,6 miljoner kronor 2006 för sitt arbete med att bedriva en aktiv opinionsbildning och skapa en dialog om etisk konsumtion.

KOV har på uppdrag av förra regeringen fördelat drygt 2 miljoner kronor till projekt som genomförs av nationella frivilligorganisationer som arbetar med konsumentrelaterade frågor. De 8 beviljade projektstöden bidrar till att på olika sätt förändra ohållbara konsumtionsmönster i enlighet med uppdraget.

Konsumentforskningscentret Centrum för konsumtionsforskning vid Göteborgs universitet fick statligt stöd på 1,6 miljoner kronor 2006 för sitt arbete med att öka kännedomen om konsumtionsforskning i landet och skapa nätverk.

Under 2006 fördelade KOV stöd till enskilda forskningsprojekt i ett initialt skede. Totalt

2 miljoner kronor fördelades på tio olika projekt som alla fokuserar på ohållbara konsumtionsmönster. Syftet med stödet var att stärka konsumtionsforskningen genom att förbättra möjligheterna att få forskningsanslag från andra finansiärer. Effekten av satsningen på forskningsprojekt kommer att analyseras under 2008, då resultatet av satsningen blir tillgängligt.

Producentansvar

Konsumentverket (KOV) har inom ramen för produktsäkerhetsarbetet tagit initiativ till nya standarder för att undvika skador från leksaker, bl.a. kvävning orsakad av små bollar.

Standardiseringsarbetet, som KOV deltar aktivt i, har givit vissa resultat 2006, bl.a. bättre varningstexter för leksaker och ökad stabilitet i gästolar. Arbetet har vidare syftat till lägre hastighet för åkleksaker och färre huvudskador orsakade av gungor. KOV:s medverkan i den europeiska standardiseringsgruppen för barnvagnar har resulterat i att en bättre testmetod av handtagets hållfasthet kommer att tas fram.

KOV har mottagit 23 underrättelser från näringsidkare som hittat en farlig produkt.

Flera av de överenskommelser som KOV har med olika branscher har reviderats 2006, bl.a. till följd av ändringar i olika lagar och förordningar. Exempelvis har överenskommelsen med Svensk Energi kompletterats med regler om ersättning vid strömavbrott och överenskommelsen med Posten AB reglerar nu även ansvars- och reklamationsfrågor vid postbefordran.

KOV har inom ramen för överenskommelsen Framtida handel, ett dialogprojekt med företrädare från stat, kommun och näringsliv, slutfört projektet Ekologiska kvitton. I syfte att underlätta miljöanpassade produktval har KOV också samverkat med myndigheter och näringsliv i Nationella Svanennämnden och i Blommans nationella referensgrupp.

Fastighetsmäklarnämnden (FMN) informerar mäklare och mäklarstudenter löpande om sin syn på god fastighetsmäklarsed genom uttalanden på webbplatsen samt genom kontakt med mäklarorganisationerna och andra aktörer, t.ex. vid föreläsningar. Under 2006 har nämnden påbörjat en ny serie faktablad riktade till mäklare, fyra nya blad har publicerats 2006. Nämnden har också tagit fram allmänna råd som handlar om kraven för att bli registrerad. FMN

har även medverkat i högskolornas utbildning av blivande fastighetsmäklare.

När det gäller insatser som inte uppbär statlig finansiering så startade Konsumenternas tele- och Internetbyrå (KTIB), sin verksamhet i oktober 2006. KTIB är en branschfinansierad rådgivningsbyrå som ger opartisk och kostnadsfri information, vägledning och hjälp till tele- och Internetkonsumenterna. KOV och Post- och telestyrelsen är representerade i byråns styrelse. KTIB liknar därmed de branschfinansierade rådgivningsbyråer som finns på försäkrings-, bank- och finans-, respektive elområdet.

4.4.3 Analys och slutsatser

Resursåtgången inom politikområdet är i stort sett densamma som föregående år. Marknadsdomstolen, Allmänna reklamationsnämnden (ARN) och Fastighetsmäklarnämnden har liksom SIS Miljömärkning AB sunda ekonomier och balanserade budgetar.

Konsumentverkets (KOV) verksamhet har starkt präglats av myndighetens omlokalisering till Karlstad. Enligt beräkningar gjorda av KOV uppgår den totala merkostnaden till följd av den förra regeringens beslut att omlokalisera myndigheten till Karlstad till drygt 86 miljoner kronor fördelade på fem år, 2006–2010. Merkostnaderna har påverkat KOV:s verksamhetsutövande i hög utsträckning och därmed konsumentskyddet. Som en följd av omlokaliseringen fick KOV ett mer avgränsat uppdrag från regeringen i sitt regleringsbrev 2006. Samtidigt har KOV dragit nytta av sin nya lokalisering genom samarbete med diverse lokala aktörer, bl.a. Karlstads universitet, Räddningsverket och den kommunala konsumentvägledningen.

Omlokaliseringen har även genererat ökade kostnader för ARN eftersom nämnden svarar för ledamöternas resekostnader och nämndsmanträdena i stor utsträckning bemannas av ledamöter från KOV. Merkostnaderna har dock kunnat begränsas genom investeringar i video- och telefonkonferensutrustning som möjliggör nämndsmanträden där ledamöter kan delta på distans.

Konsumentskydd och tillgänglighet

Marknadsdomstolen (MD) strävar efter att avgöra inkomna mål inom ett år. Samtidigt tenderar målen att bli mer omfattande och allt fler mål avgörs efter huvudförhandling. Det bidrar sannolikt också till de något högre kostnaderna per ärende som MD hade 2006 jämfört med 2005.

Konsumentombudsmannens (KO) omlokalisering till Karlstad har lett till att KO väckt talan i färre ärenden än tidigare hos MD och det kan komma att dröja några år innan antalet ärenden som initieras av KO återgår till den nivå det låg på innan flytten.

MD:s dom gällande marknadsföringen av sms-lån är betydelsefull i det fortsatta arbetet med att motverka överskuldssättning. Statistik från Kronofogdemyndigheten visar att sms-lån utgör en ny typ av skuldfälla, i synnerhet för unga.

Konsumentverket (KOV) mottog Svenska Kreditföreningens Stora Kreditpris 2006 för arbetet med budget- och skuldrådgivning, information för att förhindra överskuldssättning samt för granskningen av oseriösa kreditaktörer. KOV:s arbete på dessa områden "främjar såväl konsumenternas som kreditgivarnas intressen och är av sådan betydelse att det måste uppmärksammas och premieras", står det i motiveringen.

KOV har 2006 prioriterat tillsynsarbetet, bl.a. har antalet marknadskontroller som rör produktsäkerhet ökat. För att nå ett högt konsumentskydd krävs dock fortsatta satsningar i samma riktning och fortsatt tydlig prioritering av tillsynsarbetet.

De senaste årets kraftiga ökning av antalet mottagna anmälningar om farliga produkter som har stoppats inom Europa är positiv och tyder på att det europeiska samarbetet kring produktsäkerhet fungerar allt bättre. Produktsäkerhetsarbetet på EU-nivå har varit framgångsrikt, bl.a. vad gäller leksakers säkerhet. Detta arbete bör få fortsatt utrymme i KOV:s prioriteringar.

Det fortsatt ökade antalet klagomål till Konsument Europa, tillsammans med det kraftigt ökade antalet registrerade tvister, kan visa på att svenska konsumenterna dels känner till Konsument Europa bättre, dels handlar alltmer över EU:s gränser. Det är fortfarande ett problem att flera EU-länder saknar tvist-

lösningsorgan, vilket gör att många gränsöverskridande tvister inte kan lösas.

Den fortsatt höga följsamheten hos näringslivet av Allmänna reklamationsnämndens (ARN) rekommendationer är positiv och tyder på att näringslivet i fortsatt hög omfattning har respekt för nämnden och dess verksamhet. Nämndens verksamhet bidrar därför till ett högt konsumentskydd. Den översiktliga kartläggning av tillgången till utomrättslig tvistlösning, som gjorts inom Regeringskansliet (IJ2007/72/KO), visar att konsumenternas tillgång till sådan tvistlösning är förhållandevis god. Någon översyn av ARN:s uppgifter och arbetsformer är därför för närvarande inte aktuell.

Utvecklingen på marknaden vid köp och försäljning av bostäder har inneburit ett ökat behov av ett starkt konsumentskydd i samband med nyttjandet av fastighetsmäklartjänster. Den kritik som Riksrevisionen har fört fram vad gäller Fastighetsmäklarnämndens verksamhet kommer att följas upp av regeringen (se mer i avsnitt 4.4.4 Revisionens iakttagelser). För att uppnå ett högt konsumentskydd på detta område krävs framtida satsningar där en tydlig prioritering av tillsynsarbetet lyfts fram.

Medvetna och kunniga konsumenter

Marknadsdomstolen utvecklar fortlöpande sitt informationsarbete gentemot allmänhet och media, bl.a. genom att göra det enkelt att söka information om mål och avgöranden på webbplatsen.

Konsumentverket (KOV) har genomfört en enkät bland besökarna på myndighetens webbplats. Resultatet visar att besökarna har stor kännedom om KOV och att de gör återkommande besök på webbplatsen, företrädesvis för att söka fakta inför köp. Resultatet är positivt och tyder på att KOV:s webbplats fyller syftet att tillhandahålla lättillgänglig konsumentinformation. Detsamma kan sägas om Allmänna reklamationsnämndens (ARN) webbplats, som också fått gott betyg av användare i en genomförd enkät.

KOV:s påbörjade arbete med att renodla webbplatsen har utvecklats väl och har redovisats i rapporten Konsumentverkets webbplats (Rapport 2007:07).

Webbplatsen Portalen, som bl.a. inrymmer en faktabank, statistiksystemet Konstat och en

möjlighet för konsumentvägledare och budget- och skuldrådgivare att ställa frågor till KOV och andra experter, är fortsatt välbesökt.

KOV:s utbildningsinsatser, som bl.a. sker i samverkan med ARN, riktade till de kommunala konsumentvägledarna får anses som framgångsrika mot bakgrund av de goda betyg myndigheterna får i kursutvärderingarna. Antalet kursdeltagare har utökats samtidigt som antalet kursdagar minskat, vilket även tyder på en ökad effektivitet.

Den granskning som Riksrevisionen gjort av Fastighetsmäklarnämndens informationsarbete tyder på att konsumenter har en låg kännedom om nämnden och dess verksamhet. Således bör nämnden tydligare verka för att informera konsumenter om sitt verksamhetsuppdrag i syfte att ge dem möjlighet att göra aktiva och medvetna val.

Under 2006 lät SIS Miljömärkning AB göra en kännedomsmätning bland svenska konsumenter om miljömärket Svanen. Resultaten visar att Svanen är ett av de mest kända varumärkena i Sverige, vilket är positivt.

Efter den genomförda utvärderingen av EU:s miljömärkning Blomman har arbetet med att revidera den EG-förordning som styr Blomman inletts i EU och kommer att pågå under 2008. EU:s miljömärkning har alltjämt begränsat genomslag på såväl den svenska som den europeiska marknaden och förändringar diskuteras.

De konkurser i flera reseföretag som ägde rum i början av 2007 har visat att många konsumenter har bristande kunskaper om det skydd som resegarantin kan ge. Regeringen gav därför i mars Kammarkollegiet, som ansvarar för kanslifunktioner för bl.a. Resegarantinämnden, i uppdrag att se över möjligheterna att utveckla informationen om resegarantifrågor för konsumenter och näringsidkare. Frågan om resegaranti är en fortsatt viktig fråga som kommer att bevakas av regeringen, bl.a. i anslutning till den revidering av paketrese-direktivet som pågår inom EU.

Producentansvar

Det standardiseringsarbete som Konsumentverket (KOV) deltar i är resurskrävande men effektivt eftersom de resultat som uppnås får genomslag inom hela EU. För att säkerställa

resultatet av KOV:s insatser hittills behövs en fortsatt prioritering från myndighetens sida. För att nå resultat är konsumentorganisationernas fortsatta deltagande i standardiseringsarbetet viktigt. Insatserna skulle kunna få större effekt genom ett ökat icke-kommersiellt inflytande i standardiseringsprocessen exempelvis genom utökad representation av myndigheter eller frivilligorganisationer.

Fastighetsmäklarnämnden har prioriterat aktiviteter inom detta verksamhetsområde. Nämnden riktar många av sina informationsinsatser mot branschen och mäklarstudenterna. Samtidigt är det enligt nämnden svårt att med säkerhet dra några slutsatser om huruvida de genomförda insatserna lett till att mäklarna tagit sitt ansvar gentemot konsumenterna.

En fjärde branschfinansierad rådgivningsbyrå som riktar sig till konsumenter startade 2006, Konsumenternas tele- och Internetbyrå (KTIB). Antalet inkomna ärenden till byrån har visat på ett stort intresse bland konsumenter. Första kvartalet 2007 tog KTIB emot drygt 2 500 ärenden.

4.4.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen bedömer att årsredovisningarna från Marknadsdomstolen, Allmänna reklamationsnämnden och Fastighetsmäklarnämnden för 2006 i allt väsentligt är rättvisande.

Riksrevisionens granskning av Konsumentverkets (KOV) årsredovisning har resulterat i två invändningar, en gällande avyttringen av tidningen Råd & Rön som inte skedde på affärsmässiga grunder, samt en gällande brister i den interna styrningen och kontrollen av betalningsflödena. Riksrevisionen gör bedömningen i övrigt att KOV:s årsredovisning i allt väsentligt är rättvisande. Vad gäller avyttringen av tidningen Råd & Rön kommenterar KOV i en skrivelse till regeringen (IJ2007/1518/KO) Riksrevisionens invändningar och hänvisar bl.a. till det konstaterande om avyttringen som förra regeringen gjorde i propositionen Trygga konsumenter som handlar hållbart (prop. 2005/06:105) och som enligt KOV kan likställas med en situation då undantag från affärsmässighet föreligger. Riksdagen har inte haft några invändningar mot formerna för avvecklingen av Råd & Rön (bet.

2005/06:LU33). Regeringen har inga invändningar mot KOV:s redogörelse vad gäller försäljningen av Råd & Rön. Regeringen har i ett beslut om ändring av regleringsbrevet för budgetåret 2007 avseende KOV hanterat Riksrevisionens invändningar vad gäller kontrollen av betalningsflödena.

Granskning av tillsynen över fastighetsmäklare

Riksrevisionen har i en särskild rapport granskat tillsynen över fastighetsmäklare och konsumenters möjligheter till tvistlösning med utgångspunkt i om tillsynen fungerar i enlighet med fastighetsmäklarlagens syfte. Rapporten Den största affären i livet – Tillsyn över fastighetsmäklare och konsumenternas möjligheter till tvistelösning (RiR 2007:7) överlämnades till regeringen i maj 2007.

Riksrevisionen anser inte att lagens syfte, att ge enskilda ett tillfredsställande skydd så att de känner trygghet när de anlitar en fastighetsmäklare, har nåtts. Dels kritiserar Fastighetsmäklarnämndens (FMN) verksamhet, dels påpekas brister i rådande lagstiftning.

Vad gäller FMN:s verksamhet, kritiserar Riksrevisionen FMN för en alltför passiv tillsyn och otillräckligt informationsarbete riktat till konsumenter. Revisionen anser också att återrapporteringen till regeringen har varit bristfällig. FMN får också kritik för att inte ha använt sig av information från andra myndigheter för att initiera tillsynsärenden, t.ex. Allmänna reklamationsnämndens avgöranden.

Vad gäller brister i lagstiftningen, så har de rekommendationer som Riksrevisionen lämnat till regeringen överlämnats (Ju2007/5236/L2) till den utredning som har till uppgift att se över fastighetsmäklarlagen (Ju 2005:140). Utredningens betänkande ska lämnas till regeringen senast 31 december 2007.

Med anledning av Riksrevisionens rapport och den kritik som riktas mot FMN:s verksamhet, har FMN, på uppdrag av regeringen, inkommit med en handlingsplan med åtgärder som FMN har för avsikt att vidta som ett resultat av Riksrevisionens rekommendationer. Regeringen kommer att överväga Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer i den fortsatta styrningen av FMN.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med information om de åtgärder som vidtagits

av såväl FMN som regeringen med anledning av Riksrevisionens rekommendationer.

Granskning av tillsynen på det finansiella området

Med anledning av Riksrevisionens granskning och framförda kritik av tillsynen på det finansiella området under 2005–2006 (RiR 2006:12) genomförde regeringen i juni 2006 flera instruktions- och regleringsbrevsändringar för Konsumentverket (KOV). Motsvarande ändringar gjordes även för Finansinspektionen. Syftet var att utveckla och stärka myndigheternas insatser inom området och samarbetet mellan de två ansvariga tillsynsmyndigheterna. Myndigheterna fick även i uppdrag att redogöra för vilka initiativ och insatser som representanter för myndigheterna vidtagit i styrelserna för Konsumenternas Bank- och finansbyrå samt Konsumenternas Försäkringsbyrå.

Riksdagens civilutskott (2006/07:CU5) avtog Riksrevisionens styrelses framställning till riksdagen om två tillkännagivanden med hänvisning till att det inom Regeringskansliet pågick arbete som låg väl i linje med Riksrevisionens styrelses förslag.

I årsredovisningarna från de båda myndigheterna lämnas återrapportering kring samarbetet och deltagande i rådgivningsbyråernas styrelsearbete. KOV lämnade också i augusti i år en rapport om vilka initiativ KOV vidtagit med anledning av Riksrevisionens granskning (IJ2007/2367/KO).

Regeringen anser att det inledda arbetet med att stärka den konsumentinriktade tillsynen på det finansiella området är ett steg i rätt riktning. Regeringen avser även fortsättningsvis att ställa tydliga krav på myndigheterna för att säkerställa en god konsumentinriktad finansiell tillsyn.

4.4.5 Politikens inriktning

För att konsumenterna ska ha makt och möjlighet att göra aktiva val krävs ett brett konsumentskydd på hög nivå samt tillgång till lättillgänglig och tillförlitlig information. Ett brett konsumentskydd på en hög nivå förutsätter en effektiv och väl fungerande marknadskontroll och tillsyn av efterlevnaden av

lagstiftningen. Konsumentpolitiken skapar tillsammans med andra politikområden förutsättningar för väl fungerande marknader.

Den ökade rörligheten av varor och tjänster inom EU:s inre marknad gynnar på många sätt konsumenterna i form av ett större utbud och lägre priser. Samtidigt kan denna rörlighet skapa konsumentproblem och för att minimera dessa är det viktigt att verka för en harmoniserad lagstiftning med en hög skyddsnivå på konsumentområdet. I den översyn som pågår av EU:s konsumentskyddslagstiftning ska Sverige aktivt verka i den riktningen. Det gäller även frågan om konsumenternas tillgång till utomrättslig tvistlösning.

Regeringen kommer att inom ramen för myndighetsstyrningen verka för att Konsumentverket (KOV) fortsätter sitt påbörjade arbete med att renodla och fokusera sin verksamhet inom konsumentpolitiken till det som är kärnan i myndighetens uppdrag, dvs. tillsyn och tillhandahållande av grundläggande konsumentinformation.

En ny marknadsföringslag beräknas träda i kraft våren 2008. Det kommer att vara en prioriterad fråga för KOV att informera om de förändringar som lagen innebär och att se till att de nya reglerna efterlevs.

Effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet är till nytta för konsumenterna. Regeringen kommer att fortsätta konkurrensutsättningen av monopol- och oligopolmarknader. En offentlig sektor med fler utförare och större valfrihet ger konsumenterna en större egenmakt genom att det möjliggör aktiva val. Eftersom det inom flera delar av tjänsteområdet, däribland offentligt finansierade tjänster, saknas ett tydligt konsumentskydd ska en översyn av berörd lagstiftning genomföras.

Att bryta människors utanförskap är en prioriterad fråga för regeringen. Människor i olika typer av utanförskap har många gånger svårt att utöva sin egenmakt som konsument. Regeringen kommer därför inom konsumentpolitiken att se över hur människor i utanförskap kan stärkas för att fungera som aktiva och medvetna konsument.

Det är också viktigt att unga konsumenter har makt och möjlighet göra aktiva val. Därför ska barns och ungas perspektiv fortsatt integreras i konsumentpolitiken.

En fastighetsaffär är för många den största affären i livet och det är därför viktigt att

konsumenter känner trygghet när de genomför en bostadsaffär som förmedlats av en fastighetsmäklare. Det ställer stora krav på att den tillsyn av mäklare som görs av Fastighetsmäklarnämnden (FMN) är aktiv och effektiv. Inom ramen för myndighetsstyrningen kommer regeringen att verka för att FMN tydligare prioriterar en aktiv tillsyn av fastighetsmäklare i sin verksamhet. FMN föreslås dessutom få en tillfällig anslagsökning i syfte att komma till rätta med de problem som Riksrevisionen pekat på i sin granskning av tillsynen av fastighetsmäklare (RiR 2007:7).

För att öka konsumenternas tillgång till tillförlitlig och tillgänglig information om boende, byggande och inomhusmiljö föreslås inom politikområdet Bostadspolitik, Utgiftsområde 18, att en samlad informationsportal upprättas. FMN kommer också att få i uppdrag att utveckla informationen riktad till konsumenter om köp och försäljning av bostäder.

Regeringen avser att i en särskild förordning reglera det statliga stödet till frivilligorganisationer på konsumentområdet. Syftet är att stöden ska bli mer förutsägbara och långsiktiga för mottagarna. Kriterierna för stöden kommer att utformas så att fler organisationer kan komma i fråga för att söka stöd. Uppdraget att fördela medel enligt den nya förordningen kommer KOV att få. Den förändrade formen sker inom nuvarande ekonomiska ram och planeras att träda i kraft i januari 2008.

I dag har större delen av landets befolkning tillgång till kommunal konsumentvägledning då 264 av landets 290 kommuner erbjuder någon form av vägledning. Det finns dock grupper som konsumentvägledarna har svårt att nå och regeringen kommer att göra en kartläggning av vilka dessa grupper är och undersöka vilka andra aktörer som kan komplettera den kommunala vägledningen. Många frivilligorganisationer lämnar information och vägledning inom sina intresseområden, men fler organisationer skulle kunna fylla en funktion som vidareförmedlare, särskilt när det gäller att nå konsumenter som befinner sig i utanförskap.

De globala klimatförändringarna påverkar livsförutsättningarna i hela världen. Klimatfrågan hör nära samman med det sätt vi producerar och konsumerar varor och tjänster på. Att verka för en hållbar konsumtion är därför en viktig del av

regeringens klimatarbete, både på nationell och internationell nivå.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 40:1 Marknadsdomstolen

Tabell 4.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2006	Utfall	9 352	Anslags-sparande	128
2007	Anslag	9 290 ¹	Utgifts-prognos	9 123
2008	Förslag	9 125		
2009	Beräknat	9 337 ²		
2010	Beräknat	9 581 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

² Motsvarar 9 125 tkr i 2008 års prisivå.

³ Motsvarar 9 125 tkr i 2008 års prisivå.

Anslaget finansierar Marknadsdomstolen som, enligt lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m., handlägger mål och ärenden enligt framför allt konkurrens- respektive marknadsföringslagen.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 9 125 000 kronor anvisas under anslaget 40:1 *Marknadsdomstolen* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 9 337 000 kronor respektive 9 581 000 kronor.

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:1 Marknadsdomstolen

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	9 290	9 290	9 290
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	-165	47	291
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 125	9 337	9 581

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.5.2 40:2 Konsumentverket

Tabell 4.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utvald värde	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2006	Utfall	115 474	-2 709	
2007	Anslag	112 088 ¹		118 426
2008	Förslag	111 270		
2009	Beräknat	113 834 ²		
2010	Beräknat	116 776 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

² Motsvarar 111 270 tkr i 2008 års prisnivå.

³ Motsvarar 111 270 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget finansierar i huvudsak Konsumentverkets (KOV) och Konsumentombudsmannens arbete med en hög efterlevnad av konsumentlagstiftningen, tillhandahållandet av grundläggande konsumentinformation samt med att genomföra delar av den fastställda konsumentpolitiken.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att, med anledning av Konsumentverkets (KOV) omlokalisering till Karlstad, noga följa utvecklingen av myndighetens ekonomiska situation, så att verksamheten långsiktigt kan fungera med bibehållen kvalitet.

Regeringen avser vidare under 2008 att, som tidigare aviserats, kompensera KOV för den engångspremie som en särskild pensionsersättning medför.

Regeringen föreslår att 111 270 000 kronor anvisas under anslaget 40:2 *Konsumentverket* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 113 834 000 kronor respektive 116 776 000 kronor.

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:2 Konsumentverket

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	112 088	112 088	112 088
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	-818	1 746	4 688
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	111 270	113 834	116 776

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.5.3 40:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tabell 4.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utvald värde	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2006	Utfall	23 620	1 288	
2007	Anslag	24 414 ¹		25 408
2008	Förslag	24 600		
2009	Beräknat	25 169 ²		
2010	Beräknat	25 823 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

² Motsvarar 24 600 tkr i 2008 års prisnivå.

³ Motsvarar 24 600 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget finansierar Allmänna reklamationsnämndens arbete med att opartiskt och utan avgift för parterna pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare. Nämnden har också till uppgift att informera konsumenter och näringsidkare om nämndens praxis.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 24 600 000 kronor anvisas under anslaget 40:3 *Allmänna reklamationsnämnden* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 25 169 000 kronor respektive 25 823 000 kronor.

Tabell 4.7 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	24 414	24 414	24 414
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	186	755	1 409
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	24 600	25 169	25 823

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.5.4 40:4 Fastighetsmäklarnämnden

Tabell 4.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	11 445	Anslags-sparande	967
2006	Utfall	11 445	Anslags-sparande	967
2007	Anslag	12 241 ¹	Utgifts-prognos	12 739
2008	Förslag	14 831		
2009	Beräknat	12 617 ²		
2010	Beräknat	12 947 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

² Motsvarar 12 331 tkr i 2008 års prisnivå.

³ Motsvarar 12 331 tkr i 2008 års prisnivå.

Anslaget finansierar Fastighetsmäklarnämndens arbete med att registrera och utöva tillsyn över fastighetsmäklare och hyresförmedlare enligt fastighetsmäklarlagen (1995:400). Fastighetsmäklarnämnden informerar även konsumenter och näringsidkare om praxis och god fastighetsmäklarsed.

Tabell 4.9 Intäkter i form av ansöknings- och årsavgifter-

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2006	14 702	0	0	14 702
Prognos 2007	15 100	0	0	15 100
Budget 2008	15 610	0	0	15 610

Antalet ansökningar om registrering som fastighetsmäklare har under senare år ökat kraftigt. Till följd av en förväntad fortsatt ökning

av antalet ansökningar om registrering förväntas intäkterna att fortsättningsvis öka.

Regeringens överväganden

Fastighetsmäklarnämnden föreslås få en tillfällig anslagsökning för att komma till rätta med de problem som Riksrevisionen pekat på i sin granskningsrapport (RiR 2007:7) (se avsnitt 4.4.4 Revisionens iakttagelser).

Regeringen föreslår att 14 831 000 kronor anvisas under anslaget 40:4 *Fastighetsmäklarnämnden* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 12 617 000 kronor respektive 12 947 000 kronor.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:4 Fastighetsmäklarnämnden

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	12 241	12 241	12 241
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	90	376	706
Beslut	2 500	0	0
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 831	12 617	12 947

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2007 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.5.5 40:5 Åtgärder på konsumentområdet

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	17 488	Anslags-sparande	184
2006	Utfall	17 488	Anslags-sparande	184
2007	Anslag	17 520 ¹	Utgifts-prognos	17 206
2008	Förslag	17 520		
2009	Beräknat	17 520		
2010	Beräknat	17 520		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

Anslaget finansierar initiativ på konsumentområdet och statligt stöd till frivilligorganisationer som på olika sätt främjar

konsumenternas intresse, bl.a. för att företräda svenska konsumenter i EU.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att ändra förutsättningarna för det statliga stödet till frivilligorganisationer (se avsnitt 4.4.5 Politikens inriktning).

Regeringen föreslår att 17 520 000 kronor anvisas under anslaget 40:5 *Åtgärder på konsumentområdet* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 17 520 000 kronor respektive 17 520 000 kronor.

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:5 Åtgärder på konsumentområdet

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	17 520	17 520	17 520
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	17 520	17 520	17 520

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.5.6 40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2006		4 374	0
2007	Anslag	4 374 ¹	4 296
2008	Förslag	4 374	
2009	Beräknat	4 374	
2010	Beräknat	4 348	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2007 års ekonomiska vårproposition (bet. 2006/2007:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2008.

Anslaget avser bidrag för utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter. Bidraget är ställt till SIS Miljömärkning AB, som ansvarar för miljömärkningssystemen Svanen och Blomman i Sverige. Medlen utbetalas via Kammarkollegiet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 4 374 000 kronor anvisas under anslaget 40:6 *Bidrag till miljömärkning av produkter* för 2008. För 2009 och 2010 beräknas anslaget till 4 374 000 kronor respektive 4 348 000 kronor.

Tabell 4.14 Härledning av anslagsnivån 2008–2010, för 40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tusental kronor

	2008	2009	2010
Anvisat 2007¹	4 374	4 374	4 374
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			-26
Förslag/beräknat anslag	4 374	4 374	4 348

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2006 (bet. 2006/07:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.